

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens förslag till anslag för år 2008 under utgiftsområde 4 Rättsväsendet samt motioner som väckts under den allmänna motionstiden år 2006 och år 2007.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till anslag för utgiftsområdet som uppgår till totalt ca 31,4 miljarder kronor. De största anslagsposterna är Polisorganisationen (knappt 17,3 miljarder kronor), Sveriges Domstolar (knappt 4,2 miljarder kronor) och Kriminalvården (drygt 6,1 miljarder kronor).

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna har inte deltagit i beslutet såvitt avser tilldelningen på anslag. I stället redovisar dessa partier sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

I ärendet behandlar utskottet också ett stort antal motionsyrkanden som väckts främst under den allmänna motionstiden år 2007. I yrkandena tas i första hand upp frågor som rör mål och resurser samt organisations- och prioriteringsfrågor för myndigheterna inom rättsväsendet. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i första hand med hänvisning till gällande regler och pågående arbete.

I ärendet föreligger reservationer och särskilda yttranden från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. Sammanlagt handlar det om 15 reservationer och 6 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	8
Utskottets överväganden	12
Inledning	12
Utgiftsramen och anslagen	12
Inledning	12
Förslag till anslag	13
Polisorganisationen	13
Säkerhetspolisen	14
Åklagarmyndigheten	15
Ekobrottsmyndigheten	16
Sveriges Domstolar	16
Kriminalvården	17
Fångombudsman	18
Brottsförebyggande rådet	18
Rättsmedicinalverket	19
Gentekniknämnden	19
Brottsoffermyndigheten	20
Ersättning för skador på grund av brott	20
Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	21
Rättsliga biträden m.m.	21
Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	21
Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	22
Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	22
Utskottets ställningstagande	23
Prioritering av olika slags brott	25
Budgetpropositionen	26
Motioner	26
Utskottets ställningstagande	27
Polisväsendet	29
Inledning	29
Resultatuppföljning	29
Polisorganisationen	29
Inledning	29
Brottsförebyggande arbete	30
Resultat	30
Regeringens bedömning	33
Utskottets ställningstagande	34
Utredning och lagföring	34
Resultat	34
Regeringens bedömning	37
Utskottets ställningstagande	38
Personalsituationen inom polisväsendet	39
Bakgrund	39
Regeringens bedömning	41
Utskottets ställningstagande	41

Säkerhetspolisen	41
Resultat	41
Regeringens bedömning	43
Utskottets ställningstagande	43
Verksamhetsinriktning år 2008	43
Polisväsendet	43
Regeringens förslag	43
Utskottets ställningstagande	45
Övriga frågor	45
Resursfördelningen inom polisväsendet m.m.	45
Bakgrund	45
Motioner	46
Budgetpropositionen	46
Utskottets ställningstagande	47
Polisförsörjningen m.m.	48
Motioner	48
Bakgrund	48
Utskottets ställningstagande	49
Åklagarväsendet	50
Inledning	50
Resultatuppföljning	51
Inledning	51
Åklagarmyndigheten	51
Resultat	51
Regeringens bedömning	55
Utskottets ställningstagande	55
Ekobrottsmyndigheten	55
Resultat	55
Regeringens bedömning	58
Utskottets ställningstagande	58
Verksamhetsinriktning år 2008	59
Regeringens förslag	59
Utskottets ställningstagande	60
Särskilt om Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet	60
Motioner	60
Bakgrund	60
Budgetpropositionen	61
Utskottets ställningstagande	61
Sveriges Domstolar	62
Inledning	62
Resultatuppföljning	62
Resultat	62
Regeringens bedömning	67
Utskottets ställningstagande	67
Verksamhetsinriktning år 2008	68
Regeringens förslag	68
Utskottets ställningstagande	69
Övriga frågor	70
Domstolsverkets ställning och domstolsorganisationen i övrigt	70

Motionerna	70
Utskottets ställningstagande	70
Regionala projekt	71
Motionerna	71
Utskottets ställningstagande	71
Kriminalvården	72
Inledning	72
Resultatuppföljning	72
Resultat	72
Regeringens bedömning	79
Utskottets ställningstagande	80
Verksamhetsinriktning år 2008	81
Regeringens förslag	81
Utskottets ställningstagande	83
Övriga frågor	84
Häkte	84
Motioner	84
Bakgrund	84
Utskottets ställningstagande	84
Brottsförebyggande rådet, m.m.	84
Inledning	84
Resultatuppföljning	85
Resultat	85
Regeringens bedömning	88
Utskottets ställningstagande	88
Verksamhetsinriktning år 2008	88
Regeringens förslag	88
Utskottets ställningstagande	89
Rättsmedicinalverket	89
Inledning	89
Resultatuppföljning	89
Resultat	89
Regeringens bedömning	92
Utskottets ställningstagande	92
Verksamhetsinriktning år 2008	92
Regeringens förslag	92
Utskottets ställningstagande	92
Brottsoffermyndigheten, m.m.	92
Inledning	92
Resultatuppföljning	93
Resultat	93
Regeringens bedömning	94
Utskottets ställningstagande	95
Verksamhetsinriktning år 2008	95
Regeringens förslag	95
Utskottets ställningstagande	96
Rättsliga biträden m.m.	96
Inledning	96
Resultatuppföljning	96

Resultat	96
Regeringens bedömning	97
Utskottets ställningstagande	97
Kompetens och bemötande	98
Motioner	98
Budgetpropositionen m.m.	99
Utskottets ställningstagande	101
Reservationer	103
1. Prioritering av arbetet mot barnsexturism, punkt 2 (s, v, mp)	103
2. Prioritering av arbetet mot sexualbrott mot barn och barnpornografi, punkt 3 (s, v, mp)	104
3. Prioritering av arbetet mot våldsbrott mot barn, punkt 4 (s)	104
4. Prioritering av arbetet mot människohandel med barn, punkt 5 (mp)	105
5. Prioritering av arbetet mot människohandel, punkt 6 (s, mp)	106
6. Prioritering av arbetet mot mäns våld mot kvinnor m.m., punkt 7 (mp)	106
7. Prioritering av arbetet mot hedersrelaterat våld, punkt 8 (s)	107
8. Prioriteringar av arbetet mot brott mot HBT-personer, punkt 9 (v, mp)	107
9. Prioritering av arbetet mot narkotikabrott, punkt 10 (v)	108
10. Prioritering av åtgärder mot illegal spelverksamhet och penningtvätt, punkt 11 (s)	108
11. Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet, punkt 15 (s)	109
12. Effektiviteten i domstolsorganisationen, punkt 17 (s)	110
13. Handläggningstiderna i miljödomstolarna, punkt 18 (s)	110
14. Regionala projekt, punkt 19 (s)	111
15. Häkte, punkt 20 (s)	111
Särskilda yttranden	113
1. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, punkt 1 (s)	113
2. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, punkt 1 (v)	114
3. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, punkt 1 (mp)	116
4. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet, punkt 21 (s)	118
5. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet, punkt 21 (v)	119
6. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet, punkt 21 (mp)	120
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	122
Propositionen	122
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	122
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	123
<i>Bilaga 2</i>	
Utskottets förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet	135

Bilaga 3

Sammanställning av förslag till anslag för år 2008 inom utgiftsområde 4	
Rättsväsendet	136

Bilaga 4

Anmälda och uppklarade brott samt upplärningsprocent efter brottstyp	
år 2006	137

Bilaga 5

Upptagning från justitieutskottets offentliga utfrågning om hur	
ekobrottsbekämpningen bör organiseras	138

Bilaga 6

Genomsnittligt antal frivårdsklienter åren 2001–2006	170
--	-----

Tabeller

Anslag till Polisorganisationen	13
Anslag till Säkerhetspolisen	14
Anslag till Åklagarmyndigheten	15
Anslag till Ekobrottsmyndigheten	16
Anslag till Sveriges Domstolar	16
Anslag till Kriminalvården	17
Anslag till Brottsförebyggande rådet	18
Anslag till Rättsmedicinalverket	19
Anslag till Gentekniknämnden	19
Anslag till Brottsoffermyndigheten	20
Anslag till Ersättning för skador på grund av brott	20
Anslag till Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	21
Anslag till Rättsliga biträden m.m.	21
Anslag till Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	21
Anslag till Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	22
Anslag till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	22
Fördelning av polisens samlade medel på verksamhetsgrenar, anslag	
4:1	30
Fördelning av resurstid för planlagda brottsförebyggande insatser	31
Antal anmälda brott åren 2004–2006	31
Utredningsresursernas fördelning på brottsområden	34
Inkomna ärenden till polismyndigheterna åren 2004–2006	35
Utredningsverksamheten åren 2004–2006	35
Antal och andel ärenden redovisade till åklagare åren 2004–2006	36
Anställda inom polisen åren 2001–2006	39
Antal poliser som avgått med pension m.m. åren 2003–2006	40
Resursanvändningen inom Säkerhetspolisen år 2006	42
Åklagarmyndighetens ärendeutveckling åren 2002–2006	51
Åklagarmyndighetens balanser åren 2002–2006	52
Antal misstänkta personer som lagförts åren 2002–2006	52
Lagföring åren 2002–2006	53
Genomströmningstider åren 2002–2006	53
Ekobrottsmyndighetens ärendeutveckling åren 2002–2006	57
Ekobrottsmyndighetens lagföring åren 2002–2006	57
Ekobrottsmyndighetens genomströmningstider åren 2002–2006	58

Tingsrätternas målutveckling åren 2001–2006	63
Hovrätternas målutveckling åren 2001–2006	64
Målutvecklingen i Högsta domstolen åren 2001–2006	64
Länsrätternas målutveckling åren 2001–2006	65
Kammarrätternas målutveckling åren 2001–2006	65
Målutvecklingen i Regeringsrätten åren 2001–2006	66
Beläggning på kriminalvårdsanstalter, totalt, åren 2001–2006	73
Beläggning på kriminalvårdsanstalter, slutna och öppna anstalter åren 2001–2006	73
Antal häktesplatser och medelbeläggning på häkte åren 2001–2006	74
Medelantal verkställighetsfall på rikets häkten åren 2001–2006	75
Antalet avvikelser åren 2001–2006	75
Påbörjade normalpermissioner åren 2001–2006	76
Fördelningen av sysselsättningen vid anstalt åren 2001–2006	77
Drogmissbrukare inskrivna i anstalt per den 1 oktober åren 2001– 2006	78
Ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt åren 2001– 2006	87
Antalet rättspsykiatriska undersökningar och § 7-intyg åren 2001– 2006	90
Brottsskadeärenden åren 2001–2006	93
Utbetald brottsskadeersättning och intäkter från regressverksamhet åren 2001–2006	94
Fördelningen av kostnader för rättsliga biträden m.m. åren 2001– 2006	97
Anslagsbelopp	122
Utskottets förslag till anslag för år 2008	135

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utgiftsramen och anslagen

1. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Riksdagen anvisar för budgetåret 2008 anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt utskottets förslag i bilaga 2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2007/08:1 utgiftsområde 4 punkt 1 och avslår motionerna 2007/08:Fi277 yrkandena 31–33, 2007/08:Ju339, 2007/08:Ju394 yrkande 1, 2007/08:Ju402 yrkandena 1, 4–6 och 11 samt 2007/08:Ju435 yrkande 20.

Prioritering av olika slags brott

2. Prioritering av arbetet mot barnsexturism

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju210 yrkandena 2, 4 och 9, 2007/08:Ju216 yrkande 3, 2007/08:Ju356 och 2007/08:Ju400 yrkandena 2, 4 och 9.

Reservation 1 (s, v, mp)

3. Prioritering av arbetet mot sexualbrott mot barn och barnpornografi

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju209 yrkande 4, 2007/08:Ju435 yrkande 16 och 2007/08:So407 yrkande 4.

Reservation 2 (s, v, mp)

4. Prioritering av arbetet mot våldsbrott mot barn

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju397 yrkande 2.

Reservation 3 (s)

5. Prioritering av arbetet mot människohandel med barn

Riksdagen avslår motion 2007/08:Sf241 yrkande 2.

Reservation 4 (mp)

6. Prioritering av arbetet mot människohandel

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju424 yrkande 2 och 2007/08:Ju435 yrkande 17.

Reservation 5 (s, mp)

7. Prioritering av arbetet mot mäns våld mot kvinnor m.m.

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju402 yrkande 3.

Reservation 6 (mp)

8. Prioritering av arbetet mot hedersrelaterat våld

Riksdagen avslår motion 2006/07:Fi244 yrkande 100.

Reservation 7 (s)

9. Prioriteringar av arbetet mot brott mot HBT-personer

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju398 yrkandena 9 och 10.

Reservation 8 (v, mp)

10. Prioritering av arbetet mot narkotikabrott

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:So408 yrkande 12 och 2007/08:So444 yrkande 6.

Reservation 9 (v)

11. Prioritering av åtgärder mot illegal spelverksamhet och penningtvätt

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju332 och 2007/08:Ju388.

Reservation 10 (s)

12. Övriga prioriteringar

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju207, 2007/08:Ju292, 2007/08:Ju355 yrkandena 2 och 3, 2007/08:Ju384, 2007/08:Ju409 yrkande 3, 2007/08:So386 yrkande 2 och 2007/08:So557 yrkande 4.

*Polisväsendet***13. Resursfördelning inom polisen, m.m.**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju229, 2007/08:Ju235, 2007/08:Ju277, 2007/08:Ju293, 2007/08:Ju342, 2007/08:Ju367 och 2007/08:Ju371.

14. Polisförsörjningen, m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju206, 2007/08:Ju238, 2007/08:Ju251, 2007/08:Ju286, 2007/08:Ju329, 2007/08:Ju344 yrkande 2, 2007/08:Ju349, 2007/08:Ju379, 2007/08:Ju416 och 2007/08:Ju423.

*Åklagarväsendet***15. Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju228 och 2007/08:Ju435 yrkande 7.

Reservation 11 (s)

*Sveriges Domstolar***16. Domstolsverkets ställning**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju321 och 2007/08:Ju418.

17. Effektiviteten i domstolsorganisationen

Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju435 yrkande 18.

Reservation 12 (s)

18. Handläggningstiderna i miljödomstolarna

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju352 och 2007/08:Ju387.

Reservation 13 (s)

19. Regionala projekt

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju294, 2007/08:Ju317, 2007/08:Ju327, 2007/08:Ju353 och 2007/08:Ju372.

Reservation 14 (s)

*Kriminalvården***20. Häkte**

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju241 och 2007/08:Ju279.

Reservation 15 (s)

*Kompetens och bemötande***21. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet**

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:So307 yrkande 4, 2007/08:Ju216 yrkande 2, 2007/08:Ju218, 2007/08:Ju224, 2007/08:Ju257 yrkandena 1 och 3, 2007/08:Ju324, 2007/08:Ju336 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Ju337, 2007/08:Ju359 yrkande 3, 2007/08:Ju392 yrkande 9, 2007/08:Ju397 yrkandena 1 och 2, 2007/08:Ju398 yrkandena 7 och 8, 2007/08:Ju400 yrkande 3, 2007/08:Ju401 yrkande 2, 2007/08:Ju402 yrkande 2, 2007/08:Ju410 yrkandena 1 och 9, 2007/08:Ju422, 2007/08:Ju424 yrkande 4, 2007/08:Ju442 yrkande 3, 2007/08:C202 yrkande 4, 2007/08:U304 yrkandena 16 och 20, 2007/08:Sf344 yrkande 19, 2007/08:So294 yrkandena 11, 15 och 16, 2007/08:So335 yrkande 13 och 2007/08:A402 yrkandena 3–5.

Stockholm den 27 november 2007

På justitieutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Hillevi Engström (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s)¹, Johan Linander (c), Elisebeht Markström (s)², Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s)³, Lena Olsson (v)⁴, Kerstin Haglö (s)⁵, Otto von Arnold (kd), Mehmet Kaplan (mp)⁶, Anders Hansson (m), Maryam Yazdanfar (s)⁷, Katarina Brännström (m) och Hannah Bergstedt (s)⁸.

¹⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkt 1.

Utskottets överväganden

Inledning

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet omfattar anslag till polis-, åklagar- och domstolsväsendena, kriminalvården, Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket, Gentekniknämnden och Brottsoffermyndigheten samt för bl.a. rättshjälpskostnader och brottsskadeersättning. För år 2007 anslogs, inklusive tillskott på tilläggsbudget, knappt 30,8 miljarder kronor. De tyngsta anslagsposterna är polisen, kriminalvården och domstolsväsendet.

För år 2008 har riksdagen bestämt utgiftsramen för rättsväsendet till 31 380 237 000 (bet. 2007/08:FiU1, rskr. 2007/08:30).

Inom rättsväsendets verksamhet kan två huvudsakliga områden urskiljas. Det ena området rör kriminalpolitiken, sammanfattningsvis frågor om brott och straff och, inte minst, frågor som rör brottförebyggande verksamhet. Det andra området rör rättsskipningen och organisationen av rättsväsendet.

Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. Den kriminalpolitiskt inriktade verksamheten syftar framför allt till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, att förebygga brott, att utreda brott, att se till att den som begått brott lagförs, att verkställa påföljder och rättsliga anspråk och att ge stöd till dem som drabbas av brott. Det internationella samarbetet utgör en ökande andel av verksamheten.

Utgiftsramen och anslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om anslagsfördelning inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet och avslår motionsyrkanden som står i strid med regeringens förslag.

Jämför särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Inledning

I detta avsnitt behandlar utskottet regeringens budgetförslag och de motioner som väckts med anledning av budgetpropositionen och som avser fördelningen på anslag inom rättsväsendet. Vidare behandlar utskottet en del motionsyrkanden som mer allmänt rör resursfrågor eller verksamhet och prioriteringar m.m. och som utskottet ansett bör behandlas i detta sammanhang.

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp till vilket summan av de till utgiftsområdet hörande utgifterna högst får uppgå (5 kap. 12 § riksdagsordningen). Riksdagen har (med bifall till regeringens förslag) bestämt utgiftsramen för utgiftsområde 4 Rättsväsendet till 31 380 237 000 kr för år 2008 (prop. 2007/08:1, bet. 2007/08:FiU1, rskr. 2007/08:30). I det här föreliggande ärendet har utskottet bl.a. att föreslå riksdagen hur detta belopp ska fördelas på anslag inom utgiftsområdet.

I sammanhanget kan erinras om att utskottet den 16 oktober 2007 (se utskottets protokoll 2007/08:1) dels tillstyrkt regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 4 Rättsväsendet för år 2008, dels tillstyrkt den preliminära fördelningen respektive beräkningen av utgifter på utgiftsområdet för åren 2008 och 2009. Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna har anmält avvikande meningar och tillstyrkt bifall till sina respektive alternativa förslag till utgiftsram för utgiftsområde 4. Socialdemokraterna, som inte avviker vad avser utgiftsramens storlek, har anmält särskilt yttrande vad avser fördelningen på anslag inom utgiftsområdet.

I detta betänkande behandlas alltså fördelningen på anslag inom utgiftsområdet. Regeringen har lagt fram ett förslag till sådan fördelning. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna har i motionerna Ju435, Ju339 respektive Ju402 lämnat förslag till fördelning på anslag; Vänsterpartiet och Miljöpartiet utifrån sina alternativa förslag till ram för utgiftsområdet. Fördelningen på anslag inom utgiftsområdet framgår av *bilaga 3*.

En utförlig redovisning av anslagen följer nedan. Under respektive anslag presenteras regeringens förslag samt de av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna framställda alternativa förslagen till fördelning på anslagen.

Förslag till anslag

Polisorganisationen

I nedanstående tabell finns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Polisorganisationen år 2008.

Anslag till Polisorganisationen

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007 inkl. TB	Prop. 2008	s	v	mp
16 685 635	17 286 829	+110 000	- 570 000	-

Från anslaget till Polisorganisationen betalas kostnaderna för verksamheten vid polismyndigheterna, Rikspolisstyrelsen, med undantag för Säkerhetspolisen, samt Statens kriminaltekniska laboratorium. Rikskriminalpolisen och Polishögskolan hör till Rikspolisstyrelsen.

För år 2007 uppgår anslaget till Polisorganisationen, inklusive medel på tilläggsbudget, till knappt 16,7 miljarder kronor. Vid ingången av året fanns ett anslagssparande om knappt 514 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till knappt 16,6 miljarder kronor.

Regeringens mål är att det år 2010 ska finnas 20 000 poliser i landet. Utöver detta krävs också särskilda satsningar för en effektiv bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. För att finansiera dessa satsningar föreslås anslaget öka med tidigare aviserade 495 miljoner kronor. Enligt regeringen ska budgetförstärkningarna möjliggöra en ökning av den polisiära närvaron, en ökad utredningskapacitet och en förbättrad förmåga att förebygga brott. För att finansiera den ökade ärendetillströmningen till Åklagarmyndigheten respektive Ekobrottsmyndigheten samt de uppgifter som följer av underrättelseskyldigheten efter användning av hemliga tvångsmedel (prop. 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11) minskas anslaget med 48 miljoner kronor respektive 7 miljoner kronor. Vidare minskas anslaget med 13 miljoner kronor för att finansiera verksamheten vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden samt med 10 miljoner kronor för att bl.a. finansiera trygghetsundersökningar vid Brottsförebyggande rådet. Härutöver görs vissa begränsade överföringar till och från anslaget, bl.a. med anledning av föreslagna lagstiftningsreformer. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen ett ramanslag för år 2008 på 17 286 829 000 kr. I anslagsberäkningen har även hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

I motionerna Fi277 och Ju435 (båda s) begärs att anslaget till Polisorganisationen ska ökas med 110 miljoner kronor. Motionärerna anför bl.a. att ett absolut krav på polisen är att den är tillgänglig för alla medborgare och finns i hela landet.

I motion Ju339 (v) yrkas att anslaget till Polisorganisationen ska minskas med 570 miljoner kronor. Motionärerna anför bl.a. att åtgärder för att göra polisen mer synlig i första hand måste fokusera på ett effektivare resursutnyttjande och inte ytterligare resurser samt att Polisorganisationen de senaste åren har haft ett budgetöverskott.

Säkerhetspolisen

I nedanstående tabell finns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Säkerhetspolisen år 2008.

Anslag till Säkerhetspolisen

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007 inkl. TB	Prop. 2008	s	v	mp
785 093	789 663	–	– 75 000	–

För år 2007 uppgår anslaget till Säkerhetspolisen till drygt 785 miljoner kronor. Vid ingången av året hade en anslagskredit om knappt 19 miljoner kronor utnyttjats. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till drygt 774 miljoner kronor.

För att finansiera delar av verksamheten vid Säkerhets- och integritets-skyddsnämnden minskas anslaget med 500 000 kr. Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2008 på 789 663 000 kr. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

I motion Ju339 (v) yrkas att anslaget till Säkerhetspolisen ska minskas med 75 miljoner kronor. Motionärerna anför att man motsätter sig den ökning av anslaget som gjordes tidigare år för att främst utveckla verksamheten kring terroristbekämpning samt att man därför anser att anslaget ska minskas med motsvarande belopp. Motionärerna är även kritiska till den bristande insyn riksdagen har i Säkerhetspolisens användning av anslaget.

Åklagarmyndigheten

I nedanstående tabell finns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Åklagarmyndigheten för år 2008.

Anslag till Åklagarmyndigheten

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007 inkl. TB	Prop. 2008	s	v	mp
944 050	959 609	–	–9 000	+10 000

För år 2007 uppgår Åklagarmyndighetens anslag till drygt 944 miljoner kronor. Vid ingången av år 2007 hade myndigheten en utnyttjad anslagskredit om drygt 900 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till knappt 945 miljoner kronor.

Regeringen föreslår för år 2008 ett ramanslag till Åklagarmyndigheten på 959 609 000 kr. I anslagsberäkningen har även hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

Förslaget innehåller en förstärkning på 55 miljoner kronor för att Åklagarmyndigheten ska kunna hantera den ökande ärendetillströmningen med bibehållen kvalitet. I anslagsberäkningen har hänsyn vidare tagits till att Åklagarmyndigheten ska ansvara för underrättelser till enskild efter användning av hemliga tvångsmedel (prop. 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11).

I motion Ju339 (v) föreslås en sänkning av anslaget med 9 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag. Motionärerna anför att Åklagarmyndigheten behöver en förstärkning, främst på området mäns våld mot kvinnor och barn, men att denna förstärkning kan läggas på en lägre nivå.

I motion Ju402 (mp) föreslås en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor, bl.a. för att bekosta jämställdhetsutbildningar.

Ekobrottsmyndigheten

I nedanstående tabell finns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Ekobrottsmyndigheten för år 2008.

Anslag till Ekobrottsmyndigheten*(beloppen anges i tusental kronor)*

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
inkl. TB				
362 647	372 239	–	+12 000	–

För år 2007 uppgår Ekobrottsmyndighetens anslag till knappt 363 miljoner kronor. Vid ingången av år 2007 hade myndigheten ett anslagssparande på knappt 5,4 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till drygt 367 miljoner kronor.

Regeringen föreslår för år 2008 ett ramanslag till Ekobrottsmyndigheten på 372 239 000 kr. I anslagsberäkningen har även hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

Förslaget innehåller en förstärkning på 7 miljoner kronor för att Ekobrottsmyndigheten ska kunna hantera den ökade arbetsbelastningen till följd av ett ökat ärendeflöde och mer komplexa ärenden. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till att Ekobrottsmyndigheten ska ansvara för underrättelser till enskild efter användning av hemliga tvångsmedel (prop. 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11).

I motion Ju339 (v) föreslås en ökning av anslaget med 12 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag i syfte att öka insatserna för att bekämpa den växande svarta sektorn.

Sveriges Domstolar

I nedanstående tabell finns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Sveriges Domstolar för år 2008.

Anslag till Sveriges Domstolar*(beloppen anges i tusental kronor)*

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
inkl. TB				
4 064 759	4 151 500	–30 000	+75 000	+10 000

För år 2007 uppgår Sveriges Domstolars anslag, inklusive en sänkning av anslaget på tilläggsbudget, till drygt 4 miljarder kronor. Vid ingången av år 2007 fanns ett anslagssparande om knappt 232 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för året uppgår till drygt 4 miljarder kronor. Regeringen föreslår ett ramanslag för Sveriges Domstolar för år 2008 om 4 151 500 000 kr.

Den 1 juni 2008 övertar Lantmäteriverket ansvaret för inskrivningsverksamheten från domstolarna. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslag 4:5 Sveriges Domstolar minskas med 65 500 000 kr år 2008. För

åren 2009 och 2010 beräknas anslaget minska med 108 000 000 kr respektive 102 000 000 kr. Från och med år 2008 övertar länsstyrelserna vissa ärenden rörande mindre vattenverksamheter från miljöödomstolarna. Anslaget minskas därför med 4 000 000 kr.

I motion Ju435 (s) föreslås en sänkning av anslaget med 30 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt motionärerna bör dessa medel i stället tillföras polisen. Yrkandet upprepas i motion Fi277 (s). I motion Ju339 (v) anför motionärerna att den av regeringen föreslagna pris- och löneomräkningen är för liten och att en kompensation om 75 miljoner kronor bör göras. Slutligen föreslås i motion Ju402 (mp) att 10 miljoner kronor mer tillförs anslaget än regeringens förslag. Enligt motionärerna ska tillskottet täcka obligatoriska utbildningsinsatser av domare och nämndemän i frågor om mäns våld mot kvinnor, sexualbrott och hatbrott samt en tillgänglighetsanpassning av domstolarna.

Kriminalvården

I nedanstående tabell finns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Kriminalvården år 2008.

Anslag till Kriminalvården

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
6 088 454	6 117 658	-80 000	+170 000	+10 000

För år 2007 uppgår Kriminalvårdens anslag till drygt 6 miljarder kronor. Vid årets ingång fanns ett anslagssparande på drygt 36 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till knappt 6 miljarder kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2008 på 6 117 658 000 kr. För att finansiera förslagen i propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare (prop. 2005/06:165, bet. 2005/06:JuU34) minskades anslaget år 2007 med 62 miljoner kronor och minskas nu med 14 miljoner kronor, dvs. totalt med 76 miljoner kronor. I likhet med förra året görs vidare en mindre överföring från anslaget för att delfinansiera ett program för att stimulera ökad användning av e-legitimationer. I anslagsberäkningen har hänsyn även tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

I motion Ju435 (s) begärs att anslaget ska minskas med 80 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Enligt motionärerna är det viktigt att arbetet med Kriminalvårdens utbyggnad av nya anstalts- och häktesplatser fortsätter planenligt. I dagsläget saknas framför allt besked från regeringen om att få sätta i gång att bygga. Kriminalvården behöver därför resurser för utbyggnad först på några års sikt. De inbesparade medlen sätts i stället på polisen.

Även i motion Fi277 (s) framförs att anslaget ska minskas med 80 miljoner kronor samt att dessa resurser ska överföras till polisen.

I motion Ju339 (v) begärs att anslaget ska höjas med 170 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna anser att regeringens förslag att minska anslaget för att finansiera förslagen i propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare inte ska genomföras, utan att dessa medel ska stanna hos Kriminalvården. 30 miljoner kronor av dessa ska användas för behandling av sexualbrottsdömda samt män som dömts för våld i nära relationer. Motionärerna vill också återinföra villkorlig halvtidsfrigivning från den 1 juli 2008, vilket skulle frigöra ca 450 miljoner kronor under år 2008. Slutligen anför motionärerna att den av regeringen föreslagna pris- och löneomräkningen är för liten och att en kompensation på 94 miljoner kronor bör göras.

I motion Ju402 (mp) begärs att anslaget ska höjas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Av höjningen ska dels 5 miljoner kronor säkra att erforderlig kompetens finns hos Kriminalvårdens personal för att handlägga ärenden om myndighetsutövning mot enskilda intagna, dels 5 miljoner kronor anslås för ökade satsningar på behandlingsprogram inom Kriminalvårdens ram för män som dömts för vålds- och sexualbrott mot kvinnor.

Fångombudsman

I motion Ju339 (v) begärs att en fångombudsman inrättas samt ett nytt anslag skapas för detta ändamål. För 2008 anslås 5 miljoner kronor. Även i motion Ju394 (v) begärs att en fångombudsman inrättas.

Brottsförebyggande rådet

I nedanstående tabell finns en jämförelse av regeringens och oppositionens förslag till anslag till Brottsförebyggande rådet år 2008.

Anslag till Brottsförebyggande rådet

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
inkl. TB				
62 263	58 962	–	+6 000	+5 500

För år 2007 uppgår Brottsförebyggande rådets anslag, inklusive tillskott på tilläggsbudget, till drygt 62 miljoner kronor. Vid årets ingång fanns ett anslagssparande på knappt 2,7 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till drygt 61 miljoner kronor.

Brottsförebyggande rådet har ett antal uppdrag som saknar permanent finansiering. Dessa utgörs av Den nationella trygghetsundersökningen, The Stockholm Criminology Symposium, ansvar för framtagande av hatbrottsstatistik och kostnader för investering i IT-säkerhet i samband med arbetet med Rättsväsendets informationsförsörjningssystem. Regeringen föreslår med anledning av detta att anslaget ökas med 10 miljoner kronor. Samtidigt föreslås anslaget minskas med 12 miljoner kronor då myndighetens uppdrag att stödja medlingsverksamheter ska upphöra fr.o.m. år 2008. Mot

denna bakgrund föreslår regeringen ett ramanslag för år 2008 på 58 962 000 kr. I anslagsberäkningen har hänsyn tagits till beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler och övriga förvaltningskostnader.

I motion Ju339 (v) föreslås att anslaget till Brottsförebyggande rådet ska höjas med 6 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna framåller forskningens roll för utvecklingen av rättsväsendets arbete samt anför att myndighetens arbete på detta område visat sig vara mycket värdefullt.

I motion Ju402 (mp) begärs att anslaget ska höjas med 5,5 miljoner kronor för att säkra myndighetens arbete med kriminalstatistik och statistik över hatbrotten.

Rättsmedicinalverket

I nedanstående tabell finns en jämförelse mellan regeringens och oppositionens förslag till anslag till Rättsmedicinalverket för år 2008.

Anslag till Rättsmedicinalverket

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
241 367	243 400	–	+4 000	–

För år 2007 uppgår Rättsmedicinalverkets anslag till drygt 241 miljoner kronor. Vid ingången av år 2007 fanns ett anslagssparande om drygt 4 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för året uppgår till drygt 237,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 243 400 000 kr anvisas under anslaget för år 2008.

I motion Ju339 (v) föreslås en höjning av anslaget med 4 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för att förhindra att den lågt räknade pris- och löneomräkningen medför nedskärningar inom myndigheten.

Gentekniknämnden

I nedanstående tabell finns regeringens förslag till anslag till Gentekniknämnden för år 2008.

Anslag till Gentekniknämnden

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
3 889	3 921	–	–	–

Anslaget finansierar Gentekniknämndens förvaltningskostnader. Nämnden ska bl.a. följa den nationella och internationella utvecklingen på genteknikområdet, bevaka de etiska frågorna inom gentekniken samt bedriva rådgivande och upplysande verksamhet. För år 2007 uppgår Gentekniknämndens anslag till drygt 3,8 miljoner kronor. Vid ingången av år 2007 uppgick nämndens anslagssparande till 684 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till 3,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag till Gentekniknämnden för år 2008 om 3 921 000 kr.

Brottsoffermyndigheten

I nedanstående tabell finns en jämförelse mellan regeringens och oppositionens förslag till anslag till Brottsoffermyndigheten för år 2008.

Anslag till Brottsoffermyndigheten

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
29 703	29 927	–	+1 000	–

För år 2007 uppgår Brottsoffermyndighetens anslag till drygt 29 miljoner kronor. Vid ingången av året uppgick anslagssparandet till 811 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till drygt 29 miljoner kronor.

Regeringen föreslår för år 2008 ett ramanslag till Brottsoffermyndigheten om 29 927 000 kr.

I motion Ju339 (v) föreslås en höjning av anslaget med 1 miljon kronor jämfört med regeringens förslag för att möta det växande antalet ärenden där ersättning begärs för skador på grund av brott.

Ersättning för skador på grund av brott

I nedanstående tabell finns en jämförelse mellan regeringens och oppositionens förslag till anslag till Ersättning för skador på grund av brott för år 2008.

Anslag till Ersättning för skador på grund av brott

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
89 474	89 474	–	+3 000	–

Från anslaget betalas ersättning av statsmedel enligt brottskadlagen (1978:413) för skador på grund av brott. Utgifterna på anslaget styrs av antalet beviljade ansökningar och brottskadeersättningens storlek. Anslaget disponeras av Brottsoffermyndigheten.

För år 2007 uppgår anslaget till drygt 89 miljoner kronor. Vid ingången av året hade en anslagskredit om 465 000 kr utnyttjats. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till drygt 88 miljoner kronor.

Regeringen föreslår för år 2008 ett ramanslag till Ersättning för skador på grund av brott om 89 474 000 kr.

I motion Ju339 (v) föreslås en höjning av anslaget med 3 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för att möta det växande antalet ärenden där ersättning begärs för skador på grund av brott.

Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete

I nedanstående tabell finns regeringens förslag till anslag för Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete år 2008.

Anslag till Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete*(beloppen anges i tusental kronor)*

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
7 157	7 157	–	–	–

För år 2007 uppgår anslaget till Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete till knappt 7,2 miljoner kronor. Vid årets ingång fanns ett anslags-sparande om 928 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till drygt 7,2 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2008 på 7 157 000 kr. Anslaget är oförändrat jämfört med innevarande budgetår.

Rättsliga biträden m.m.

I nedanstående tabell finns en jämförelse mellan regeringens och oppositionens förslag till anslag till Rättsliga biträden m.m. för år 2008.

Anslag till Rättsliga biträden m.m.*(beloppen anges i tusental kronor)*

Anslag 2007 inkl. TB	Prop. 2008	s	v	mp
1 360 657	1 225 657	–	+150 000	–

För år 2007 uppgår anslaget, inklusive tillskott på tilläggsbudget, till knappt 1,4 miljarder kronor. Under år 2007 förbrukades mer medel än vad som anslagits, vilket lett till att vid budgetårets slut anslagskrediten utnyttjats med drygt 35 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för året uppgår till drygt 1,4 miljarder kronor. Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2008 anvisar ett ramanslag om drygt 1,2 miljarder kronor.

I motion Ju339 (v) föreslås 150 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.

I nedanstående tabell finns regeringens förslag till anslag för kostnader för vissa skaderegleringar m.m. år 2008.

Anslag till Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.*(beloppen anges i tusental kronor)*

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
27 163	27 163	–	–	–

Anslaget används för kostnader som uppkommer för staten i samband med vissa skaderegleringar m.m. Det rör sig bl.a. om ersättning enligt lagen (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder

eller skadestånd enligt bestämmelserna om fel och försummelse vid myndighetsutövning i skadeståndslagen (1972:207). I anslutning till att sådan ersättning utbetalas kan ersättning även utgå för ombuds- och rättegångskostnader. Ersättning till staten för sådana kostnader tillgodoses anslaget. Justitiekanslern betalar ut ersättning och skadestånd från anslaget.

För år 2007 uppgår anslaget till drygt 27,1 miljoner kronor. Vid ingången av året redovisades på anslaget ett överskott på knappt 4 miljoner kronor. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till 32,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att riksdagen för budgetåret 2008 redovisar ett ramanslag på 27 163 000 kr. Anslaget förblir härigenom oförändrat jämfört med innevarande år.

Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

I nedanstående tabell finns regeringens förslag till anslag för avgifter till vissa internationella sammanslutningar år 2008.

Anslag till Avgifter till vissa internationella sammanslutningar

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
3 578	3 578	–	–	–

Från anslaget betalas årsavgifter till Haagkonferensen för internationell privaträtt, Internationella institutet i Rom för unifiering av privaträtten (UNIDROIT), Association Internationale des Hautes Juridictions Administratives, Nordiska Samarbetsrådet för Kriminologi (NSfK) samt Bernunionen (WIPO = World Intellectual Property Organization). Från anslaget betalas också bidrag till FN:s Crime Prevention and Criminal Justice Fund som stöd för aktiviteter inom Europeiska institutet för kriminalpolitik (HEUNI).

Även bidrag till vissa andra internationella sammanslutningar samt internationellt samarbete och forskning med anknytning till Justitiedepartementets område betalas från anslaget.

För år 2007 uppgår anslaget till knappt 3,6 miljoner kronor. Vid ingången av året redovisade anslaget ett överskott om 339 000 kr. Utgiftsprognosen för år 2007 är beräknad till drygt 3,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår ett ramanslag för år 2008 på 3 578 000 kr. Anslaget förblir härigenom oförändrat jämfört med innevarande år.

Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

I nedanstående tabell finns regeringens förslag till anslag för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden för år 2008.

Anslag till Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden

(beloppen anges i tusental kronor)

Anslag 2007	Prop. 2008	s	v	mp
–	13 500	–	–	–

Regeringen föreslår att 13 500 000 kr anvisas under ett nytt anslag 4:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Anslaget är nytt på statsbudgeten och ska användas för verksamheten vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden som riksdagen nyligen beslutat att inrätta (prop. 2006/07:133, bet. 2007/08:JuU3, rskr. 2007/08:11). Nämnden ska utöva tillsyn över brottsbekämpande myndigheters användning av hemliga tvångsmedel och kvalificerade skyddsidentiteter och därmed sammanhängande verksamhet. Nämnden ska också utöva tillsyn över Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Nämnden ska på begäran av en enskild vara skyldig att kontrollera om han eller hon har varit utsatt för hemliga tvångsmedel och därmed sammanhängande verksamhet eller varit föremål för Säkerhetspolisens personuppgiftsbehandling och om tvångsmedelsanvändningen eller personuppgiftsbehandlingen har skett i enlighet med lag eller annan författning. I och med inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden kommer Registernämnden att upphöra. Registernämndens samtliga uppgifter kommer att övertas av den nya nämnden. Kostnaden för Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden bedöms uppgå till 12 000 000 kr årligen samt en engångskostnad om upp till 1 500 000 kr i samband med att myndigheten inrättas. De kostnader som Säkerhetspolisen haft för Registernämnden ska bidra till inrättandet av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden.

Utskottets ställningstagande

Det övergripande målet för rättsväsendet är människors rättssäkerhet och rättstrygghet. Målet för kriminalpolitiken är att minska brottsligheten och att öka människors trygghet. Utvecklingen de senaste åren med en ökning av antalet våldsbrott, särskild bland unga, bidrar till att människor känner sig allt mer otrysta i samhället.

Inledningsvis vill utskottet framhålla det regeringen anför i budgetpropositionen om att brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem. Insatserna mot brottsligheten innefattar därför åtgärder inom flera politikområden och kräver ett brett engagemang från statliga myndigheter, kommuner, näringsliv, föreningsliv och andra ideella organisationer och även enskilda medborgare. Detta är särskilt viktigt på det brottsförebyggande området. För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs t.ex. samlade insatser mot missbruk av alkohol och narkotika, åtgärder inom skola och socialtjänst, kontroll av penningflöden samt insatser inom bostads- och arbetsmarknadspolitikens område.

Regeringen fortsätter nu satsningen på rättsväsendet för att kampen mot brottsligheten ska bli framgångsrik. Ett väl fungerande rättsväsende är en självklar förutsättning för att samhällets åtgärder mot brottsligheten ska bli framgångsrika. Utskottet instämmer med regeringen i att fortsatta satsningar är nödvändiga för ett framgångsrikt arbete och välkomnar därför att rättsväsendet tillförs ytterligare medel.

Regeringen anser i propositionen att särskilt fokus även fortsättningsvis ska riktas mot mäns våld mot kvinnor, mot ungdomsbrottslighet och mot grov organiserad och systemhotande brottslighet.

Alla former av våld i nära relationer måste bekämpas. Detta gäller såväl mäns våld mot kvinnor som det våld som förekommer i samkönade relationer. Skyddet och stödet för kvinnor och barn som utsätts för mäns våld ska enligt regeringen stärkas. För att detta arbete ska bli framgångsrikt krävs att det finns väl utvecklade metoder och verktyg som är anpassade för denna brottslighet. Det är också viktigt med myndighetssamverkan för att utveckla effektiva stödformer för dem som drabbas av brott från närstående. Utskottet delar regeringens bedömning att särskilt fokus även fortsättningsvis ska riktas mot mäns våld mot kvinnor och välkomnar den handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer som regeringen nyligen lagt fram (skr. 2007/08:39).

Det bästa sättet att öka tryggheten för medborgarna är att förhindra att brott begås. En trygg uppväxt är den mest effektiva brottsförebyggande insatsen. Föräldrar har ett huvudansvar för att förmedla normer och värderingar till sina barn och ungdomar, men det går inte att bortse från rättsväsendets normativa verkan. Genom tidiga och tydliga insatser mot ungdomsbrottsligheten motverkas allvarlig brottslighet i framtiden. Det finns som regeringen framhåller anledning att fortsätta arbetet med tidigare och tydliga insatser mot unga lagöverträdare, exempelvis genom ett reformerat påföljdssystem för denna grupp. Utskottet delar vad regeringen anför om att särskilt fokus även fortsättningsvis ska sättas på ungdomsbrottsligheten.

Vidare instämmer utskottet i vad regeringen anför om en kraftsamling mot allvarlig och organiserad brottslighet. Det har blivit allt vanligare att kriminella grupperingar sätter i system att hota och trakassera vittnen eller personal inom rättsväsendet. Därigenom utmanar de också själva grunderna för vår rättsstat, vilket aldrig kan tolereras. Ofta tillhör dessa brottslingar mer eller mindre slutna kriminella miljöer. För att bekämpa dem krävs gemensam och målmedveten mobilisering över myndighetsgränser. Utskottet instämmer i vad regeringen anför om att polis och åklagare måste prioritera arbetet mot den grova organiserade brottsligheten ytterligare för att vända denna utveckling. All erfarenhet inom brottsbekämpningen visar att ett väl utvecklat internationellt samarbete är en nödvändighet för att effektivt kunna möta denna utveckling. Också när det gäller terrorismbekämpningen delar utskottet regeringens bedömning att stor kraft måste ägnas åt att, med bibehållen respekt för mänskliga rättigheter och frågor om personlig integritet, undanröja risker för terroristhandlingar och andra brott mot rikets säkerhet.

Utskottet instämmer också i vad regeringen anför om att brottsoffrens behov ska stå i fokus för rättsväsendets insatser. Det är en självklarhet att brottsoffer ska bemötas med respekt och professionalism, men samhället

förmår inte alltid erbjuda det skydd och stöd som behövs. Myndigheter inom rättsväsendet måste ha ett tydligt brottsofferperspektiv och försäkra brottsoffren om att samhället står på deras sida.

När det gäller kriminalvården delar utskottet regeringens ställningstagande att verkställigheten av påföljd ska vara säker, human och effektiv och att antalet återfall i brott ska minska. Tiden på anstalt ska mer än i dag präglas av förberedelse för frigivning, liksom av behandling, studier och arbete. Alla klienter ska redan från början få en individuell handlingsplan upprättad. I likhet med regeringen vill utskottet understryka vikten av att Kriminalvården fortsätter sitt arbete med att öka möjligheterna till sysselsättning under verkställigheten. Arbetslinjen – som är ett övergripande mål för regeringens politik – ska också omfatta dem som verkställer en påföljd.

Sammanfattningsvis delar utskottet regeringens syn på vilka åtgärder som bör vidtas för att minska brottsligheten och öka tryggheten. För att genomföra dessa åtgärder anser utskottet att regeringens förslag vad gäller anslagen till rättsväsendet är väl avvägda. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag till fördelning på anslagen inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet, *se bilaga 2*, och avstyrker bifall till motionerna Fi277, Ju339, Ju394, Ju402 och Ju435 i nu behandlade delar.

Avslutningsvis noterar utskottet här att regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen för att närmare redovisa vilka ytterligare insatser som krävs för att rättsväsendets myndigheter ska kunna svara upp till de högre krav som regeringen ställer under mandatperioden 2006–2010. De högre kraven handlar bl.a. om att öka den polisiära närvaron, säkerställa en effektiv åklagarverksamhet, värna kvaliteten i den dömande verksamheten, utveckla innehållet i verkställigheten, skapa fler häktes- och anstaltspplatser och stärka brottsofferperspektivet i hela rättskedjan. Regeringen anför att rättsväsendets fortsatta effektivisering är en förutsättning för regeringens satsningar på området och att regeringen har för avsikt att noga följa vilket resultat resursförstärkningarna får och hur effektivitetsarbetet bedrivs. Utskottet välkomnar en sådan redovisning som regeringen aviserar.

Prioritering av olika slags brott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett flertal motionsyrkanden rörande prioritering av olika slags brott.

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp), 2 (s, v, mp), 3 (s), 4 (mp), 5 (s, mp), 6 (mp), 7 (s), 8 (v, mp), 9 (v) och 10 (s).

Budgetpropositionen

För att minska brottsligheten och öka tryggheten krävs enligt regeringen kraftfulla insatser. I budgetpropositionen uttalas att särskilt fokus kommer att riktas mot vissa brottstyper.

Genom tidiga och tydliga insatser mot *ungdomsbrottsligheten* motverkas allvarlig brottslighet i framtiden. Här pekar regeringen bl.a. på föräldrars betydelse som förmedlare av normer och värderingar, på skolans roll att ge barn och ungdomar goda värdegrunder samt på behovet av att kunna ingripa tidigt mot drogmisbruk bland ungdomar.

Att bekämpa och förebygga *mäns våld mot kvinnor* måste ges hög prioritet. Regeringen har också nyligen beslutat om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39).

Regeringen aviserar vidare en kraftsamling mot *allvarlig och organiserad brottslighet*. Det är inte ovanligt att denna typ av brottslighet även innefattar *systemhotande brottslighet* som tar sig uttryck genom hot och våld mot personal inom rättssystemet, mot politiker och mot massmedierna. Den organiserade och grova brottsligheten är ett allvarligt hot mot samhället och utmanar själva grunderna för rättsstaten och demokratin. För att möta denna brottslighet krävs bl.a. ett väl utvecklat internationellt samarbete. Det är också angeläget att polis och åklagare fortsätter sitt arbete med att i större utsträckning än i dag kunna spåra och återföra vinning av brott.

Stor kraft måste även ägnas åt att, med bibehållen respekt för mänskliga rättigheter och frågor om personlig integritet, med stor kraft bekämpa *terrorism* och andra *brott mot rikets säkerhet*.

Regeringen har ambitioner att inom ramen för nuvarande organisation utveckla bekämpningen av *ekonomisk brottslighet*. Det är därvid angeläget att ännu tydligare fokus läggs på allvarlig ekonomisk brottslighet.

Ett annat område som måste uppmärksammas är *brott mot välfärdssystemen*. För att kunna upprätthålla ett väl fungerande välfärdssamhälle är det viktigt att sådana brott minskar.

Slutligen anför regeringen att kampen mot *mängdbrottslighet*, såsom stöld och inbrott, måste fortsätta med oförminskad kraft för att öka tryggheten i samhället och för att motverka utvecklingen av grövre kriminalitet.

Motioner

Frågan om prioritering av olika slags brottslighet lyfts fram i ett antal motioner.

I motion Ju207 (m) begär motionären att polis och åklagare ska prioritera arbetet med våldtäkter så att fler anmälningar leder till rättegång. I motion Ju409 (fp) begärs att polisen ska prioritera bekämpningen av köp av sexuella tjänster. I motionerna Ju209 (mp) och So407 (s) gäller det utredning av barnpornografibrott och andra sexualbrott mot barn. I motionerna Ju210 (mp) och Ju400 (s) begärs att bekämpandet av sexualbrott

mot barn som begås utomlands ska prioriteras samt föreslås vissa åtgärder för att genomföra detta. Även i motion Ju216 (v) begärs att kampen mot denna typ av brott ska prioriteras, och i motion Ju356 (kd) efterfrågas åtgärder mot barnsexturism. I motion Ju402 (mp) begärs att Åklagarmyndigheten ska prioritera arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, sexualbrott, hatbrott och miljöbrott. I motion 2006/07:Ju397 (s) begärs bl.a. en översyn av polisens prioritering av våldsbrott mot barn. I motion Ju424 (kd) begärs att arbetet mot människohandel prioriteras. I motion Ju435 (s) begär motionärerna att, under en treårsperiod, 30 miljoner kronor ska öronmärkas för att bekämpa barnpornografi och ytterligare 30 miljoner kronor för att bekämpa människohandel. I motion Sf241 (mp) begärs att bl.a. polisen ska prioritera arbetet för att förhindra att barn utnyttjas för trafficking eller annan exploatering. I motion Ju398 (mp, v, c, fp) begärs att bekämpandet av hatbrott och hedersbrott riktade mot HBT-personer ska prioriteras. I motion 2006/07:Fi244 (s) begär motionärerna att polisen ska prioritera arbetet mot hedersrelaterat våld. I motionerna Ju292 (fp) och Ju355 (m) begärs en bättre bekämpning av brott som begås av s.k. djurrättsaktivister samt bättre skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning. I motion Ju384 (m) begärs att bekämpandet av miljörelaterad brottslighet prioriteras. I motionerna So386 (kd) samt So557 (fp) begärs att man ska prioritera arbetet med att stoppa alkoholförsäljning till unga. I motion So408 (v) begärs att polisen vid bekämpningen av narkotikabrottslighet ska fokusera mer på distributionen av narkotika. I motion So444 (v) anförs att narkotikapolitiken bör stärkas bl.a. genom ökad narkotikaspaningsverksamhet och ökade resurser till tullens narkotikaspaning. Slutligen efterfrågas i motion Ju332 (s) ytterligare åtgärder mot penningtvätt samt i motion Ju388 (s) åtgärder mot illegal spelverksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot vad regeringen anför i propositionen rörande olika brottstyper och om betydelsen av att de nämnda brotten på olika sätt uppmärksammas särskilt. Utskottet kan konstatera att regeringen t.ex. avser att rikta särskilt fokus mot mäns våld mot kvinnor, något som lyfts fram i motion Ju402. Det förhållandet att vissa brott ska ägnas särskild uppmärksamhet innebär emellertid inte att annan brottslighet ska läggas åt sidan. Sålunda ska även bl.a. sexualbrott mot barn, barnpornografibrott och barnsexturism – brottslighet som tas upp i flera motioner – bekämpas kraftfullt. De polisiära sambandsmännen som finns stationerade i flera delar av världen arbetar sedan år 1992 med att bekämpa barnsexturism, vilket utskottet ser positivt på. Ett flertal andra åtgärder har också vidtagits, bl.a. har granskningen av beslagttaget barnpornografimaterial successivt flyttats från Rikskriminalpolisens barnpornografigrupp till de lokala polismyndigheterna i syfte att dels förkorta handläggningstiden för denna typ av brott, dels att frigöra resurser så att Rikskriminalpolisen får möjlighet att arbeta med sin kärnverksamhet som består av att bl.a. arbeta med

identifiering av brottsoffer och gärningsmän vad gäller sexuell exploatering av barn. I arbetet mot barnpornografi har Rikskriminalpolisen i samarbete med flera Internetleverantörer sett till att de sidor som Rikskriminalpolisen anmäler innehåller barnpornografi spärras.

Utskottet vill betona vikten av att brott mot andra särskilt utsatta grupper, t.ex. äldre och funktionshindrade, uppmärksammas.

En av de typer av brottslighet som regeringen aviserat krafttag mot är s.k. systemhotande brottslighet som tar sig uttryck genom hot och våld mot personal inom rättssystemet, mot politiker och mot massmedierna. En annan typ av brottslighet som till karaktär har vissa likheter med denna brottslighet är när s.k. djurrättsaktivister hotar personer som följer de lagar och regler som finns för djurhållning m.m. Det är viktigt att personer som sysslar med djurhållning eller forskare som genomför djurförsök har samhällets skydd.

Vilka insatser mot olika typer av brottslighet som ska göras i den operativa verksamheten bör enligt utskottet avgöras lokalt ute i polismyndigheterna och vid Åklagarmyndigheten inom ramen för statsmaktens prioriteringar. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att det följer av 3 kap. 1 § polisförordningen (1998:1558) att polisstyrelserna ska se till att polisarbetet bedrivs i enlighet med de prioriteringar och riktlinjer som riksdagen och regeringen lagt fast för polisverksamheten.

När det särskilt gäller yrkandet i motion Ju435 om öronmärkning av medel till bekämpning av människohandel och barnpornografi kan noteras att regeringen tidigare i regleringsbrev beslutat att 10 miljoner kronor årligen under åren 2004–2006 skulle användas för att bekämpa människohandel. I Polisens årsredovisning för 2006 finns en redogörelse för hur medlen använts (s. 38 f.). Bland annat framgår att de operativa projekt som tilldelats medel under år 2006 sammanlagt har resulterat i att ett hundratal (drygt 300 sammanlagt för åren 2004–2006) personer delgivits misstanke för människohandelsrelaterade brott samt att de flesta av de operativa projekt som tilldelats medel under år 2006 fortfarande pågår. Detta visar att polisen följer riksdagens prioritering av dessa frågor. Utskottet utgår från att kampen mot barnpornografi och människohandel fortsätter med oförminskad styrka. Som utskottet anfört ovan ska polisen kraftfullt bekämpa denna typ av brottslighet. Någon öronmärkning av medel för detta ändamål anser utskottet inte behövs. De närmare avvägningar om fördelningen av resurser bör, som angetts tidigare, avgöras lokalt ute i polismyndigheterna.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

Polisväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett flertal motionsyrkanden som i huvudsak rör frågor om resursfördelning inom polisväsendet samt polisförsörjningen.

Inledning

Polisens verksamhet syftar till att förebygga och beivra brott, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.

Rikspolisstyrelsen (RPS) är central förvaltningsmyndighet för polisväsendet och har tillsyn över detta. Till Rikspolisstyrelsen hör Säkerhetspolisen, Rikskriminalpolisen och Polishögskolan. Styrelsen är chefsmyndighet för Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL). Rikspolisstyrelsen verkar också inom vissa andra politikområden än Rättsväsendet, t.ex. när det gäller åtgärder inom samverkansområdet spridning av allvarliga smittämnen, giftiga kemikalier och radioaktiva ämnen, samverkansområdet skydd, undsättning och vård samt åtgärder i den freds-, säkerhetsfrämjande och konfliktförebyggande verksamheten.

I varje län finns en polismyndighet som ansvarar för polisverksamheten där. Polismyndigheten leds av en polisstyrelse. Den består av myndighetens chef och det antal övriga ledamöter som regeringen bestämmer och även utser.

Resultatuppföljning

Polisorganisationen

Inledning

I detta avsnitt redovisas polisorganisationens resultat under år 2006 såvitt avser den del av verksamheten som bedrevs inom ramen för politikområde Rättsväsendet. Polisen verkar här i princip inom tre verksamhetsområden och tre verksamhetsgrenar som överensstämmer med verksamhetsområdena, nämligen brottsförebyggande arbete, utredning och lagföring samt övrig verksamhet. I det följande tar utskottet endast upp de två förstnämnda verksamhetsgrenarna. Utskottet utgår i huvudsak från de uppgifter som lämnats i polisens årsredovisning för år 2006, varvid bör uppmärksammas att polisorganisationen detta år införde en ny resultatuppföljningsmodell. Brotten delades upp i tre brottsområden och elva brottskategorier. Brottsområde 1 utgörs av våldsbrott, övriga brott mot person, tillgreppsbrott exklusive tillgrepp i butik och skadegörelsebrott. Brottsområde 2 utgörs av narkotikabrott och trafikbrott. Brottsområde 3 slutligen utgörs av ekonomiska brott, bedrägeribrott, tillgrepp i butik, övriga brottsbalksbrott

samt övriga specialstraffrättsliga brott. För vissa resultatmått finns enbart uppgifter för år 2006, vilket försvårar analysen av resultaten. Polisorganisationens resultat bör bedömas främst mot bakgrund av de mål som ställts upp för verksamheten.

Polisens samlade medelsresurser fördelades år 2006 på de tre verksamhetsgrenarna i huvudsak enligt följande uppdelning.

Fördelning av polisens samlade medel på verksamhetsgrenar, anslag 4:1

(beloppen anges i tusental kronor)

Brottsförebyggande arbete	Utredning och lagföring	Övrig verksamhet m.m. (inkl. intäkter)
5 098 000	8 740 100	1 864 200

Fördelningen av medel är inte jämförbar med tidigare år då innehållet i verksamhetsgrenarna är olika.

Brottsförebyggande arbete

Resultat

Målet för verksamhetsområdet *Brottsförebyggande arbete* var att brott ska förebyggas. Målet för verksamhetsgrenen brottsförebyggande arbete var att tillfällena att begå brott skulle bli färre.

De redovisade kostnaderna för polisens brottsförebyggande arbete har minskat från 7 065 miljoner kronor år 2005 till 5 098 miljoner kronor år 2006. Förändringen kan i allt väsentligt förklaras med de nya rutinerna för redovisning, som bl.a. innebär att tidiga utredningsåtgärder som vidtas av personal i yttre tjänst i betydligt större utsträckning än tidigare redovisas under verksamhetsområdet Utredning och lagföring.

Det brottsförebyggande arbetet, mätt i arbetad tid, svarade under år 2006 för 22 % av all polisverksamhet. Om den totala verksamheten avgränsas till kärnverksamheten utgjorde andelen timmar för brottsförebyggande arbete nästan en tredjedel (31 %) av den arbetade tiden vid polismyndigheterna. Av polisens brottsförebyggande arbete utgjorde det planlagda brottsförebyggande arbetet den största delen (77 %), medan det händelsestyrda arbetet och kriminalunderrättelseverksamhet utgjorde mindre delar (14 % respektive 9 %). Flest resurstimmar inom det brottsförebyggande arbetet har riktats mot brottsområde 1 (våld, brott mot person, tillgrepp och skadegörelse), se tabell nedan. Inom området riktades majoriteten av resurserna mot brott mot person. Insatser mot våld samt övriga brott mot person, som till stor del består av polisiär närvaro i centrum och i krogmiljöer, utgjorde mer än två tredjedelar av polisens samlade resursinsats.

Fördelning av resurstid för planlagda brottsförebyggande insatser

Brottsområde	B1. Brott mot person, tillgrepps- och skadegörelsebrott	B2. Narkotika- och trafikbrott	B3. Annan brottslighet
Resurstid (timmar)	3 698 435	2 618 858	961 024
Årsarbetskrafter	2 466	1 746	641
Andel	51 %	36 %	13 %

Här bör nämnas att fördelningen mellan olika brottsområden varierar mellan olika polismyndigheter. Resultatet på nationell nivå är till stor del en effekt av utfallet vid polismyndigheterna i Stockholm och i Skåne. Vid övriga polismyndigheter dominerar insatserna mot trafikbrott och narkotikabrott inom brottsområde 2.

Det ligger nära till hands att utgå från brottsutvecklingen vid bedömningen av om målen om att brott ska förebyggas och tillfällena till att begå brott ska minska har uppnåtts.

Här kan konstateras att det år 2006 anmäldes nästan 1 354 000 brott, vilket utgör en minskning jämfört med år 2005 (se tabell nedan).

Antal anmälda brott åren 2004–2006

År	B1. Brott mot person, tillgrepps- och skadegörelsebrott	B2. Narkotika- och trafikbrott	B3. Annan brottslighet	Totalt
2004	923 935	251 712	203 445	1 379 092
2005	917 220	255 992	197 331	1 370 543
2006	879 761	278 525	195 397	1 353 683

När det gäller den övergripande resultatutvecklingen uppvisar statistiken över anmälda brott en fortsatt ökning av antalet anmälda narkotikabrott (+29 %) och en fortsatt ökning av antalet anmälda trafikbrott (+4 %). Dessa ökningarna är en direkt följd av ökade insatser av polisen: t.ex. ökade antalet alkoholutandningsprov från 1,7 miljoner till 2,3 miljoner jämfört med föregående år. Av årsredovisningen framgår vidare att utvecklingen av antalet brott totalt, om man exkluderar narkotika- och trafikbrotten, i stort sett följer utvecklingen under 2000-talet, dvs. ett minskat antal tillgreppsbrott (-7,9 %), ett ökat antal anmälda våldsbrott (+3,0 %) samt en ökning av övriga brott mot person (+4,5 %). Vad gäller resterande brott, brottsområde 3, är situationen huvudsakligen densamma som för föregående år (-1,0 %).

Bakom ökningen av antalet anmälda våldsbrott är det främst misshandel utomhus som ligger bakom den fortsatta ökningen (+7,3 %), men även misshandel inomhus fortsatte att öka (+3,8 %). Antalsmässigt beror ökningen av misshandelsbrotten mest på en ökning av antalet brott mot män, men procentuellt sett är ökningen i princip lika för män och kvinnor (+5,8 % respektive +5,0 %). Antalet anmälda brott om misshandel mot barn ökade också (+20 %) under år 2006.

Antalet anmälda vålds- och sexualbrott mot kvinnor fortsatte att öka i ungefär samma utsträckning som föregående år och ungefär som våldsbrottsärenden i övrigt. I likhet med föregående år berodde ökningen till stor del på att antalet anmälda våldtäkter fortsatte att öka (+11 %), om än inte lika kraftigt som föregående år. Ökningen beror till stor del på en fortsatt tydlig ökning av anmälda våldtäkter inomhus.

Antalet anmälda rån minskade (-9 %).

Bakom minskningen av det totala antalet anmälda brott ligger till stor del en minskning av antalet tillgrepp av bil (-6 %), tillgrepp ur och från motorfordon (-17 %) samt en minskning av antalet inbrottsstöld i bostad (-14 %).

När det gäller hatbrott kan noteras att till skillnad från året innan ökade antalet anmälningar om hets mot folkgrupp (+7,6 %) samtidigt som antalet anmälningar om olaga diskriminering minskade (-5,8 %).

Vid bedömningen av hur väl myndigheterna, främst polisväsendet, lyckats med att förebygga brott kan man emellertid inte enbart utgå från den anmälda brottsligheten. För vissa brottstyper säger utvecklingen mer om polisens aktiviteter än om brottsutvecklingen. Detta gäller exempelvis narkotikabrott och trafikbrott. Dessutom är andelen oupptäckta brott – det s.k. mörkertalet – av varierande storlek beträffande olika typer av brott. För att kunna analysera hur den faktiska brottsligheten beträffande vissa brottstyper utvecklas genomförs t.ex. brottsofferundersökningar i Statistiska centralbyråns (SCB) regi. Här bör även nämnas att Brottsförebyggande rådet år 2006 på uppdrag av regeringen påbörjade Nationella trygghetsundersökningen. Härtill kommer att brottsutvecklingen också påverkas av vad andra myndigheter, kommuner m.fl. gör eller inte gör i fråga om de bakomliggande orsakerna till brott. Med det synsättet kan brottsutvecklingen sägas utgöra resultatet av samhällets samlade åtgärder för att minska brottsligheten.

Metodutvecklingen inom polisorganisationen fortsatte under år 2006. Under året införde polismyndigheterna delar av Polisens underrättelsemodell, PUM. En viktig del i denna modell är inrättandet av operativa ledningsgrupper vid varje polismyndighet. Ledningsgrupperna är viktiga dels för styrningen och prioriteringen av den brottsförebyggande verksamheten, dels för att säkerställa att planering, genomförande och uppföljning av genomförda insatser sker på ett genomtänkt och enhetligt sätt.

Polismyndigheterna började under år 2006 att använda Polisens verktyg för planlagd operativ polisverksamhet (VPOP). Polisens användning av detta verktyg innebär att förutsättningarna förbättras för att mer systematiskt än tidigare planera, följa upp, dokumentera och utvärdera det brottsförebyggande arbetet.

Rikspolisstyrelsen fick i regleringsbrevet för år 2006 i uppdrag att redovisa bl.a. brottsutvecklingen och det brottsförebyggande arbete som bedrivits mot vissa särskilt utpekade områden. Ett av dessa områden var ungdomar i åldern 12–17 år, ett område som är av stor betydelse när det gäller att förebygga brott. Här kan noteras att antalet gånger någon person

i åldern 12–17 år registrerats som misstänkt för brott ökade jämfört med föregående år (+15 %). Antalet individer i åldern 12–17 år som misstänktes för brott under år 2006 uppgick till nästan 30 000, ett i princip oförändrat antal jämfört med året innan men en ökning jämfört med år 2004 (+5,3 %).

Brottsförebyggande åtgärder som vidtogs mot ungdomar skedde, som det brottsförebyggande arbetet i stort, genom riktade insatser och samverkansprojekt med andra aktörer. Flertalet polismyndigheter vidtog riktade insatser mot olovlig alkoholförsäljning och gjorde alkoholbeslag mot ungdomar. Insatserna skedde oftast i samverkan med skola och socialtjänst vid exempelvis skolavslutningar och Valborgsmässoafton. Vid storstadsmyndigheterna fortsatte man att vidta åtgärder för att förhindra rekrytering till kriminella nätverk. Övriga åtgärder som genomfördes var bl.a. informationsinsatser för lärare och föräldrar om alkohol och narkotika bland ungdomar.

Rikspolisstyrelsen bedömer att det brottsförebyggande arbetet utvecklades väsentligt i en positiv riktning. Bedömningen grundas bl.a. på att tillfällena att begå trafikbrott utan att bli upptäckt minskade eftersom polisens insatser ökade, att upptäcktsrisken för narkotikabrott ökade eftersom polisens aktivitet ökade, att antalet anmälda tillgreppsbrott exklusive butikstillgrepp minskade samt att införandet av Polisens underrättelsemodell följde tidsplanen och beräknas vara klart senast vid utgången av år 2007. Trots detta är Rikspolisstyrelsens samlade bedömning att verksamhetsmålet inte helt har uppnåtts. Anledningen är att den anmälda våldsbrottsligheten fortsatte att öka trots stora satsningar.

Regeringens bedömning

Målet för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete var under år 2006, som anförts tidigare, att brott ska förebyggas. Regeringens anser att målet inte har uppfyllts fullt ut. Bedömningen grundar sig framför allt på det faktum att antalet anmälda våldsbrott fortsatte att öka. Denna bedömning stärks också genom att Rikspolisstyrelsen, som står för en stor del av verksamheten inom verksamhetsområdet, anser att polisorganisationen inte helt uppnått sin del av målet. Den ökande våldsbrottsligheten innebär enligt regeringen otrygghet och ett stort lidande för många människor, och regeringen kommer noga att följa polisens arbete med att minska våldsbrottsligheten.

De redovisade kostnaderna för myndigheternas brottsförebyggande arbete minskade, men som anförts tidigare kan förändringen i allt väsentligt förklaras med de nya rutinerna för redovisning. Regeringen anför i budgetpropositionen att denna förändring av rutinerna för redovisning är rimlig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar Rikspolisstyrelsens och regeringens uppfattning att målet för det brottsförebyggande arbetet inte helt har uppnåtts. Även om det totala antalet anmälda brott har minskat något så har antalet anmälda våldsbrott fortsatt att öka. Denna utveckling är oroväckande. Utskottet utgår från att Rikspolisstyrelsen vidtar erforderliga åtgärder för att tillse att det brottsförebyggande arbetet bedrivs på ett sådant sätt att antalet anmälda våldsbrott minskar och målet i framtiden kan uppfyllas. Genom de tillskott av anslagsmedel som föreslås i budgetpropositionen skapas enligt utskottets mening resursmässiga förutsättningar att vidta sådana åtgärder. I takt med att antalet poliser i Sverige ökar ges ökade möjligheter att arbeta mer målinriktat på att förebygga brott. Utskottet kommer att följa utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet noga.

Utredning och lagföring

Resultat

Utskottet övergår härfter till att behandla verksamhetsområdet och verksamhetsgrenen Utredning och lagföring. Målet för verksamhetsområdet var att verksamheten skulle bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet och att fler brott skulle leda till lagföring. Målet för verksamhetsgrenen var att fler brott skulle leda till lagföring.

Med lagföring menas att någon blir dömd, godkänner föreläggande av strafföreläggande eller får en s.k. åtalsunderlåtelse. Även utfärdande av ordningsbot är en typ av lagföring. Föreläggande om ordningsbot förekommer i huvudsak vid trafikbrott.

Av polisens totala antal årsarbetskrafter användes ca 8 600 till utredning och lagföring, vilket motsvarar 37 % av polisens totala arbetstid under år 2006. Om den totala verksamheten avgränsas till kärnverksamheten utgjorde utredningstimmarna över hälften (53 %) av den arbetade tiden vid polismyndigheterna. Den nya strukturen för redovisning gör att det endast finns redovisade timmar för år 2006. Fördelningen av utredningsresurser på respektive brottsområde framgår av följande tabell.

Utredningsresursernas fördelning på brottsområden

B1. Brotts mot person, tillgrepps- och skadegörelsebrott	B2. Narkotika- och trafikbrott	B3. Annan brottslighet
69 %	18 %	13 %

Under år 2006 minskade antalet inkomna ärenden med tillgreppsbrott exklusive butikstillgrepp kraftigt, medan antalet våldsbrott och övriga brott mot person fortsatte att öka. Huvudparten av de ärenden som minskade i antal var av den karaktären att de ofta läggs ned i ett tidigt skede och ägnas en relativt sett liten utredningsresurs. Därför frigjorde det minskade antalet inkomna ärenden år 2006 enligt Rikspolisstyrelsen inte några resurser. Sna-

rare ökade det större antalet inkomna våldsbrottsärenden belastningen mer än vad det minskade antalet tillgreppsbrott exklusive butikstillgrepp minskade den. Antal inkomna ärenden och fördelningen av dessa på brottsområden framgår av följande tabell.

Inkomna ärenden till polismyndigheterna åren 2004–2006

År	B1. Brott mot person, tillgrepps- och skadegörelsebrott	B2. Narkotika- och trafikbrott	B3. Annan brottslighet	Totalt
2004	830 263	194 799	151 482	1 176 544
2005	822 767	195 679	153 410	1 171 856
2006	789 808	208 493	153 172	1 151 473

För att bedöma om polisen uppnått målet att en större andel av de anmälda brotten ska leda till lagföring är antalet ärenden som lämnats till åklagare av intresse. I nedanstående tabell redogörs för den övergripande utvecklingen av utredningsarbetet. Brottskategorin trafikbrott har utelämnats då det stora antalet trafikbrottsärenden redovisade till åklagare är oproportionerligt stort i förhållande till resursinsatsen.

Utredningsverksamheten åren 2004–2006

År	Inkomna ärenden	Öppna ärenden äldre än 6 mån.	Medelgenomströmningstid (dagar)	Ärenden redovisade till åkl.
2004	1 014 139	42 478	42	126 944
2005	1 012 200	44 353	41	131 769
2006	987 166	43 816	45	137 993

Antalet inkomna ärenden exklusive trafikbrott minskade samtidigt som antalet ärenden redovisade till åklagare ökade. Antalet gamla öppna ärenden äldre än sex månader exklusive trafikbrott var i stort sett detsamma som de två föregående åren. Medelgenomströmningstiden ökade däremot under år 2006.

Andelen ärenden som redovisades till åklagare i förhållande till antalet inkomna ärenden ökade för brottsområde 1, dvs. våldsbrott, övriga brott mot person, tillgreppsbrott exklusive butikstillgrepp och skadegörelsebrott. Andelarna redovisade ärenden för de båda övriga brottsområdena var i stort sett oförändrade sedan år 2005 (se tabell nedan).

Antal och andel ärenden redovisade till åklagare åren 2004–2006

År	B1. Brott mot person, tillgrepps- och skadegörelsebrott	B2. Narkotika- och trafikbrott	B3. Annan brottslig- het
2004	52 189 (6,3 %)	76 087 (39 %)	52 013 (34 %)
2005	52 881 (6,4 %)	82 702 (42 %)	53 004 (35 %)
2006	55 274 (7,0 %)	90 132 (43 %)	51 997 (34 %)

Det är inte bara andelen ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden som ökade för brottsområde 1 under år 2006 utan även antalet ärenden redovisade till åklagare ökade. Det gäller särskilt för våldsbrott och skadegörelsebrott. Även när det gäller brottsområde 2 ökade antalet ärenden som redovisades till åklagare. Till övervägande del avsåg ökningen narkotikabrottsärenden, men även antalet redovisade trafikbrottsärenden ökade. För brottsområde 3 minskade antalet ärenden som redovisades till åklagare något, men sett sedan år 2004 är antalet i princip oförändrat. Det minskade antalet år 2006 beror främst på att det redovisades färre ärenden med butikstillgrepp. Däremot ökade både antalet redovisade ärenden med bedrägeribrott m.m. respektive med övriga specialstraffrättsliga brott. Dessutom ökade antalet redovisade ekobrottsärenden procentuellt sett mycket (+13 %).

Till underlag för bedömningen av måluppfyllelsen är även personupplärningen av intresse. Med personupplärade brott avses brott där åtal väckts, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats. Personuppläringsprocenten är antalet brott upplärade under ett år (anmälda samma år eller tidigare) i procent av antalet anmälda brott samma år. Nivån på personuppläringsprocenten har varit relativt jämn under den senaste tioårsperioden och legat på i genomsnitt 16 %. Under år 2006 ökade den dock till 18 %. Det var bl.a. en stor ökning av antalet personupplärade narkotikabrott som låg bakom ökningen. En majoritet av ökningen avsåg eget bruk av narkotika, dvs. ringa narkotikabrott. Vidare fortsatte inte personuppläringsprocenten för tillgrepsbrott exklusive butikstillgrepp att minska samtidigt som den fortsatte att öka för skadegörelse. Det är dessa båda utvecklingstendenser som Rikspolisstyrelsen ser som mest positiva. Att personuppläringsprocenten för våldsbrott inte fortsatte att minska är också positivt. Emellertid är det uppenbart att antalet personupplärade våldsbrott inte ökade på samma sätt som antalet ärenden som redovisades till åklagare. Även sammantaget för brottsområde 1 kan ett sådant förhållande konstateras.

Hur personuppläringsprocenten ser ut nedbruten på olika brott framgår av tabellen i *bilaga 4*.

Som framgått i det föregående kan polisen lagföra personer genom föreläggande av ordningsbot. En ökning av antalet sådana förelägganden under år 2006 kan noteras för såväl trafikbrott som andra brott. Antalet brott som ledde till lagföring genom ordningsbot ökade med 1,2 % till 302 173, och jämfört med år 2004 har antalet ordningsbot ökat med 9,1 %. Enligt Rikspolisstyrelsen kan en förklaring till att antalet ordningsbot för trafikbrott endast ökat något under år 2006 delvis vara att antalet i slutet av året minskade tydligt i förhållande till föregående år. Enligt samma myndighet kan orsaken bl.a. antas vara de förändringar av gränsvärden för hastighetsöverträdelser som skedde då, vilket ledde till att benägenheten att utfärda ordningsbot begränsades något under en administrativ övergångsperiod. Dessutom är det rimligt att ett mer försiktigt körbeteende blev effekten av de ökade bötesbeloppen som gäller fr.o.m. oktober 2006.

Verksamhetsmålet för utredning och lagföring går också ut på att kvaliteten på brottsutredningsverksamheten ska höjas. Rikspolisstyrelsen anför i årsredovisningen den samlade bedömningen att målet uppnåts i denna del samt redovisar ett antal konkreta åtgärder som vidtagits till stöd för denna uppfattning. Det rör sig bl.a. om att mål- och resultatstyrningen utvecklats, att förundersökningen i högre grad leds av ett ökat antal utbildade kvalificerade förundersökningsledare, att antalet utredare under jourtid har ökat, vilket inneburit att utredningar påbörjats i ett tidigare skede, att fler utredningsåtgärder vidtagits i initialskedet, att fler kvalificerade lokala brottsplatsundersökare har utfört fler tekniska undersökningar, att den nya DNA-lagstiftningen utnyttjats allt mer, att brottsamordningsfunktioner har införts, att resultatuppföljningen förbättrats genom PRR (Polisens resultatrapporter) och VUP (Polisens uppföljningssystem) samt att samverkan med åklagare har fortsatt att förbättras.

Rikspolisstyrelsen anför vidare i årsredovisningen att den anser att verksamhetsmålet rörande utredning och lagföring har uppnåts även vad avser att en större del av de anmälda brotten ska leda till lagföring. Den slutsatsen baserar Rikspolisstyrelsen bl.a. på att polisen redovisade fler ärenden till åklagare samtidigt som antalet inkomna ärenden minskade, att antalet ärenden redovisade till åklagare inom brottsområde 1 Brott mot person, tillgrepps- och skadegörelsebrott ökade samtidigt som antalet inkomna ärenden minskade, att antalet personupplärade brott ökade samtidigt som antalet anmälda brott minskade, att antalet personupplärade brott inom brottsområde 1 ökade något samtidigt som antalet anmälda brott minskade samt att polisens användning av ordningsbot fortsatta att öka något.

Regeringens bedömning

Regeringen anför i budgetpropositionen att den samlade bedömningen är att målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring har uppfyllts. Bedömningen grundar sig främst på att antalet brott som ledde till lagföring genom beslut om åtal, strafföreläggande eller åtalsunderlåtelse ökade jämfört med 2005.

Polisen har utvecklat sin verksamhet på ett sätt som bedöms ha förbättrat brottsutredningarnas kvalitet. Införandet av enhetliga arbetsmetoder, förbättrad operativ styrning samt förbättrade möjligheter för verksamhetsuppföljning och resultatbedömning är exempel på detta. Regeringen ser med tillfredsställelse på denna utvecklingstrend men vill samtidigt understryka vikten av att arbetet med att förbättra polisens brottsutredande verksamhet intensifieras ytterligare.

Regeringen noterar med tillförsikt att den totala upplklaringsprocenten ökade under 2006. Även om ökningen var relativt marginell är den en signal på att den brottsutredande verksamheten nu utvecklas i en positiv riktning. Samtidigt kan man inte nog understryka vikten av att de resultat som nu kan ses enbart får betraktas som början på ett långsiktigt arbete för att uppnå en varaktigt högre brottsupplklaring.

Ökningen av polisens genomströmningstider är enligt regeringen inte godtagbar utifrån de skyndsamhetskrav som såväl medborgarperspektivet som lagstiftningen ställer, detta även med beaktande av att denna, i sig marginella ökning, sker parallellt med att fler ärenden bearbetas, antalet äldre ärenden i balans minskar och den totala upplklaringsprocenten ökar. Regeringen vill i sammanhanget också understryka betydelsen av korta genomströmningstider ur ett brottsofferperspektiv.

Även om de förändrade rutinerna för redovisning av tid innebär att det är svårt att bedöma hur arbetsproduktiviteten har utvecklats kan konstateras att antalet personupplklarade brott och ärenden redovisade till åklagare har ökat mer än antalet årsarbetskrafter för poliser. Det är enligt regeringen en indikation på att produktiviteten har ökat.

Det är slutligen positivt att antalet av polis utfärdade förelägganden om ordningsbot fortsatt att öka, om än i avtagande takt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar liksom regeringen att poliväsendets resultat för utredning och lagföring sammantaget i stort sett uppfyller målet för verksamhetsområdet. Det är därvid glädjande att andelen personupplklarade brott ökat något. Enligt utskottet är dock andelen personupplklarade brott alltför liten. Polisen måste fortsätta det arbete som påbörjats med att förbättra brottsutredningarnas kvalitet för att uppnå en varaktigt högre brottsupplklaring. Det är även oroväckande att genomströmningstiderna ökat. Genom de tillskott av anslagsmedel som föreslås i budgetpropositionen skapas enligt utskottets mening resursmässigt förbättrade förutsättningar för att kunna förbättra resultaten inom verksamheten för utredning och lagföring.

Personalsituationen inom polisväsendet

Bakgrund

För frågan om polisväsendet kan uppfylla sina mål är det av väsentlig betydelse att personalförsörjningen är god. Rörande personalsituationen inom polisväsendet samt rekryteringen till polisyrket kan följande noteras.

Den 31 december 2006 fanns det 24 631 personer anställda inom polisen (se tabell nedan).

Anställda inom polisen åren 2001–2006

År	Antal anställda den 31 december	Därav poliser	Därav civilanställda
2001	22 708	16 120	6 588
2002	22 918	16 149	6 769
2003	23 062	16 292	6 770
2004	23 644	16 891	6 753
2005	23 940	17 073	6 867
2006	24 631	17 423	7 208

Av det totala antalet anställda var 17 423 poliser och 7 208 civilanställda. Det innebär en nettoökning med 350 poliser och 341 civilanställda under året. Medelåldern bland poliserna var 45 år. Av poliserna är drygt 24 % äldre än 55 år. Andelen kvinnor bland poliserna var 22,8 %, vilket innebar en ökning med 1,2 procentenheter jämfört med år 2005. Andelen kvinnor i ledningskompetensen uppgick till 19,3 %, jämfört med 18,4 % år 2005.

När det gäller rekryteringen till polisyrket samt den verksamhet som bedrivs för polisutbildning kan följande noteras. En ny polisiär grundutbildning startade vid Polishögskolan i Solna år 1998. Polisutbildning startades dessutom i Umeå år 2000 och i Växjö under år 2001. År 2002 antogs 770 studerande till polisutbildningen. Under år 2003 var motsvarande siffra 840 för att år 2004 vara 1 056. År 2005 antogs totalt 1 032 studerande till polisutbildningarna och år 2006 antogs 1 048 studerande. Antalet sökande år 2006 var 12 329. Under år 2007 har enligt vad utskottet inhämtat 1 310 studerande antagits.

Av de aspiranter som antogs till polisutbildningen år 2006 var 40 % kvinnor, en minskning med 2 procentenheter jämfört med år 2005. Minskningen bör ses mot bakgrund av att andelen ökade med 8 procentenheter år 2005 jämfört med år 2004. Rikspolisstyrelsen anför i årsredovisningen att polisen de senaste åren har vidtagit ett flertal rekryteringsåtgärder för att öka andelen kvinnor som söker polisutbildningen. Åtgärderna bedöms ha en positiv effekt eftersom både andelen sökande och antagna kvinnor till polisutbildningen har varit ca 40 % de senaste åren.

Andelen personer med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk som antogs till polisutbildningen år 2006 var 16 %, vilket utgör en minskning med 2 procentenheter jämfört med föregående år. Rikspolisstyrelsen anför att en speciell satsning gjorts centralt för rekrytering till polisutbild-

ningen i tidningar riktade till personer med annan etnisk eller kulturell bakgrund. Även lokalt har åtgärder vidtagits för att öka rekryteringen av personer med annan etnisk eller kulturell bakgrund. Rikspolisstyrelsen anför i årsredovisningen att det är glädjande att andelen utrikes födda och inrikes födda med två utrikes födda föräldrar har ökat bland polisaspiranterna med 2,1 procentenheter. Vidare noteras att gruppen anställda med annan etnisk bakgrund har ökat med 0,8 procentenheter i jämförelse med år 2005.

I detta sammanhang kan nämnas att en utredning tillsattes i januari 2006 med uppdrag att se över frågor relaterade till polisutbildningen, den s.k. Polisutbildningsutredningen (dir. 2006:10). Utredningen hade i uppdrag att lämna förslag till hur polisutbildningen helt eller delvis skulle kunna omvandlas till en högskoleutbildning. Regeringen lade ned utredningen eftersom man ville göra en förutsättningslös analys av vad den framtida polisutbildningen bör innehålla, bl.a. avseende kompetensfrågor och utbildningens innehåll, samt tillsatte en ny utredning (dir. 2006:139). Den utredning som nu arbetar ska emellertid ta till vara de kunskaper och erfarenheter som Polisutbildningsutredningen presenterade i sin slutrapport i januari 2007. Utredningen, som har antagit namnet Utredningen om den framtida polisutbildningen, överlämnade i juni 2007 ett delbetänkande (SOU 2007:39). I detta kartlägger och analyserar utredningen hur kraven på polisverksamheten och därmed på poliserna kan komma att förändras jämfört med situationen i dag. Vidare studeras de behov och förväntningar som finns på polisorganisationen i fråga om etnisk mångfald, jämställdhet, polisverksamhet i glesbygd och i storstad och en breddad rekrytering till polisyrket. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 mars 2008.

Under år 2006 slutade 669 poliser sin anställning, vilket motsvarar ca 4 % av det totala antalet anställda poliser. Av dessa avgick 189 poliser med ålderspension och 24 med sjukpension, medan 324 avgick med pensionersättning. 105 poliser slutade anställningen av andra orsaker, medan 27 personer avled. Den 1 januari 2007 hade 466 poliser delpension. Av nedanstående tabell framgår utvecklingen de senaste åren av pensionsavgångar m.m.

Antal poliser som avgått med pension m.m. åren 2003–2006

År	Totalt antal poliser som slutat	Varav ålderspension	Varav sjukpension	Varav tidigare-lagd pensionsavgång
2003	388	87	66	96
2004	361	131	65	52
2005	658	207	48	290
2006	669	189	24	324

År 2006 slutade 926 civilanställda sin anställning vid polisen, vilket motsvarar knappt 14 % av det totala antalet civilanställda. Av dem avgick 85 personer med ålderspension och 25 med sjukpension, medan 126 avgick

med pensionsersättning. 11 civilanställda sades upp på grund av arbetsbrist och 663 slutade sin anställning av andra skäl. 16 personer avled. Den 1 januari 2007 hade 172 civilanställda delpension. Rikspolisstyrelsen angav i årsredovisningen för år 2005 att möjligheterna till pensionsersättning enligt trygghetsavtalet och möjligheten att erbjuda delpension ökar personalrörligheten. När avgångarna ökar kan polismyndigheterna enligt Rikspolisstyrelsen nyrekrytera unga poliser till yttre tjänstgöring. Likaså ges möjlighet att anställa specialistkompetenser från andra verksamheter.

Regeringens bedömning

Regeringen anför i budgetpropositionen att brottsbekämpning förutsätter att det finns poliser där brott begås och på de tider de begås. Brottsförebyggande arbete förutsätter polisnärvaro, och medborgarna behöver se poliser i aktiv, yttre tjänst för att få förtroende för verksamheten. För att uppnå detta behövs fler poliser i yttre tjänst. Regeringens mål är att det år 2010 ska finnas 20 000 poliser i landet. De personaltillskott till polisen som sker under de närmaste åren ska därför omsättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten.

Vidare anför regeringen att Rikspolisstyrelsen har säkerställt att antalet antagna till polisutbildningen kommer att öka under kommande år för att uppnå regeringens mål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på att antalet poliser fortsätter att öka. Med hänsyn till regeringens mål att det år 2010 ska finnas 20 000 poliser i Sverige krävs att det även fortsättningsvis sker en omfattande nyrekrytering till polisyrket. Utskottet ser positivt på att andelen kvinnor inom polisen fortsätter att öka. Det är däremot oroväckande att andelen personer med annan etnisk och kulturell bakgrund än svensk som antogs till polisutbildningen minskade år 2006. Insatserna för att få fler personer med utomnordisk bakgrund att ansöka till polisutbildningen bör enligt utskottet intensifieras. Inte minst för polisens legitimitet är det av vikt att polisens sammansättning någorlunda speglar befolkningen i samhället.

Säkerhetspolisen

Resultat

Säkerhetspolisen ska leda och bedriva polisverksamhet som syftar främst till att förebygga brott mot rikets säkerhet, i syfte att skydda demokratin, medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter, Sveriges politiska oberoende och den nationella säkerheten. Verksamheten inom Säkerhetspolisen har fem verksamhetsgrenar, nämligen kontraspionage, kontraterrorism (terrorismbekämpning), författningsskydd, säkerhetsskydd samt personskydd.

En stor del av Säkerhetspolisens verksamhet är hemlig. Sådana uppgifter är förenade med kvalificerad sekretess enligt 5 kap. 1 § andra stycket sekretesslagen (1980:100). Även Säkerhetspolisens årsredovisning är kvalificerat hemlig. Säkerhetspolisen gav fram t.o.m. år 2003 ut en årlig verksamhetsberättelse. Verksamhetsberättelsen har fr.o.m. verksamhetsåret 2005 ersatts av en ny typ av publikation, Säkerhetspolisen 2005 respektive Säkerhetspolisen 2006. Säkerhetspolisen strävar efter att så långt möjligt öka öppenheten och insynen i verksamheten, och den nya publikationen är ett led i denna strävan. Nedanstående uppföljning av resultatet för år 2006 bygger på uppgifter hämtade från nämnda publikation och uppgifter i budgetpropositionen. Regeringen har i sin tur hämtat uppgifterna i propositionen från Säkerhetspolisens sålunda sekretessbelagda årsredovisning för år 2006.

I nedanstående tabell redovisas resursfördelningen på de fem verksamhetsgrenarna

Resursanvändningen inom Säkerhetspolisen år 2006

Säkerhets- skydd	Person- skydd	Författnings- skydd	Kontra- spionage	Kontra- terrorism	Öppen polis- verksamhet
(8 %)	(41 %)	(9 %)	(14 %)	(25 %)	(3 %)

Regeringen anför i propositionen att Säkerhetspolisen de senaste åren genomfört ett omfattande reformarbete. Fokus under år 2006 var att utveckla verktyg och modeller för planering och målresultatstyrning i syfte att effektivisera verksamheten och öka förmågan att mäta resultatet. Under år 2006 genomfördes också en översyn av arbetsmetoder, bl.a. för underrättelseverksamheten.

Arbetet mot terrorism var fortsatt prioriterat i Säkerhetspolisens verksamhet. Fokus låg under år 2006, liksom tidigare, på att kartlägga och följa personer och nätverk med kopplingar till olika terroristnätverk runt om i världen. Ett flertal förundersökningar bedrevs, bl.a. rörande finansiering av terrorism. Samverkan med andra aktörer såväl nationellt som internationellt var omfattande under året.

Inom kontraspiaget, som har till huvudsaklig uppgift att förebygga och avslöja spioneri, olovlig underrättelseverksamhet, spridning av massförstörelsevapen och andra brott mot Sverige och svenska intressen, prioriterades uppföljningen av underrättelseverksamheten från ett antal länder under år 2006. Uppföljningen visar att det bedrivs en systematisk underrättelseverksamhet i Sverige inom områden såsom politik, teknik och naturvetenskaplig forskning. Kontraspiaget arbetade också aktivt under år 2006 för att motverka flyktingspionage från en rad länder. Genomförda insatser och prestationer har enligt Säkerhetspolisen försvårat underrättelseverksamhet som bedrivs i Sverige.

När det gäller författningsskyddet genomförde Säkerhetspolisen ett antal projekt för att kartlägga organisationer, grupper och nätverk på såväl höger- som vänstersidan som bedöms bedriva säkerhetshotande verksam-

het. Säkerhetspolisen fick genom dessa projekt en god uppfattning om brottslighet och våldsbenägenhet. Vidtagna åtgärder under året resulterade i såväl lagföring som preventiva åtgärder mot individer inom extremistiska grupperingar.

Säkerhetsskyddsverksamheten fokuserades under år 2006 bl.a. på rådgivning till Regeringskansliet och myndigheter som på olika sätt hanterar skyddsvärd information eller bedriver verksamhet som behöver skyddas mot terrorism. Vidtagna åtgärder har ökat medvetenheten hos berörda myndigheter om hotet från och behovet av skydd mot terrorism.

Personskyddsverksamheten inom Säkerhetspolisen fortsatte att expandera och utvecklas under år 2006. För personskyddet var arbetet inför och under valrörelsen prioriterat. Insatserna genomfördes i samarbete med landets polismyndigheter och var det största enskilda evenemanget för svensk polis under år 2006. Inga allvarliga incidenter inträffade under året som negativt påverkat skyddspersonernas möjligheter att bedriva sin verksamhet.

Regeringens bedömning

Sammanfattningsvis anför regeringen att målen för Säkerhetspolisens verksamhet i huvudsak har uppfyllts, även om det finns uppenbara svårigheter att konkret mäta resultatet i den förebyggande verksamheten. Det finns också mörkertal, bl.a. på kontraterrorområdet. Den sammantagna bedömningen är ändå att Säkerhetspolisens förebyggande och utredande verksamhet utvecklas på ett positivt sätt inom samtliga verksamhetsgrenar, bl.a. i och med de nya metoder för styrning och uppföljning som tagits fram. Dessa förändringar är nödvändiga för att myndighetens verksamhet ska kunna följa utvecklingen i omvärlden och för att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget närmare underlag och kan därför inte göra någon annan bedömning än regeringen rörande Säkerhetspolisens resultat för år 2006.

Verksamhetsinriktning år 2008

Polisväsendet

Regeringens förslag

Utskottet har, som framgått under rubriken Utgiftsramen och anslagen, tillstyrkt regeringens förslag till anslag för år 2008 med knappt 17,3 miljarder kronor till Polisorganisationen och knappt 790 miljoner kronor till Säkerhetspolisen.

Polisväsendet och Säkerhetspolisen bedriver, som nämnts ovan, verksamhet främst inom verksamhetsområde 1, Brottsförebyggande arbete, och verksamhetsområde 2, Utredning och lagföring. För år 2008 gäller som övergripande mål för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete att

antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer därmed ska blir färre. För verksamhetsområdet Utredning och lagföring gäller att brottsupplärningen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet. För verksamhetsområde 6, Övrig verksamhet, som polisväsendet också bedriver viss verksamhet inom, gäller som övergripande mål att de uppgifter som inte är brottsbekämpande ska utföras med utgångspunkt i individernas behov. Härutöver uttalar sig regeringen i budgetpropositionen om inriktningen av verksamheten inom polisen och Säkerhetspolisen. I detta avseende kan bl.a. följande noteras.

En synlig och aktiv polis i hela landet är enligt regeringen nödvändig för att förebygga brott och för att öka människors trygghet. För ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete krävs att polisen är synlig och aktiv i samhället och att det brottsförebyggande arbetet har lokal förankring. Regeringens mål om 20 000 poliser 2010 bör kunna omsättas i konkreta resultatförbättringar i verksamheten.

Polisens brottsförebyggande arbete ska bedrivas planlagt och underrättelsestyrt. En ökad polisiär synlighet ska ses som ett värde i sig då det påverkar människors trygghet. Människors upplevelser av otrygghet och rädsla att utsättas för brott innebär en försämrad livskvalitet för den enskilde. Regeringen förutsätter att polisen bedriver ett aktivt arbete för att genom en ökad synlighet bidra till att öka människors upplevda och faktiska trygghet.

Dokumentation, utvärdering och spridning av goda exempel är viktiga framgångsfaktorer i den brottsförebyggande verksamheten. Regeringen välkomnar därför Rikspolisstyrelsens arbete med att ta fram en nationell strategi för det brottsförebyggande arbetet.

Rikspolisstyrelsens arbete för att utveckla samverkan med landets kommuner är en viktig förutsättning för att nå målet för verksamhetsområdet. Regeringen kommer mot denna bakgrund att följa polisens medverkan i det pågående arbetet med att bryta utanförskapet i de kommuner som träffat lokala utvecklingsavtal med staten.

Kriminalunderrättelsetjänsten har en betydelsefull funktion att fylla för att stödja polisens dagliga operativa verksamhet. Informationen som finns hos kriminalunderrättelsetjänsten ska tas till vara tidigt som en del av den planlagda brottsförebyggande verksamheten. En central del av kriminalunderrättelsetjänstens uppgift är därför att bereda och tillhandahålla underlag för strategiska och operativa beslut avseende prioritering och genomförande av sådana insatser. Motsvarande behov finns såväl i ett nationellt som i ett internationellt perspektiv.

När det gäller Säkerhetspolisens verksamhet anför regeringen att Säkerhetspolisen har huvudansvaret för att förebygga och utreda brottslighet med kopplingar till terrorism. Av detta följer ett ansvar för Säkerhetspolisen att skapa förutsättningar för en bred samverkan med andra myndigheter som har uppgifter på detta område. Regeringen anser att det är av stor vikt att denna samverkan utvecklas i syfte att stärka Sveriges samlade för-

måga att bekämpa terrorism. När det gäller att utreda brottslighet med kopplingar till terrorism har dock Säkerhetspolisen det fulla ansvaret, om än ofta med biträde av andra myndigheter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning rörande inriktningen på polisväsendets brottsförebyggande arbete respektive verksamhet för utredning och lagföring. Det är därvid viktigt att Rikspolisstyrelsen ser till att arbetet vid samtliga polismyndigheter sker i enlighet med de riktlinjer som riksdagen och regeringen uttalat.

Övriga frågor

Resursfördelningen inom polisväsendet m.m.

Bakgrund

Inom anslaget till polisorganisationen ska Rikspolisstyrelsen tilldela polismyndigheterna medelsramar.

Rikspolischefen genomför årligen uppföljningssamtal med varje myndighetschef. Därutöver genomför rikspolischefen uppföljningsbesök i ett antal polismyndigheter varje år. Rikspolischefen möter då respektive myndighetschef tillsammans med deras medarbetare och diskuterar verksamhetens resultat och konsekvenser för de kommande åren. De förändringar som görs av medelsramarna baseras på samtalen och besöken mellan rikspolischefen och polismyndigheterna.

Sedan Rikspolisstyrelsen fördelat polisens resurser mellan polismyndigheterna sker en fördelning inom respektive län. Denna fördelning görs av länspolismästaren och beslutas av respektive polisstyrelse.

Rikspolisstyrelsen har sedan år 2005 bedrivit ett arbete med att utveckla en metod för medelsfördelning. Syftet är att fördela anslaget på ett sätt som optimerar förutsättningarna för polisen att uppnå beslutade mål för verksamheten.

Arbetet med framtagandet av metoden har bedrivits i en arbetsgrupp inom Rikspolisstyrelsen. Arbetet tog avstamp i ett tidigare framställt material av en arbetsgrupp med deltagare från Rikspolisstyrelsen och ett antal polismyndigheter. Arbetsgruppen inom Rikspolisstyrelsen har arbetat vidare med metoden och nu föreslagit att fördelningsgrunden för tillskotten avseende reformen ”20 000 poliser vid utgången av 2010” ska fördelas baserat på de tre variablerna: (1) anmälda brott inom Brottssområde 1 per polismyndighet, (2) anmälda våldsbrott per polismyndighet och (3) befolkningsstorlek per polismyndighet. Som anförts tidigare består Brottssområde 1 av våldsbrott, tillgreppsbrott (exklusive butik), skadegörelsebrott och övriga brott mot person. Våldsbrotten (består i huvudsak av våldtäkt, miss-handel, rån och olaga hot) ges en ytterligare vikt i modellen. I modellen görs linjära prognoser av variablerna för kommande år.

På uppdrag av Rikspolisstyrelsen utvärderade Brottsförebyggande rådet (Brå) metoden i april 2007. Sammanfattningsvis bedömde Brå modellen som rimlig att använda.

I detta sammanhang kan även nämnas Riksrevisionens rapport Rikspolisstyrelsens styrning av polismyndigheterna (RiR 2005:18). Med anledning av Riksrevisionens rapport gjorde Riksrevisionens styrelse i januari 2006 en framställning till riksdagen (2005/06:RRS16). Riksrevisionens styrelse föreslog att riksdagen skulle göra ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör ta initiativ till en översyn av formerna för styrning av polisväsendet, inklusive frågor om medelsfördelning inom polisorganisationen, tillsyn av polisverksamhet samt för- och nackdelar med en sammanhållen polismyndighet. I sin framställning anförde Riksrevisionens styrelse att det finns stora brister i Rikspolisstyrelsens styrning av polismyndigheterna. I fråga om formerna för styrning av polisväsendet ifrågasatte Riksrevisionens styrelse den schablonmässiga medelsfördelning som tillämpats av Rikspolisstyrelsen. Styrelsen anförde bl.a. att den ser tilldelningen av resurser som ett viktigt styrmedel och att medelsfördelningen inom polisväsendet bör utvecklas. Riksdagen avslog på förslag av justitietskottet framställningen. I betänkandet anförde justitietskottet att det, sedan Riksrevisionens granskning hade genomförts, inom Rikspolisstyrelsen hade initierats åtgärder väl i linje med vad Riksrevisionen föreslagit för att förbättra bl.a. styrning, tillsyn, uppföljning och medelsfördelning. Utskottet såg inte att det fanns anledning att särskilt påpeka dessa brister för regeringen eller att kräva ytterligare åtgärder (bet. 2005/06:JuU40, rskr. 186).

Motioner

I ett antal motioner ifrågasätts det rådande systemet för fördelning av resurser mellan olika polismyndigheter eller framhålls behovet av att disponera polisens resurser på visst sätt.

I motionerna Ju229 (m), Ju277 (s), Ju342 (s) samt Ju367 (s) begärs fler, lokalt närvarande och i samhället synliga poliser, och särskilt pekas därvid på problemen med låg polisbemanning i glesbygd. Motionärerna framhåller bl.a. den brottsförebyggande effekten och den ökade känslan av trygghet av att polisen är mer närvarande nära medborgarna.

I motion Ju235 (m) påtalas vikten av att en polishelikopter och dess fortsatta verksamhet stationeras i Skåne.

I motion Ju293 (fp) begärs resursförstärkningar till bl.a. polisväsendet i Norrbottens län.

Slutligen begärs i motion Ju371 (fp) en utredning av effekterna av att delar av sjöpolisens verksamhet lagts ned.

Budgetpropositionen

Som utskottet redogjort för ovan anför regeringen i budgetpropositionen att den har som mål att det år 2010 ska finnas 20 000 poliser i landet. För att öka den polisiära närvaron, öka utredningskapaciteten samt förebygga

brott behöver Sverige enligt regeringen fler poliser i yttre tjänst. Ökningen av antalet poliser ger enligt regeringen dessutom i större utsträckning förutsättningar för lokalt förankrad polis i hela landet. Som framgått i det föregående föreslår regeringen i propositionen en ramhöjning för polisorganisationen om 495 miljoner kronor fr.o.m. år 2008.

Vidare redogörs i budgetpropositionen för Riksrevisionens iakttagelser när det gäller polisorganisationen, varvid framkommer följande.

Riksrevisionen rekommenderade regeringen att förenkla den målstruktur som används för att styra polisverksamheten, formulera återrapporteringskrav som inriktas på resultat av polisverksamheten och att ge Rikspolisstyrelsen i uppdrag att utarbeta en åtgärdsplan för hur riksdagens och regeringens mål ska få ett bättre genomslag i polisorganisationen. Regeringen har i regleringsbrev för budgetåret 2007 avseende Rikspolisstyrelsen och övriga myndigheter inom polisorganisationen vidtagit de åtgärder som Riksrevisionen rekommenderade och bedömer att granskningsrapporten är slutbehandlad.

Med anledning av motion Ju235 (m) kan noteras att regeringen den 28 juni 2007 tillsatte en särskild utredare med uppgift att se över den offentliga sektorns användning av helikopterresurser (dir. 2007:108). Syftet med utredningen är se över hur den offentliga sektorns användning av helikoptertjänster kan bli mer effektiv. Avsikten är att genom ett ökat samutnyttjande och samlokalisering uppnå effektiviserings- och rationaliseringseffekter. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 1 september 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden motsvarande de nu aktuella, senast hösten 2006 (bet. 2006/07:JuU1 s. 43 f.). Utskottet instämde då i vad flera av motionärerna hade anfört om att antalet poliser måste öka samt att polisen bör vara lokalt närvarande och mer synlig ute i samhället. Ett ökat antal poliser gav enligt utskottet självfallet bättre förutsättningar för att förebygga, bekämpa och utreda brott. Det ökar dessutom tryggheten för medborgarna, och då inte minst den upplevda tryggheten bl.a. för äldre personer. Det var enligt utskottet angeläget att kontinuerligt pröva och utvärdera olika metoder för att öka den polisära närvaron i samhället i stort, inte minst i glesbygd, där bl.a. avstånd skapar särskilda utmaningar. Genom det mål om antalet poliser som regeringen formulerat samt de budgettillskott som föreslogs för år 2007 respektive aviserades för kommande år gavs enligt utskottets mening goda förutsättningar för att polisorganisationen bättre ska kunna fullgöra de huvudsakliga uppdrag som givits, nämligen att minska antalet brott och därigenom minska antalet brottsoffer samt att öka brottsuppleringen.

När det gäller motionsyrkandena om resursfördelning till en viss polismyndighet, ansåg utskottet att det bör vara en angelägenhet för Rikspolisstyrelsen att fördela anslagsresurserna mellan de olika polismyndigheterna.

Utskottet välkomnade att det inom Rikspolisstyrelsen bedrevs ett ambitiöst arbete med att hitta bättre former för denna fördelning. Utskottet avstyrkte de då aktuella motionerna.

Utskottet anser att polisverksamheten i alla delar av landet måste bedrivas så att rättstryggheten upprätthålls. Polisen ska verka i vardagen där människor lever och bor och samtidigt bekämpa den allra grävsta kriminaliteten. Polisen spelar en stor och viktig roll som trygghetsbärare i samhället. Det är en trygghet som ska gälla alla medborgare, oavsett var i landet man bor. Polisen ska finnas där människorna finns och verka på de tider då de mest behövs men samtidigt också arbeta med förebyggande kontakter. Värdet av att det finns lokala poliser som samverkar dagligen med det övriga lokalsamhället kan inte överskattas. I glesbygden, där det är långa avstånd och färre poliser, är denna samverkan svår att uppnå. Det förekommer också att människorna där får vänta alltför länge på hjälp från polisen. Särskilda åtgärder och insatser kan behöva vidtas dels för att polisen ska vara mer synlig på gator och torg, dels för att rekrytera och säkerställa att tillgång till poliser finns i glesbygden. Utskottet har emellertid inte ändrat uppfattning i frågan om att fördela anslagsresurserna mellan de olika polismyndigheterna utan anser alltför länge på hjälp från polisen. Särskilda åtgärder och insatser kan behöva vidtas dels för att polisen ska vara mer synlig på gator och torg, dels för att rekrytera och säkerställa att tillgång till poliser finns i glesbygden. Utskottet har emellertid inte ändrat uppfattning i frågan om att fördela anslagsresurserna mellan de olika polismyndigheterna utan anser alltför länge på hjälp från polisen. Utskottet anser att motionerna Ju229, Ju277, Ju293, Ju342 och Ju367 får anses vara i huvudsak tillgodosedda och föreslår att riksdagen avslår dessa. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår motion Ju371.

När det gäller motion Ju235 anser utskottet att det utredningsarbete som pågår inte bör föregripas, och utskottet föreslår att riksdagen avslår även denna motion.

Polisförsörjningen m.m.

Motioner

I ett stort antal motioner framhålls behovet av ytterligare en polisutbildning och framförs önskemål om var i landet den bör förläggas. Här rör det sig om Dalarna i motionerna Ju206 (m) och Ju344 (s), Borås i motionerna Ju238 (c), Ju251 (kd) och Ju286 (m), Gävleborgs län i motion Ju329 (fp), Skåne i motionerna Ju349 (m) och Ju423 (s), Västsverige i motion Ju379 (s) samt Skövde i motion Ju416 (m, c, fp, kd). I flera av motionerna pekas därvid bl.a. på betydelsen av att polisutbildningarna har ett nära samarbete med universitet och högskolor.

Bakgrund

I avsnittet ovan om personalsituationen inom polisväsendet ges en redogörelse för verksamheten för samt rekryteringen till polisutbildningen i Sverige. Som redogjorts för där lade regeringen ned Polisutbildningsutredningen, då man ville göra en förutsättningslös analys av vad den framtida polisutbildningen bör innehålla bl.a. avseende kompetensfrågor och utbild-

ningens innehåll, samt tillsatte en ny utredning (dir. 2006:139). Utredningen, som har antagit namnet Utredningen om den framtida polisutbildningen, överlämnade i juni 2007 ett delbetänkande (SOU 2007:39). I detta kartlägger och analyserar utredningen hur kraven på polisverksamheten och därmed på poliserna kan komma att förändras jämfört med situationen i dag. Vidare studeras de behov och förväntningar som finns på polisorganisationen i fråga om etnisk mångfald, jämställdhet, polisverksamhet i glesbygd och i storstad och en breddad rekrytering till polisyrket. En viktig del i granskningen rör frågan om vilken anknytning grund- respektive vidareutbildningen bör ha till universitet och högskolor och till polismyndigheterna. Utredaren ska i denna del också ta ställning till huruvida polisutbildningen kan och bör omvandlas till en högskoleutbildning. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 mars 2008.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare uttalat sig om liknande motionsyrkanden, senast i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2007 (bet. 2006/07:JuU1 s. 47 f.). Utskottet hänvisade då bl.a. till tidigare uttalanden om att det är en uppgift för Rikspolisstyrelsen att sköta personalförsörjningen inom polisväsendet. Utskottet kunde konstatera att de höjda ambitioner när det gäller antalet poliser i Sverige som då aviserats i budgetpropositionen förutsatte att ett stort antal nya poliser rekryteras och utbildas under de kommande åren. Resurser för denna ökning av antalet poliser skapades också enligt utskottet genom de i budgetpropositionen föreslagna och aviserade anslagstillskotten till polisorganisationen. Huruvida denna ambitionshöjning förutsätter att polisutbildning bedrivs på fler orter än de där verksamhet bedrivs i dag var utskottet, särskilt mot bakgrund av det pågående utredningsarbetet rörande den framtida polisutbildningen, inte berett att uttala sig om. Utskottet avstyrkte de då aktuella motionsyrkandena.

Utskottet kan konstatera att regeringens ambition om 20 000 poliser år 2010 förutsätter att ett stort antal nya poliser rekryteras och utbildas under de kommande åren. Resurser för denna ökning av antalet poliser skapas också genom de i budgetpropositionen föreslagna anslagstillskotten till polisorganisationen. Huruvida denna ambitionshöjning förutsätter att polisutbildning bedrivs på fler orter än de där verksamhet bedrivs i dag är utskottet, särskilt mot bakgrund av det pågående utredningsarbetet rörande den framtida polisutbildningen, inte berett att uttala sig om. Utredningsarbetet och den kommande beredningen av utredarens förslag bör enligt utskottet inte föregripas. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju206, Ju238, Ju251, Ju286, Ju329, Ju344, Ju349, Ju379, Ju416 och Ju423 i nu behandlade delar.

Åklagarväsendet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden som rör frågor om Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet.

Jämför reservation 11 (s).

Inledning

Åklagarens huvuduppgifter är att leda förundersökningar, fatta beslut i åtalsfrågor och föra talan vid domstol. Inom ramen för förundersökningsledningen beslutar åklagaren om personella och reella tvångsmedel, såsom anhållande, kroppsbesiktning, reseförbud och husrannsakan. Åklagaren kan också begränsa eller lägga ned en förundersökning. Andra viktiga uppgifter som åklagaren har är att under vissa förutsättningar utfärda strafförelägganden och besluta om åtalsunderlåtelse.

Åklagarväsendet består av Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. Åklagarmyndigheten är central förvaltningsmyndighet för åklagarväsendet och leds av riksåklagaren. Myndighetens centrala ledningsnivå består av riksåklagarens kansli och fyra utvecklingscentrum lokaliserade till Stockholm, Göteborg, Malmö och Umeå. Den centrala ledningsnivån ansvarar bl.a. för verksamhetsledning, planering och samordning samt för övergripande strategi- och policyfrågor. På lokal operativ nivå bedrivs verksamheten vid 40 åklagarkammare.

Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet inom åklagarväsendet för bekämpning av ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndigheten ansvarar för ekobrottsbekämpningen i Stockholms län, Västra Götalands län, Skåne län, Hallands län, Blekinge län och Gotlands län samt nationellt för brottslighet enligt lagen (2005:377) om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument och brottslighet som gäller EU-bedrägerier. I övriga län samordnar Ekobrottsmyndigheten tillsammans med Åklagarmyndigheten den verksamhet som gäller bekämpning av ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndigheten leds av en generaldirektör. Myndigheten har två organisatoriska nivåer. Under generaldirektören finns på den strategiska ledningsnivån en ledningsgrupp. Den operativa verksamheten bedrivs vid tolv åklagarkammare, tre polisoperativa enheter och tre operativa serviceenheter.

I januari 2007 överlämnade Utredningen om översyn av Ekobrottsmyndigheten sitt betänkande Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning (SOU 2007:8) till regeringen. I betänkandet föreslogs att Ekobrottsmyndigheten skulle läggas ned och att myndighetens verksamhet skulle övertas av Åklagarmyndigheten och polisen. Regeringen har i propositionen gjort en samlad bedömning och därvid uttalat att Ekobrottsmyndighetens verksamhet ska fortsätta och att ambitionen är att ekobrottsbekämpningen under de närmaste åren ska utvecklas inom ramen för den nuvarande organisationen.

Resultatuppföljning

Inledning

Åklagarväsendets resultat för år 2006 ska ses mot bakgrund av de mål och prioriteringar som gällde för verksamheten. Enligt dessa skulle lagföringen öka och kvaliteten på brottsutredningsverksamheten och processföringen höjas. För Ekobrottsmyndigheten, som bl.a. ska driva utvecklingen av det brottsförebyggande arbetet inom ekobrottsområdet, var målet även att minska risken för att brott begås. I det följande beskrivs först Åklagarmyndighetens resultat. Detta görs i huvudsak på basis av myndighetens årsredovisning för år 2006 och regeringens bedömning av resultatet med fokus på de angivna målen. Därefter beskrivs Ekobrottsmyndighetens resultat på motsvarande sätt. Avslutningsvis redovisar utskottet sin uppfattning.

Åklagarmyndigheten

Resultat

Åklagarmyndigheten har liksom tidigare år använt stora resurser för att bekämpa vålds- och narkotikabrott, ekonomisk brottslighet och miljöbrottslighet. Av samtliga avslutade brottmålsärenden avsåg sammanlagt 25 % dessa brottstyper. Av Åklagarmyndighetens totala resursanvändning hänförde sig ca 56 % till bekämpning av nämnda brottstyper.

Antalet *inkomna och avslutade ärenden* ökade jämfört med föregående år. År 2006 kom drygt 197 000 ärenden in till Åklagarmyndigheten, vilket var en ökning med 5 % jämfört med året innan. Under år 2006 avslutade åklagarna drygt 2 500 fler ärenden än som kom in vilket, som framgår av nedanstående tabell, ligger i linje med senare års utveckling.

Åklagarmyndighetens ärendeutveckling åren 2002–2006

År	Inkomna ärenden	Avslutade ärenden
2002	170 908	174 939
2003	178 363	181 674
2004	185 710	189 327
2005	187 327	190 607
2006	197 088	199 634

Åklagarmyndighetens *balanserade ärenden* delas traditionellt in i tre grupper – polis-, åklagar- och domstolsbalans – vilka speglar de tre processstegen i åklagarverksamheten, nämligen förundersökningsledning, beslut i åtalsfrågan och processföring. Under år 2006 ökade det totala antalet balanserade ärenden med knappt 2 400, vilket motsvarar drygt 4 %, se tabell nedan.

Åklagarmyndighetens balanser åren 2002–2006

År	Polisbalans	Åklagarbalans	Domstolsbalans	Total balans
2002	23 017	7 081	23 319	53 417
2003	22 994	7 327	23 803	54 124
2004	22 651	6 402	26 338	55 391
2005	23 851	7 288	25 931	57 070
2006	24 101	9 949	25 410	59 460

Som framgår av tabellen ovan berodde ökningen på att såväl polis- som åklagarbalansen ökade; domstolsbalansen däremot minskade. Ökningen av åklagarbalansen beror enligt Åklagarmyndigheten främst på ett ökat inflöde av ärenden från polisen. Åklagarbalansen ökade för alla brottstyper, utom för miljöbrott. Den kraftigaste ökningen svarade bötesbrotten för vilka ökade med 115 %.

Antalet *lagförda misstänkta personer* hade ökat med drygt 3 200 personer under år 2006 jämfört med år 2005, eller med närmare 3 %. Lagföringen i narkotikabrott och våldsbrott ökade mest med 15 % och 5 %. När det gäller andelen misstänkta som blivit lagförda i förhållande till samtliga misstänkta som blivit föremål för beslut hade andelen minskat med en procent till 60 %, se tabell nedan.

Antal misstänkta personer som lagförts åren 2002–2006

År	Misstänkta	Lagförda	Andel
2002	182 280	108 351	59 %
2003	188 318	113 491	60 %
2004	195 469	119 327	61 %
2005	193 076	118 253	61 %
2006	202 575	122 159	60 %

Andelen beslut som medfört lagföring (beslut om åtal, straffreläggande eller åtalsunderlåtelse) av det totala antalet beslut som fattades om brottsmisstankar i färdiga förundersökningar uppgick under år 2006 till 90 %, vilket var något högre än föregående år (89 %). Antalet brottsmisstankar som avslutades med lagföring ökade däremot jämfört med år 2005, med drygt 15 400 eller drygt 6 %. Antalet beslut för varje kategori framgår av nedanstående tabell.

Lagföring åren 2002–2006

År	Åtal väckt	Strafföreläggande	Åtalsunderlåtelse	Åtal ej väckt	Beslut om brottsmisstankar ¹
2002	164 102	42 918	25 381	32 182	264 583
2003	169 114	45 701	25 214	31 270	271 299
2004	179 387	47 731	24 728	29 792	281 638
2005	176 336	48 277	23 268	28 843	276 724
2006	186 655	51 089	25 575	29 370	292 689

¹ Totalt antal beslut i färdiga förundersökningar

Med begreppet *brottsmisstanke* menas en till åklagaren inkommen misstänkt om en lagöverträdelse. Ett ärende kan innehålla en eller flera misstänkta personer och en eller flera brottsmisstankar. Om t.ex. två personer är misstänkta för samma lagöverträdelse, registreras två brottsmisstankar. Totalt fattades 431 674 beslut om brottsmisstankar år 2006. Denna siffra, som var högre än år 2005 (409 012), inkluderar beslut enligt tabellen ovan och beslut under förundersökningen som innebar att misstanken inte utredes vidare. Detta skedde i knappt 139 000 fall. Det totala antalet brottsmisstankar som kom in till Åklagarmyndigheten år 2006 uppgick till drygt 535 800, vilket var en ökning med knappt 39 000 jämfört med föregående år. Samtidigt avslutade åklagarna drygt 6 500 färre brottsmisstankar än som kom in. Som framgår av nedanstående tabell uppgick den genomsnittliga *genomströmningstiden* från färdig förundersökning till beslut i åtalsfrågan (inklusive ekobrott) till 24 dagar för år 2006. Hälften av brottsmisstankarna avgjordes dock redan inom 7 dagar. Resultatet var sämre än år 2005 (21 respektive 6 dagar).

Genomströmningstider åren 2002–2006

År	Genomströmningstid från det att förundersökningen blev åklagarledd till avslutande beslut av åklagare	Genomströmningstid avseende tid från färdig förundersökning till beslut i åtalsfrågan
2002	96 dagar	26 dagar
2003	98 dagar	26 dagar
2004	99 dagar	23 dagar
2005	98 dagar	21 dagar
2006	98 dagar	24 dagar

I sammanhanget kan noteras att Åklagarmyndigheten sedan år 2001 har haft som mål att den genomsnittliga genomströmningstiden för brottsmisstankar i färdiga utredningar ska vara högst 30 dagar; detta mål uppnåddes redan år 2001.

Regeringen gör bedömningen att en sådan genomströmningstid om 24 dagar ligger på en rimlig nivå, men noterar att en ökning har skett. Regeringen kommer därför att följa utvecklingen av Åklagarmyndighetens genomströmningstider.

Som redovisats under avsnittet om polisväsendet uppgick den totala personuppleringen (andelen brott för vilka någon åtalats, strafföreläggande utfärdats eller åtalsunderlåtelse meddelats) år 2006 till 18 %. Hur personupplæringsprocenten ser ut nedbruten på olika brott framgår av *bilaga 4*. När det gäller upplærning och lagföring anför regeringen bl.a. att den med tillförsikt noterar att den totala upplæringsprocenten ökat under år 2006. Även om ökningen är relativt marginell är den en signal om att den brottsutredande verksamheten nu utvecklas i positiv riktning. Antalet brottsmiss-tankar som lett till lagföring har på flera områden ökat. Däremot har en minskning skett vad gäller lagföringsandel av vissa brottstyper, t.ex. våldsbrott mot kvinnor och barn. I budgetpropositionen anför regeringen att Åklagarmyndigheten har uppfyllt målet att öka lagföringen. Regeringen ser dock med oro på att lagföringsandelen vad gäller våldsbrott mot kvinnor och barn minskat. Det är angeläget att polis och åklagare vidtar kraftfulla åtgärder för att förbättra lagföringsandelen på detta område.

Ett av målen för verksamheten var att *höja kvaliteten* på brottsutredningsverksamheten och processföringen. En viktig del i Åklagarmyndighetens kvalitetsarbete under år 2006 var verksamheten vid de fyra utvecklingscentrum som inrättades året innan. Vid dessa har under år 2006 bl.a. bedrivits arbete med att ta fram promemorior och handböcker i syfte att åstadkomma en ökad lagföring och en mera enhetlig rättstillämpning. Enligt Åklagarmyndigheten har arbetet ökat förutsättningarna för en bättre kvalitet i brottsutredningsverksamheten.

Enligt regeringens bedömning har verksamheten vid Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum bedrivits i linje med de intentioner som låg till grund för enmyndighetsreformen. Mot bakgrund av att någon utvärdering ännu inte gjorts av utvecklingscentrumens verksamhet är det dock för tidigt att bedöma vilka effekter denna har haft på den operativa verksamheten.

Riksåklagaren är ensam allmän åklagare i Högsta domstolen och verkar där för rättsbildning och rättsutveckling. På samma sätt som för enskilda gäller sedan den 1 juli 2004 att även ett mål som riksåklagaren överklagat tas upp till prövning endast om Högsta domstolen beviljar prövningstillstånd. Det nya systemet ger riksåklagaren en friare roll och kan antas leda till fler överklaganden till Högsta domstolen. För att fånga upp intressanta prejudikatfrågor och uppmärksamma hela åklagarväsendet på behovet av vägledning och utveckling arbetar riksåklagaren i nära samverkan med Åklagarmyndighetens utvecklingscentrum och med Ekobrottsmyndigheten. Kartläggningen resulterar i en samlad rättsutvecklingsplan. Synpunkter hämtas in även från företrädare för domarkåren, advokater och rättsvetenskapen. Bland de frågor som tas upp i rättsutvecklingsplanen ingår våldsbrott – särskilt familjerelaterat våld, sexualbrott – tillämpningen av den nya sexualbrottslagstiftningen, människohandel, hatbrott, narkotikabrott samt påföljd för brott av ungdomar.

Under år 2006 överklagade riksåklagaren 18 mål till Högsta domstolen, vilket var fler än föregående år (13). Enligt Åklagarmyndigheten har ambitionen varit att öka antalet överklaganden. Högsta domstolen avlog i 4 fall under året riksåklagarens begäran om prövningstillstånd.

Inom Åklagarmyndigheten infördes den 1 september 2006 en ny inre organisation för bekämpning av internationell brottslighet och grov organiserad brottslighet. De sex internationella åklagarkamrarna minskades till tre och en operativ samordningsgrupp inrättades. Samtidigt inrättades en särskild åklagarkammare för terroristbrott och övriga mål och ärenden som handläggs vid Säkerhetspolisen. Den nya organisationen har enligt Åklagarmyndigheten bl.a. skapat förutsättningar för ett mera strukturerat samarbete med Operativa rådet som är ett samarbetsorgan vid Rikskriminalpolisen mot grov organiserad brottslighet. Slutligen bör nämnas att riksåklagaren samordnar den svenska delen av det europeiska rättsliga nätverket (EJN) och den svenska delen av Eurojust. Enligt regeringen bör Sverige aktivt medverka till att det internationella samarbetet fortsätter att utvecklas för att ytterligare effektivisera den gränsöverskridande brottsbekämpningen.

Regeringens bedömning

Vid bedömningen av Åklagarmyndighetens resultat ska enligt regeringen beaktas att myndigheten under år 2006 har haft en stor ärendeökning. Trots detta ökade Åklagarmyndigheten lagföringen av såväl antalet misstänkta personer som antalet brottsmisstankar, samtidigt som myndighetens kvalitetsutvecklingsarbete fortsatte. Därigenom anser regeringen att myndigheten har uppnått de mål som regeringen har satt upp för utredning och lagföring. Med hänsyn till det ökade ärendeinflödet kommer regeringen att noga följa Åklagarmyndighetens verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför har Åklagarmyndigheten, trots en stor ärendeökning, ökat lagföringen samtidigt som myndighetens kvalitetsutvecklingsarbete har fortsatt. Utskottet ansluter sig helt till regeringens bedömning av Åklagarmyndighetens verksamhetsresultat år 2006 och konstaterar att myndigheten har uppnått målen för verksamhetsområdet. Utskottet ser positivt på vad regeringen anför om att Åklagarmyndighetens verksamhet med hänsyn till det ökade ärendeinflödet noga kommer att följas, detta särskilt med tanke på att ärendeinflödet kan förväntas att öka alltmer till följd av regeringens stora satsning på polisen.

Ekobrottsmyndigheten

Resultat

Ekobrottsmyndighetens resultat för år 2006 ska, i likhet med Åklagarmyndighetens motsvarande resultat, ses mot bakgrund av de mål och prioriteringar som gällde för verksamheten. Enligt dessa skulle risken för att brott

begås minska, fler brott leda till lagföring och kvaliteten höjas på brottsutredningsverksamheten och processföringen. Ekobrottsmyndigheten fortsatte under år 2006 arbetet med att vidareutveckla och konkretisera myndighetens strategi och metoder för det *brottsförebyggande* arbetet. Bland annat förstärktes resurserna för det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå. Vidare genomförde myndigheten en utvärdering av tretton olika större brottsförebyggande projekt som bedrivits åren 1998–2006. Utvärderingen summerar erfarenheter och drar slutsatser som successivt kan genomföras i metodutvecklingsarbetet på det brottsförebyggande området. Även uppbyggnaden av myndighetens kriminalunderrättelsetjänst fortsatte under år 2006, bl.a. genom medverkan i det myndighetsgemensamma arbete som sker i det nationella underrättelsecentrumet och i de regionala centrumen. Ökad kunskap om den ekonomiska brottsligheten, om dem som begår brott och hur de samverkar med varandra är viktigt för det brottsförebyggande arbetet. Det brottsförebyggande arbetet har under år 2006, liksom tidigare, framför allt bedrivits i samverkan med andra myndigheter samt med olika branschorganisationer, fackliga organisationer och andra intressegrupper.

Regeringen anför att Ekobrottsmyndighetens arbete med att utveckla strategier och metoder för det brottsförebyggande arbetet är positivt.

Ekobrottsmyndigheten fortsatte under år 2006 att utveckla sina handläggningsrutiner för förundersökningar. Bland annat vidareutvecklades de rutiner avseende handläggningen av mängdärenden som infördes under föregående år, vilket har medfört att en större del av myndighetens resurser nu kan inriktas mot bekämpning av den grova ekonomiska brottsligheten. Ett intensivt metodutvecklingsarbete ägde också rum vad gäller större och mer svårutredda ärenden. Handböcker har tagits fram för samtliga typer av ärenden. Detta har enligt myndigheten ökat förutsättningarna för en enhetlig rättstillämpning och bättre kvalitet i brottsutredningsverksamheten.

Antalet *inkomna* ärenden uppgick år 2006 till 4 186, en ökning jämfört med föregående år då 4 130 nya ärenden registrerades. Under år 2006 *avslutades* 5 052 ärenden, vilket var en ökning jämfört med året innan då 5 027 ärenden avslutades. Den totala ärendebalansen sjönk med 15 % till drygt 3 100 ärenden år 2006 (jämfört med 3 700 ärenden år 2005). Konkursförvaltare och Skatteverket stod för 61 % av alla brottsanmälningar till Ekobrottsmyndigheten under år 2006, vilket i huvudsak är oförändrade andelar jämfört med tidigare år. Av tabellen nedan framgår utvecklingen av inkomna och avslutade ärenden samt myndighetens totala balans.

Ekobrottsmyndighetens ärendeutveckling åren 2002–2006

År	Inkomna ärenden	Avslutade ärenden	Total balans
2002	3 475	3 355	3 845
2003	3 737	3 758	3 848
2004	4 145	3 763	4 375
2005	4 130	5 027	3 700
2006	4 186	5 052	3 137

Under år 2006 ökade *lagföringsandelen* till 33 % jämfört med 30 % föregående år. Av tabellen nedan framgår utvecklingen av lagföringen (åtal, strafföreläggande och åtalsunderlåtelse) samt beslut som innebär att lagföring inte sker hos Ekobrottsmyndigheten.

Ekobrottsmyndighetens lagföring åren 2002–2006

År	Åtal	Strafföreläggande	Åtalsunderlåtelse	Beslut som innebär att lagföring inte sker	Totalt antal beslut om brottsmisstankar
2002	1 822	337	19	6 095	9 591
2003	1 524	392	20	6 437	9 836
2004	2 076	453	22	7 323	11 447
2005	2 291	596	41	9 013	14 361
2006	2 900	591	35	9 577	15 327

Med beslut som innebär att lagföring inte sker avses beslut som innebär att förundersökning inte inleds (3 278) respektive läggs ned (5 788) eller att åtal inte väcks (511). Siffrorna inom parentes avser år 2006. I det totala antalet beslut om brottsmisstankar som redovisas i tabellen ovan ingår även beslut som inte avser lagföring och som således inte ska ingå i underlaget för beräkning av lagföringsandelen. Lagföringsandelen vad gäller avslutade brottsmisstankar uppgick till 27 % under år 2006. Motsvarande andel för år 2005 var 25 %.

Det genomsnittliga medelvärdet för *genomströmningstiden* från brottanmälan till beslut i åtalsfrågan avseende hela Ekobrottsmyndigheten minskade med 3 %, från 440 dagar år 2005 till 426 dagar år 2006. Om mediantiden i stället beräknas minskade genomströmningstiden från 245 dagar år 2005 till 240 dagar år 2006. Det bör påpekas att dessa siffror inte är jämförbara med dem för Åklagarmyndigheten där genomströmningstiden mäts från färdigt förundersökningsprotokoll och inte från brottanmälan. Antalet dagar från avslutad förundersökning till beslut i åtalsfrågan ökade från 64 dagar till 109 dagar i genomsnitt. I tabellen nedan framgår utvecklingen av medelvärdet för genomströmningstiden, dels för tiden från anmälan till beslut, dels för tiden från färdigt förundersökningsprotokoll till beslut avseende brottsmisstankar.

Ekobrottsmyndighetens genomströmningstider åren 2002–2006

År	Från anmälan till beslut rörande brottsmisstanke	Från färdigt förundersökningsskott till beslut
2002	523 dagar	249 dagar
2003	496 dagar	181 dagar
2004	491 dagar	127 dagar
2005	440 dagar	64 dagar
2006	426 dagar	109 dagar

Regeringen konstaterar att Ekobrottsmyndighetens genomströmningstider minskar, vilket visar på en fortsatt positiv utveckling, och gör bedömningen att myndighetens arbete med att höja brottsutredningarnas kvalitet har varit ändamålsenligt och bidragit till de redovisade resultatförbättringarna. Ekobrottsmyndigheten ansvarar för samordningen av de nationella åtgärderna mot EU-bedrägerier och är bl.a. kontaktkontrollmyndighet till EG-kommissionens bedrägeribekämpningsbyrå (OLAF). Antalet anmälda fall av EU-bedrägeri minskade och uppgick till 27 brottsanmälningar år 2006 jämfört med 36 brottsanmälningar år 2005. Under året beslutades om fyra åtal och två strafförelägganden på området.

Inom Ekobrottsmyndigheten inleddes under hösten 2006 ett internt översynsarbete i syfte att ytterligare effektivisera ledningen och styrningen av myndighetens verksamhet och åstadkomma en bättre struktur för handläggningen av de största och mest komplicerade målen.

Regeringens bedömning

Regeringens bedömning är att Ekobrottsmyndigheten under år 2006 har ökat lagföringen och minskat genomströmningstiden, samtidigt som myndigheten vidtagit en rad åtgärder för att höja verksamhetens kvalitet och effektivitet. Regeringens sammantagna bedömning är att Ekobrottsmyndigheten har uppnått de mål som regeringen har satt upp.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning av Ekobrottsmyndighetens verksamhetsresultat år 2006. När det gäller det brottsförebyggande arbetet har Ekobrottsmyndigheten bl.a. fortsatt att vidareutveckla och konkretisera myndighetens strategi och metoder på området. I fråga om utredning och lagföring har Ekobrottsmyndigheten ökat lagföringen och minskat genomströmningstiden, samtidigt som myndigheten vidtagit en rad åtgärder för att höja verksamhetens kvalitet och effektivitet.

Verksamhetsinriktning år 2008

Regeringens förslag

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag för Åklagarmyndigheten med 959 609 miljoner kronor och för Ekobrottsmyndigheten med 372 239 miljoner kronor.

Regeringen har för år 2008 uppställt mål för sex olika verksamhetsgrenar. För åklagarväsendet är verksamhetsområde 1 Brottsförebyggande arbete och verksamhetsområde 2 Utredning och lagföring relevanta. Regeringen anger som mål för verksamhetsområde 2 Utredning och lagföring att brottsuppleringen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet. Polisen och åklagarväsendet svarar tillsammans för merparten av verksamheten inom verksamhetsområdet.

I budgetpropositionen anförs att brottsutredningsverksamheten ska förbättras. Regeringen beskriver brottsutvecklingen och pekar bl.a. på ett minskat antal anmälda stöldbrott och ett ökat antal anmälda våldsbrott. Särskilt oroväckande är den fortsatta ökningen av fall där någon misshandlas av en okänd person på allmän plats samt antalet anmälda fall av övergrepp på kvinnor. Enligt regeringen måste kampen mot mängdbrottsligheten såsom stölder och inbrott fortsätta med oförminskad kraft för att öka tryggheten i samhället och för att motverka utvecklingen av grövre kriminalitet. Regeringen anför vidare att en central uppgift för de brottsbekämpande myndigheterna är att bekämpa grova brott samt brott som bedrivs organiserat och ofta över nationsgränser. Det kan gälla grova narkotikabrott, människohandel och terrorism. Utredningar som avser denna allvarliga brottslighet måste enligt regeringen kunna bedrivas på ett effektivt, kraftfullt och uthålligt sätt med bibehållen rättssäkerhet.

Ett annat område som måste uppmärksammas är brott mot välfärdssystemen. För att kunna upprätthålla ett väl fungerande välfärdssamhälle är det viktigt att sådana brott minskar. Den 1 augusti 2007 trädde en ny bidragsbrottslag (2007:612) i kraft. En förutsättning för att denna lagstiftning ska kunna få önskad effekt är att polis och åklagare har tillräckliga resurser för att utreda och lagföra dessa brott. Det är angeläget att myndigheterna ytterligare fördjupar sitt samarbete och bättre samordnar sina insatser. En sådan utveckling är, framhåller regeringen, av stor vikt för att de samlade resurserna ska kunna användas mer effektivt. När det gäller gränsöverskridande brottslighet anför regeringen att en förutsättning för att polis och åklagare på ett effektivt sätt ska kunna bekämpa gränsöverskridande brottslighet och möta det växande hotet från terrorism är en nära samverkan med övriga gränskontrollerande myndigheter och ett aktivt deltagande i det internationella samarbetet. Eurojust skapar förutsättningar för ett effektivt internationellt samarbete i utredningar rörande grov gränsöverskridande brottslighet. Regeringen anför att det är angeläget att detta organ utvecklas

vidare för att ytterligare kunna förstärka den operativa brottsutredningsverksamheten i respektive medlemsstat. Enligt regeringen bör Eurojust vara ett samarbetsorgan som regelmässigt tas i anspråk av medlemsstaternas brottsbekämpande myndigheter för att driva brottsutredningar om grov gränsöverskridande brottslighet framåt. På så sätt kan kvaliteten och effektiviteten höjas ytterligare i sådana utredningar.

För Ekobrottsmyndigheten gäller också verksamhetsområde 1 Brottsförebyggande arbete med målet att antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer därmed ska bli färre. Regeringen framhåller att den ekonomiska brottsligheten utgör ett stort hot mot såväl enskilda människor som samhälle och näringsliv, bl.a. leder den till stora ekonomiska förluster och ett minskat förtroende. Det är därför viktigt att vidta åtgärder för att förebygga sådan brottslighet. Mot den bakgrunden anser regeringen att Ekobrottsmyndigheten bör fortsätta att utveckla sitt brottsförebyggande arbete. Bland annat måste samarbetet mellan olika myndigheter och organisationer ytterligare fördjupas. Även arbetet att stödja de lokala brottsförebyggande råden i dessa frågor, liksom arbetet med informationskampanjer och andra insatser gentemot utsatta branscher, ungdomar m.fl. bör fortsätta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning rörande inriktningen på Åklagarmyndighetens och Ekobrottsmyndighetens verksamhet.

Särskilt om Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet

Motioner

Frågor med anknytning till Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet berörs i några motioner. Sålunda framhålls i motion Ju228 (m) behovet av en enhetlig organisation när det gäller ekonomisk brottslighet, och i motion Ju435 (s) yrkar motionärerna att Ekobrottsmyndighetens verksamhet ska utvecklas.

Bakgrund

I september 2005 beslöt regeringen att tillkalla en särskild utredare för att genomföra en översyn av Ekobrottsmyndigheten. Enligt de ursprungliga direktiven för utredningen (dir. 2005:92) skulle de överväganden som gjordes ske mot bakgrund av dels en grundlig analys av Ekobrottsmyndighetens uppgifter, organisation och utformning i övrigt, dels en utvärdering av de verksamhetsresultat som myndigheten uppnått. Utgångspunkten enligt de ursprungliga direktiven var att Ekobrottsmyndigheten skulle finnas kvar. Genom tilläggsdirektiv som beslutades av regeringen i november 2006 (dir. 2006:114) förändrades utgångspunkten för uppdraget. Enligt tilläggsdirektiven skulle det inte finnas någon på förhand förordad organisatorisk lösning, utan översynen skulle enligt regeringen göras så förutsättningslöst

som möjligt. Utredningen, som hade antagit namnet Utredningen om översyn av ekobrottsmyndigheten, överlämnade i januari 2007 sitt betänkande Nya förutsättningar för ekobrottsbekämpning (SOU 2007:8). I betänkandet föreslogs att Ekobrottsmyndigheten skulle läggas ned och att dess verksamhet skulle övertas av Åklagarmyndigheten och Polisen. Betänkandet har remissbehandlats.

Utskottet höll den 15 maj 2007 en offentlig utfrågning om hur ekobrottsbekämpningen borde organiseras. Inbjudna talare var bl.a. den särskilda utredaren, rikspolischefen, riksåklagaren och Ekobrottsmyndighetens generaldirektör. Vidare fanns representanter från bl.a. Justitiedepartementet närvarande. Vid den offentliga utfrågningen fick riksdagens ledamöter möjlighet att ställa frågor till de inbjudna. En uppteckning från den offentliga utfrågningen finns i *bilaga 5*.

Budgetpropositionen

Regeringen anför i årets budgetproposition att Ekobrottsmyndigheten bedriver en i många avseenden effektiv och väl fungerande verksamhet. Ekobrottsmyndigheten arbetar också fortlöpande med att utveckla arbetsmetoderna och höja kompetensen inom myndigheten. Vid en samlad bedömning anser regeringen att Ekobrottsmyndighetens verksamhet ska fortsätta. Regeringens ambition under de närmaste åren är att utveckla ekobrottsbekämpningen inom ramen för nuvarande organisation. Enligt regeringen är det angeläget att ett ännu tydligare fokus läggs på allvarlig ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndighetens spetskompetens bör tas till vara på ett ännu bättre sätt än i dag, t.ex. bör myndigheten i större utsträckning kunna bistå polismyndigheterna och Åklagarmyndigheten med sina kunskaper och sin speciella kompetens.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrkte liknande motionsyrkanden i förra årets budgetbetänkande (2006/07:JuU1 s. 59 f.) och motiverade detta med att Ekobrottsmyndigheten och dess verksamhet var föremål för översyn och att utfallet av detta arbete borde avvaktas.

Utskottet kan nu konstatera att Ekobrottsmyndighetens verksamhet ska fortsätta och att ekobrottsbekämpningen under de närmaste åren ska utvecklas inom ramen för nuvarande organisation. Utskottet, som delar regeringens bedömning härvidlag, har för avsikt att följa upp den positiva utvecklingen av ekobrottsbekämpningen som har påbörjats. Utskottet ställer sig bakom att utvecklingen sker inom ramen för Ekobrottsmyndighetens verksamhet som på många sätt visat sig väl fungerande. Det finns samtidigt skäl att påpeka behovet av en förstärkt ekobrottskompetens i polismyndigheterna generellt, eftersom utvecklingen går mot alltmer s.k. blandbrottslighet. Ekobrottsmyndigheten behövs framför allt för att utreda den grövre och ofta gränsöverskridande brottsligheten och för att bedriva

metodutveckling som kan användas av polisen mer generellt för att upptäcka och ingripa mot ekonomisk brottslighet. Utskottet anser att det centrala är att ekobrottsbekämpningen sker med full kraft över hela landet.

Utskottet finner mot denna bakgrund inte anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande i frågan. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju228 och Ju435 i nu behandlade delar.

Sveriges Domstolar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett antal motioner om Domstolsverkets ställning och om det fortsatta reformarbetet av domstolsorganisationen. Vidare avslår riksdagen ett antal motioner med olika förslag om regionala projekt.

Jämför reservationerna 12 (s), 13 (s) och 14 (s).

Inledning

Sveriges Domstolars uppgift är att utöva rättskipning. Härtill kommer ett antal avgränsade uppgifter av mera rättsvårdande natur.

Domstolsverket (DV) är central förvaltningsmyndighet för de allmänna domstolarna, de allmänna förvaltningsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna samt Rättshjälpsmyndigheten.

Resultatuppföljning

Resultat

I detta avsnitt behandlas resultatet av verksamheten inom Sveriges Domstolar under år 2006.

Målet för politikområdet Rättsväsendet är den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Verksamheten ska utgå från medborgarnas intresse. I detta ligger bl.a. att förkorta tiden från brottsanmälan till dom och straffverkställighet. För Sveriges Domstolar gäller att avgöra mål och ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt. För att kunna göra en bedömning av om mål och ärenden avgjorts på ett rättssäkert och effektivt sätt redovisar regeringen ett antal resultatindikatorer, bl.a. antalet inkomna, avgjorda och balanserade mål samt omloppstider och balansernas åldersstruktur.

År 2006 var det åttonde året som regeringen fastställde verksamhetsmål för hovrätterna, kammarrätterna, tingsrätterna och länsrätterna.

Verksamhetsmålen avser medianåldern för avgjorda mål, andelen balanserade mål i förhållande till genomsnittligt antal inkomna mål under de tre senaste åren (total balans), andelen balanserade mål äldre än sex månader och andelen balanserade mål äldre än tolv månader, allt för vissa utvalda

målkategorier. Det totala antalet verksamhetsmål som regeringen satt upp uppgår till 43 stycken. Verksamhetsmålen för år 2006 var oförändrade i förhållande till dem som gällde för år 2005. De två högsta domstolsinstanserna, dvs. Högsta domstolen och Regeringsrätten, har av regeringen fått i uppdrag att själva fastställa verksamhetsmålen för vissa mål- och ärendekategorier. Verksamhetsmålen ska för dessa domstolar avse medianåldern för under året avgjorda mål och antalet, alltså inte andelen, balanserade mål som vid årets utgång är äldre än sex respektive tolv månader. I det följande kommenteras arbetsbelastningen och resultaten för respektive domstolsslåg.

I enlighet med riksdagens beslut om en ny instans- och processordning i utlännings- och medborgarskapsärenden inrättades den 31 mars 2006 migrationsdomstolar vid Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Skåne län och Länsrätten i Göteborg. Vid kammarrätten i Stockholm inrättades Migrationsöverdomstolen. Dessa verksamheter omfattas inte av utgiftsområde 4, och resultatet redovisas därför inte i detta sammanhang (se utgiftsområde 8 Migration).

För *tingsrätternas* del ökade både antalet inkomna mål och antalet avgjorda mål under år 2006. Antalet mål i balans minskade något (se tabell).

Tingsrätternas målutveckling åren 2001–2006

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
2001	128 095	128 802	61 898
2002	129 924	131 168	60 351
2003	133 963	132 963	61 170
2004	138 179	133 610	65 812
2005	136 988	134 774	67 520
2006	138 571	138 250	67 239

Av antalet balanserade mål var knappt 20 % äldre än tolv månader. Detta är ett oförändrat resultat jämfört med föregående år.

Tingsrätterna gemensamt har inte uppnått något av de tolv verksamhetsmålen. I förhållande till föregående år har resultatet förbättrats för fyra verksamhetsmål (det totala antalet balanserade FT-mål, dvs. förenklade tvistemål, och övriga tvistemål exklusive familjemål samt andelen balanserade FT-mål äldre än sex månader och äldre än tolv månader). Resultatet är oförändrat för två verksamhetsmål (medianåldern på avgjorda brottmål och antalet balanserade brottmål äldre än tolv månader) och försämrat för övriga sex verksamhetsmål (medianåldern på avgjorda FT-mål och på övriga tvistemål exklusive familjemål, det totala antalet balanserade brottmål, andelen övriga tvistemål exklusive familjemål samt brottmål äldre än sex månader och andelen övriga tvistemål exklusive familjemål äldre än tolv månader). Andelen tingsrätter som uppnår verksamhetsmålen har minskat för åtta verksamhetsmål och ökat för fyra. Resultaten varierar stort mellan de enskilda tingsrätterna, och vid vissa tingsrätter ligger resultaten långt ifrån målen.

Vad gäller *hovrätterna* ökade antalet inkomna mål. Antalet avgjorda mål ökade också. Den totala andelen balanserade mål minskade något (se tabell).

Hovrätternas målutveckling åren 2001–2006

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
2001	21 815	21 369	7882
2002	22 342	21 926	8 117
2003	22 659	23 561	7 151
2004	23 318	23 294	7 152
2005	22 672	22 826	6 955
2006	23 080	23 118	6 894

Av antalet balanserade mål var 9 % äldre än tolv månader, vilket är en förbättring med 2 procentenheter jämfört med föregående år.

År 2006 har hovrätterna gemensamt uppnått tre av regeringens åtta uppställda verksamhetsmål (det totala antalet balanserade tvistemål samt andelen balanserade brottmål äldre än sex månader och äldre än tolv månader). Under året har resultatet i fyra av de icke uppnådda verksamhetsmålen förbättrats jämfört med föregående år (medianåldern på avgjorda tvistemål och avgjorda brottmål, det totala antalet balanserade brottmål samt andelen balanserade tvistemål äldre än sex månader).

Vad gäller *Högsta domstolen* ökade antalet inkomna mål och antalet avgjorda mål. Antalet balanserade mål minskade något (se tabell).

Målutvecklingen i Högsta domstolen åren 2001–2006

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
2001	4 691	5 005	823
2002	4 717	4 487	1 050
2003	5 041	4 955	1 136
2004	5 318	5 205	1 247
2005	5 101	5 013	1 334
2006	5 249	5 429	1 151

Av antalet balanserade mål var 13 % äldre än tolv månader, vilket är en försämring med en procentenhet jämfört med året innan.

Högsta domstolen fastställer själv verksamhetsmål för de avgjorda målens omloppstider (medianvärdet) och för målbalansens åldersfördelning. Även de genomsnittliga omloppstiderna ska redovisas, men något verksamhetsmål i detta avseende krävs inte.

Verksamhetsmålen för år 2006 är desamma som för år 2005. Domstolen uppnådde två av åtta verksamhetsmål avseende antalet balanserade mål under år 2006: antalet balanserade mål äldre än sex respektive tolv månader avseende brottmål. Resultatet för dessa mål har förbättrats jämfört med år 2005. Domstolen uppnådde inte verksamhetsmålet balanserade mål äldre än sex respektive tolv månader för tvistemål och övriga mål. Endast

balanserade övriga mål äldre än tolv månader har förbättrats. Resultaten för balanserade tvistemål och övriga mål äldre än sex månader samt balanserade tvistemål äldre än tolv månader har försämrats under år 2006. Resultatet för dispensfrågan har förbättrats avseende mål äldre än sex månader och är oförändrat för mål äldre än tolv månader. Det totala antalet balanserade mål har minskat för samtliga målkategorier.

För *länsrätternas* del konstateras att antalet inkomna mål och avgjorda mål minskade medan antalet balanserade mål ökade (se tabell).

Länsrätternas målutveckling åren 2001–2006

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
2001	84 626	84 833	31 374
2002	90 036	88 807	32 713
2003	94 024	91 922	34 939
2004	104 526	97 889	41 615
2005	106 124	103 366	44 291
2006	103 784	102 921	45 094

Av antalet balanserade mål var 16,5 % äldre än tolv månader, vilket är en försämring med en halv procentenhet jämfört med föregående år.

Länsrätterna uppnår inte något av de fyra verksamhetsmålen för skattemål eller de fyra verksamhetsmålen för socialförsäkringsmål. Jämfört med föregående år har resultatet emellertid förbättrats avseende det totala antalet balanserade skattemål och socialförsäkringsmål samt andelen balanserade socialförsäkringsmål äldre än sex respektive äldre än tolv månader. När det gäller de tre verksamhetsmålen för gruppen övriga mål (dvs. alla mål som förvaltningsdomstolarna handlägger förutom skatte-, socialförsäkrings- och migrationsmål) uppnår länsrätterna verksamhetsmålet för total balans. Resultatet för andelen övriga mål äldre än sex månader respektive äldre än tolv månader har förbättrats jämfört med föregående års resultat.

När det gäller *kammarrätterna* ökade antalet inkomna mål något medan antalet avgjorda mål minskade. Antalet balanserade mål minskade (se tabell).

Kammarrätternas målutveckling åren 2001–2006

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
2001	22 014	24 308	17 568
2002	22 466	22 659	17 375
2003	23 191	23 832	16 578
2004	23 354	24 067	15 830
2005	24 006	25 555	14 233
2006	24 087	25 180	13 184

Av antalet balanserade mål var 23 % äldre än tolv månader, vilket är en förbättring med 4 procentenheter jämfört med föregående år.

År 2006 uppnådde kammarrätterna åtta av regeringens tolv uppställda verksamhetsmål. Kammarrätterna har nått målet vad gäller det totala antalet balanserade mål i alla måltyper. För gruppen övriga mål nådde kammarrätterna målet för tre av de fyra verksamhetsmålen.

rätterna dessutom de övriga verksamhetsmålen. Kammarrätterna uppnådde inte verksamhetsmålen för medianålder för avgjorda skattemål och socialförsäkringsmål. Inte heller uppnådde kammarrätterna verksamhetsmålen för andelen balanserade skattemål respektive socialförsäkringsmål äldre än sex månader.

När det slutligen gäller *Regeringsrätten* ökade såväl antalet inkomna mål som antalet avgjorda mål. Antalet balanserade mål ökade (se tabell).

Målutvecklingen i Regeringsrätten åren 2001–2006

År	Inkomna	Avgjorda	Balanserade
2001	7 691	8 561	7 246
2002	7 227	8 062	6 411
2003	7 046	7 098	6 359
2004	7 666	7 917	6 148
2005	7 482	6 813	6 779
2006	8 071	6 967	7 899

Av antalet balanserade mål var 24 % äldre än tolv månader. Detta resultat är oförändrat i förhållande till år 2004.

Åt Regeringsrätten har överlämnats att själv sätta mål för medianåldern för avgjorda mål och antalet balanserade mål som är äldre än sex respektive tolv månader avseende skattemål och gruppen övriga mål samt för medianåldern för dispensfrågan i mål där prövningstillstånd krävs. Domstolen har inte nått något av sina nio uppsatta mål. Medianåldern för prövning av dispensfrågan i mål som kräver prövningstillstånd var 9,9 månader vilket är en förbättring jämfört med år 2005 då resultatet var 11,3 månader. För skattemål har medianåldern för avgjorda mål, jämfört med år 2005, ökat från 12,3 till 12,8 månader. För övriga mål har medianåldern för avgjorda mål ökat något från 9,2 till 9,3 månader. Det totala antalet mål i balans liksom antalet mål äldre än sex respektive tolv månader har ökat.

Av regeringens 43 verksamhetsmål uppnådde domstolarna totalt tolv mål under år 2006. Sammanfattningsvis uppfyllde tingsrätterna inte något av sina tolv mål och hovrätterna uppnådde tre av åtta mål. Länsrätterna uppnådde ett av elva mål och kammarrätterna uppnådde åtta av tolv mål. År 2005 uppnådde domstolarna nio av målen.

Rättshjälpsmyndigheten ska snabbt och korrekt hantera rättshjälpsfrågor. Antalet inkomna ärenden hos myndigheten, drygt 1 800, minskade något i förhållande till föregående år. Antalet beviljade ärenden i förhållande till antalet inkomna ansökningar minskade.

Ärendetillströmningen till *hyres- och arrendenämnderna* har minskat väsentligt det senaste året. Räknat på det totala antalet inkomna ärenden, har antalet gått ned med nära 15 % från år 2005 till år 2006. Antalet avgjorda ärenden år 2006 överstiger antalet inkomna vilket medfört att balanserna minskat med drygt 3 %. Antalet avgjorda ärenden minskade dock kraftigt i förhållande till år 2005 (29 640 år 2005 och 24 859 år 2006).

Domstolsverket arbetar tillsammans med domstolarna i en fortlöpande process med att utveckla och effektivisera verksamheten vid domstolarna.

Regeringens bedömning

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen att måluppfyllelsen varierar mellan enskilda domstolar och mellan de olika domstolslagen och att det är svårt att dra några generella slutsatser om vad skillnaderna i måluppfyllelse beror på. Arbetsläget vid Regeringsrätten är enligt regeringen fortsatt bekymmersamt. Balanserna har under år 2006 ökat kraftigt, från en redan hög nivå. Vid länsrätterna har det även under år 2006 skett en ökning av balanserna. Det är framför allt socialförsäkringsmålen som fortsätter att öka, vilket enligt regeringen till stor del har sin förklaring i att Försäkringskassan numera tillämpar en mer strikt bedömning av rätten till sjukpenning. Regeringen framhåller dock att domstolarna och Domstolsverket arbetar i en fortlöpande process med att utveckla och effektivisera verksamheten och att det under år 2006 har bedrivits ett aktivt arbete med att få ned balanserna. Vid ett femtiotal domstolar har särskilda balansavbetningsprojekt påbörjats. Trots de särskilda insatserna har balanserna sammantaget ökat något under år 2006. En förklaring som regeringen ger till att de beslutade insatserna inte har kunnat verka fullt ut, är att domstolarna inte har kunnat utöka sin personal i proportion till de ökade resurser som tilldelats domstolarna. Om inga balansavbetningsinsatser hade gjorts hade balanserna enligt regeringen ökat mer.

Med beaktande av att måltillströmningen förväntas öka ytterligare de kommande åren anser regeringen att det är bekymmersamt att balanserna inte har minskat. Det är enligt regeringen därför nödvändigt att arbetet med att få ned balanserna fortsätter, och att balanserna framöver hålls på en rimlig nivå. I propositionen framhålls att det i regleringsbrevet för år 2007 infördes en ny struktur för verksamhetsmålen, vilken innebär att domstolarna för varje år i samråd med Domstolsverket själva ska sätta sina verksamhetsmål. Regeringens övergripande mål är att balanserna och omloppstiderna ska minska väsentligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är nödvändigt att arbetet för en bättre måluppfyllelse fortsätter. Det är av vikt att målbalanserna och omloppstiderna minskar väsentligt. Samtidigt vill utskottet betona att domstolarnas verksamhet inte enbart kan bedömas med utgångspunkt från kvantitativa mått. Domslutens kvalitet är från rättssäkerhetssynpunkt en central fråga. Utskottet kommer att följa utvecklingen noga. I detta sammanhang noterar utskottet att Domstolsverket avser att göra en särskild balansavbetningsinsats genom att till domstolarna tillskjuta ca 170 miljoner kronor extra för år 2008. Utskottet har inte heller i övrigt någon annan uppfattning än den regeringen redovisar.

Verksamhetsinriktning år 2008

Regeringens förslag

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen till styrkt regeringens förslag till anslag till Sveriges Domstolar för år 2008 med ca 4,15 miljarder kronor.

Regeringen skriver i propositionen att utgångspunkten för arbetet med att vidareutveckla domstolsorganisationen är att domstolarna ska ha en funktionell geografisk spridning i förhållande till allmänheten, näringslivet och rättsväsendets övriga myndigheter samtidigt som organisationen ska ge förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och en väl fungerande beredningsorganisation. De senaste årens förändringar av tingsrättsorganisationen har på regeringens uppdrag utvärderats av Statskontoret (Statskontoret 2007:9). Utvärderingen och föreslagna förändringar av tingsrättsorganisationen bereds nu inför regeringens ställningstagande till hur organisationen kan utvecklas vidare.

Enligt regeringen kan den nuvarande länsrättsorganisationen generellt sett inte leva upp till alla de krav som ställs på en ändamålsenlig organisation. Domstolsverket har därför utrett länsrättsorganisationen och föreslagit att den bör bestå av betydligt färre och större domstolar i första instans (dnr Ju2007/2289/DOM). En ny organisation förväntas leda till kortare handläggningstider och en förhöjd kompetens, bl.a. i form av en ökad specialisering. Rapporten har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Justitiedepartementet. Enligt regeringen har även fastighetsdomstolarna haft en vikande måltillströmning, och regeringen har tillsatt en utredning som bl.a. ska utreda hur fastighetsdomstolarna och miljödomstolarna organisatoriskt ska samordnas (dir. 2007:94). Uppdraget i denna del ska redovisas senast den 30 april 2008. För att upprätthålla en hög kompetens i hanteringen av immaterialrättsliga mål överväger regeringen vidare att samordna den prövning som sker i Patentbesvärsrätten med den prövning som sker i allmän domstol och att koncentrera prövningen av allmänna immaterialrättsliga tviste- och brottmål till en tingsrätt. En samlad immaterialrättslig domstolsorganisation kan enligt regeringen också leda till förkortade handläggningstider och ökad förutsebarhet. Dessa frågor kommer att behandlas i en departementspromemoria under året. Regeringen understryker emellertid att inga genomgripande förändringar av domstolsorganisationen ska göras utan helhetsperspektiv, debatt och politisk förankring.

Enligt regeringen ska domstolarnas verksamhet i möjligaste mån renodlas till dömande uppgifter. Som ett led i detta arbete överförs huvudmannaskapet för inskrivningsverksamheten från Domstolsverket till Lantmäteriverket den 1 juni 2008 (prop. 2006/07:100, bet. FiU21, rskr. 222).

Regeringen anser att domstolarna i allt större utsträckning själva ska avgöra hur det inre arbetet i domstolen ska organiseras. I syfte att minska detaljstyrningen och göra domstolarnas instruktioner mer enhetliga har en översyn av domstolarnas instruktioner inletts.

Enligt regeringen bör rekryteringsbasen för domare breddas och ett mer aktivt rekryteringsförfarande skapas. För att åstadkomma en mer öppen rekrytering krävs att den verksamhet som enligt nuvarande ordning utförs av Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet utvecklas vidare. Regeringen avser att lägga fram en proposition som behandlar dessa frågor efter årsskiftet.

Regeringen har beslutat att de förändringar av rättegångsreglerna som riksdagen beslutade år 2005 om att modernisera rättegången i allmän domstol som bl.a. innebär ett bättre utnyttjande av modern teknik genom att möjliggöra deltagande via videokonferens och genom att spela in förhör på video samt en mer ändamålsenlig hovrättsprocess, ska träda i kraft den 1 november 2008 (prop. 2004/05:131, bet. JuU29, rskr. 307). En testverksamhet vid ett antal domstolar inleds i december.

Härutöver redovisar regeringen i propositionen en rad andra frågor som kommer att bli föremål för översyn. Regeringen har tillsatt en utredning som ska kartlägga hur kommunikationen mellan domstolarna och medborgarna fungerar (dir. 2007:93). Uppdraget ska redovisas den 30 november 2008. Regeringen har vidare gett en utredare i uppdrag att analysera behovet av att förbättra den enskildes möjligheter att påskynda handläggningen i domstol (dir. 2007:23). Detta uppdrag ska redovisas senast den 29 februari 2008. Härutöver har en utredare fått i uppdrag att utvärdera lagstiftningen om grupprättegång (Ju2007:F), vilket ska redovisas senast den 31 mars 2008. I Justitiedepartementet pågår dessutom ett arbete med att se över delgivningsbestämmelserna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det på flera områden pågår arbete med att utveckla domstolsorganisationen. Det är mycket angeläget att organisationen av landets domstolar har en geografisk spridning som är funktionell i förhållande till allmänheten. Spridningen ska även vara funktionell i förhållande till näringslivet och rättväsendets övriga myndigheter, samtidigt som domstolsorganisationen ska skapa förutsättningar för specialisering, kompetensutveckling och beredning. Utskottet ställer sig helt bakom regeringens ställningstagande att genomgripande förändringar av domstolsorganisationen inte ska göras utan helhetsperspektiv, debatt och politisk förankring.

När det gäller de förändringar som syftar till att modernisera rättegången i allmän domstol och som börjar tas i bruk i december genom en testverksamhet, vill utskottet särskilt påpeka att dessa inte enbart har ett värde genom ökad effektivitet, utan även har en viktig funktion från ett brottsofferperspektiv.

Övriga frågor

Domstolsverkets ställning och domstolsorganisationen i övrigt

Motionerna

I motionerna Ju321 (kd) och Ju418 (m) yrkas att Domstolsverkets ställning och funktion utreds för att åstadkomma ett mer oberoende domstolsväsen. I motion Ju435 (s) framhålls vikten av att arbetet för en ökad effektivitet i domstolsorganisationen fortgår samtidigt som hänsyn tas till de geografiska förutsättningarna.

I motionerna Ju352 (kd) och Ju387 (s) framställs krav om att åtgärder bör vidtas för att minska handläggningstiderna i miljödomstolarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat motionsyrkanden om Domstolsverkets ställning och domstolsorganisationen vid ett flertal tidigare tillfällen, senast vid behandlingen av budgetpropositionen för år 2007 (bet. 2006/07:JuU1 s. 68 f.). För en utförlig redogörelse för den självständighetsprincip som råder för domstolarna, de överväganden som gjordes inför inrättandet av Domstolsverket år 1975 samt för innehållet i Domstolsverkets instruktion hänvisas till budgetbetänkandet för år 2003 (bet. 2002/03:JuU1 s. 68 f.).

Utskottet anser att Domstolsverkets verksamhet inte i något hänseende får inkräkta på domstolarnas självständighet i deras rättstillämpande och dömande verksamhet. Domstolsverkets uppgift är i stället att tillhandahålla kvalificerad service åt domstolarna i administrativa frågor samt kompetensförsörjning. Visserligen bör Domstolsverket eftersträva att domstolsorganisationen är effektiv, men utskottet har understrukit att strävan efter effektivitet inte får gå ut över rättssäkerheten.

För några år sedan inleddes en omfattande reformering av domstolsväsendet. När det gäller den yttre tingsrättsorganisationen rör dessa reformer i stor utsträckning frågor som regeringen själv kan besluta om. Regeringen har återkommande för riksdagen redogjort för det pågående och planerade arbetet med att förändra tingsrätternas yttre organisation. Senast skedde det i skrivelsen Reformeringen av tingsrättsorganisationen fortsätter (skr. 2003/04:153). För en närmare redovisning av arbetet med reformeringen av tingsrätternas yttre organisation vill utskottet hänvisa till betänkande 2004/05:JuU6.

Utskottet har vid flera tillfällen understrukit vikten av att de förändringar som genomförs i tingsrättsorganisationen följs upp och utvärderas. Utskottet har därför ställt sig bakom regeringens uttalande att inga genomgripande förändringar ska göras utan helhetsperspektiv, debatt och politisk förankring.

Utskottets uppfattning kvarstår. Motionerna Ju321, Ju418 och Ju435 avstyrks.

När det gäller frågan om åtgärder för att minska handläggningstiderna i miljödomstolarna vill utskottet framhålla vad regeringen anför i budgetpropositionen om den nyligen tillsatta utredningen (dir. 2007:94), vars syfte är att utreda hur fastighetsdomstolarna och miljödomstolarna organisatoriskt ska samordnas just för att uppnå en långsiktigt hållbar organisationslösning för dessa domstolar.

Utskottet följer utvecklingen när det gäller handläggningstiderna i miljödomstolarna. Den utredning som pågår på området bör enligt utskottets mening emellertid inte föregripas av ett riksdagsuttalande. Utskottet avstyrker motionerna Ju352 och Ju387.

Regionala projekt

Motionerna

Enligt motion Ju327 (fp) bör ett tingsställe inrättas i Bollnäs.

I fyra motioner tar motionärerna upp domstolar som inte är föremål för några organisatoriska förändringar. Enligt motion Ju294 (fp) bör Göta hovrätt bevaras. Enligt motion Ju317 (m) bör inte fler tingsrätter i Hälsingland och Gästrikland läggas ned och enligt motion Ju353 (kd) bör tingsrätterna i Skellefteå och Lycksele behållas. Slutligen anser motionärerna i motion Ju372 (s) att tingsstället i Landskrona bör behållas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat frågan om att inrätta ett tingsställe i Bollnäs (bet. 2006/07:JuU1 s. 70). Bollnäs kommun omfattas av Hudiksvalls tingsrätts domsaga som utgör en del av det pågående förändringsarbetet. Något uttalande från riksdagens sida har utskottet inte funnit motiverat.

Utskottets uppfattning i frågan kvarstår. Motion Ju327 avstyrks.

När det gäller övriga motioner har utskottet tidigare ansett att det följer av den principiella inställningen till reformarbetet inom domstolsväsendet som riksdagen intagit att den inte bör ta ställning till motionsyrkanden om att bevara enskilda tingsrätter för vilka regeringen för närvarande inte planerar någon förändring. I den mån de aktuella tingsrätterna skulle komma att beröras av nedläggningar eller sammanläggningar kommer riksdagen att få tillfälle att ta ställning därtill när regeringen anmäler sådana organisationsförändringar. Utskottet har dessutom hänvisat till vad regeringen anfört om vikten av politisk förankring i det fortsatta arbetet med tingsrättsorganisationen.

När det särskilt gäller Göta hovrätt har utskottet tidigare framhållit att frågan om vilka hovrätter som ska finnas regleras i 2 kap. 6 § rättegångsbalken, vilket innebär att till skillnad från den yttre tingsrättsorganisationen detta således inte är en fråga som regeringen själv kan besluta om (se bet. 2006/07:JuU1 s. 70).

Utskottet gör samma bedömning i detta ärende. Mot bakgrund härav avstyrker utskottet motionerna Ju294, Ju317, Ju353 och Ju372.

Kriminalvården

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om häkte.

Jämför reservation 15 (s).

Inledning

Kriminalvårdens huvuduppgifter är att verkställa påföljderna fängelse, skyddstillsyn och villkorlig dom med samhällstjänst, att ansvara för övervakningen av de från fängelsestraff villkorligt frigivna och de som står under intensivövervakning med elektronisk kontroll samt att utföra personutredningar i brottmål. Kriminalvården ansvarar dessutom för verksamheten vid häktena samt sköter transporter såväl för den egna verksamheten som av frihetsberövade personer som ska avvisas eller utvisas från Sverige.

Från och med den 1 januari 2006 är kriminalvården organiserad som en enda myndighet med namnet Kriminalvården. Myndigheten är indelad i sex geografiska regioner, ett huvudkontor och en transporttjänst. Kriminalvårdens huvudkontor ligger i Norrköping och de sex regionkontoren i Stockholm, Göteborg, Malmö, Linköping, Härnösand och Örebro. Vidare ligger Transporttjänstens huvudkontor i Göteborg. Varje region leds av en regionchef, och huvudkontoret leds av generaldirektören. På operativ nivå bedrivs verksamheten vid 56 anstalter, 31 häkten och 35 frivårdskontor.

Resultatuppföljning

Resultat

I detta avsnitt redovisas Kriminalvårdens resultat för år 2006. Utskottet utgår i huvudsak från uppgifter som lämnats i Kriminalvårdens årsredovisning för år 2006 och från uppgifter som utskottets kansli inhämtat från utvecklingsenheten vid Kriminalvården. Resultatet bör bedömas främst mot bakgrund av de mål som ställts upp för verksamheten avseende det nämnda året.

Det övergripande målet för verksamhetsområdet Verkställighet av påföljd, till vilket Kriminalvårdens anstalts- och frivårdsverksamhet samt transporttjänst hör, var att verkställa utdömda påföljder på ett säkert och humant sätt samt att minska antalet återfall i brott.

Indikatorer för att mäta måluppfyllelsen avseende säkerhet och humanitet är bl.a. antalet rymningar direkt från anstalt och antalet rapporterade incidenter. Indikatorer avseende det återfallsförebyggande arbetet är bl.a.

andelen klienter med verkställighetsplaner, andelen klienter som deltagit i brotts- eller missbruksrelaterade program samt andelen klienter som under verkställigheten blivit föremål för utslussningsåtgärder.

Det övergripande målet för verksamhetsområdet Utredning och lagföring, där häktesverksamheten ingår, var att verksamheten skulle bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet och kvalitet och att fler brott skulle leda till lagföring.

För möjligheten att uppnå de uppställda målen är bl.a. beläggningssituationen av väsentlig betydelse. I denna del kan följande noteras.

Beläggningssituationen på kriminalvårdsanstalterna har under flera år varit besvärlig, framför allt på de slutna anstalterna med en mer eller mindre konstant överbeläggning. I likhet med de närmast föregående åren ökade antalet tillgängliga platser år 2006. Även beläggningen ökade dock och den totala beläggningsgraden ökade med en procentenhet jämfört med år 2005.

Beläggning på kriminalvårdsanstalter, totalt, åren 2001–2006

År	Medelantal tillgängliga platser	Medelbeläggning	Beläggning i procent av tillgängliga platser
2001	4 228	3 892	92 %
2002	4 346	4 121	95 %
2003	4 498	4 460	99 %
2004	4 619	4 712	102 %
2005	4 895	4 694	96 %
2006	4 930	4 781	97 %

Beläggningsgraden har minskat vid de slutna anstalterna, men ökat vid de öppna anstalterna (se tabell nedan).

Beläggning på kriminalvårdsanstalter, slutna och öppna anstalter åren 2001–2006

År	Medelantal tillgängliga platser		Medelbeläggning		Beläggning i procent av tillgängliga platser	
	Slutna	Öppna	Slutna	Öppna	Slutna	Öppna
2001	3 073	1 155	2 911	981	95 %	85 %
2002	3 178	1 167	3 108	1 013	98 %	87 %
2003	3 281	1 217	3 237	1 223	99 %	101 %
2004	3 262	1 357	3 352	1 360	103 %	100 %
2005	3 421	1 473	3 416	1 278	100 %	87 %
2006	3 589	1 369	3 490	1 291	97 %	94 %

Den 1 januari 2007 var antalet ordinarie platser på slutna anstalter 3587 och antalet ordinarie platser på öppna anstalter 1370. Härtill kommer 153 respektive 29 s.k. beredskapsplatser. Beredskapsplatser är platser med dub-

beläggning av mer permanent karaktär som är tänkta att användas i tider av hög beläggning. De har en cellindelning med möbleman, utrustning och ventilation anpassat till två personer.

Hittills under innevarande år (november) har antalet ordinarie platser på slutna anstalter ökat med drygt 200 platser, medan antalet ordinarie platser på öppna anstalter är i stort sett oförändrat. När det gäller antalet beredskapsplatser har dessa minskat med 34 platser såvitt gäller de slutna anstalterna. Antalet beredskapsplatser är oförändrat för de öppna anstalterna.

I sammanhanget kan nämnas att regeringen den 28 juni 2007 har gett Kriminalvården i uppdrag att, med utgångspunkt i kontinuerliga bedömningar om klienttillströmning, fortsätta arbetet med att tillskapa fler häktes- och anstaltsplatser. Av uppdraget framgår vidare att anstaltsstrukturen i framtiden ska bestå av färre och större enheter. Kriminalvården ska löpande – vid varje prognostillfälle – redovisa hur utbyggnaden framskrider samt ge en bedömning av hur detta förhåller sig till klienttillströmningen och det tilldelade anslaget.

I detta sammanhang kan vidare nämnas att Riksrevisionen i samband med granskning av årsredovisningen 2006 invänt att den interna kontrollen och styrningen av upphandlingsverksamheten har varit bristfällig. Kriminalvården har vid upphandling av projekteringsutgifter m.m. uppgående till totalt ca 209 miljoner kronor inte gjort detta enligt vad som regleras i lagen (1992:1528) om offentlig upphandling. Med anledning av Riksrevisionens anmärkning har regeringen den 28 juni 2007 gett Ekonomistyrningsverket i uppdrag att bl.a. utreda Kriminalvårdens upphandlingsrutiner och lämna förslag på åtgärder. Uppdraget ska slutredovisas i en sammanfattande rapport senast den 31 januari 2008.

Medelbeläggningen vid landets häkten framgår av nedanstående tabell. Utöver de ordinarie platserna fanns även i medeltal 213 tillfälliga platser. Om hänsyn tas även till dessa var beläggningsgraden ca 89 %.

Antal häktesplatser och medelbeläggning på häkte åren 2001–2006

År	Medelantal tillgängliga ordinarie platser	Medelbeläggning	Beläggning i procent av tillgängliga platser
2001	1 601	1 507	94 %
2002	1 681	1 652	98 %
2003	1 771	1 762	99 %
2004	1 931	1 947	101 %
2005	1 812	1 891	104 %
2006	1 847	1 831	99 %

Antalet tillgängliga ordinarie platser har i stort sett varit oförändrat hittills under innevarande år (augusti 2007).

Medelantalet *verkställighetsfall i häkte* framgår av nedanstående tabell. Kriminalvården (placeringsenheten) har under år 2006 prioriterat arbetet med att minska antalet verkställighetsfall i häkte. Således kan nämnas att ett antal häktesplatser har gjorts om till anstaltsplatser för bl.a. sexualbrotts-

dömnda, vilket minskat tiden i häkte för denna grupp. Dessutom har nya anstaltsplatser tillkommit och organisationsförändringar gjorts. Resultatet är en minskning av antalet verkställighetsfall i häktena, från 373 i medeltal år 2005 till 316 i medeltal år 2006.

Medelantal verkställighetsfall på rikets häkten åren 2001–2006

År	Medelantal verkställighetsfall på häkte	Därav fängelsedömda som väntar på anstaltsplats
2001	329	277
2002	350	307
2003	363	310
2004	465	400
2005	373	307
2006	316	278

Antalet *avvikelser* från slutna anstalter fortsatte att minska under år 2006. När det gäller öppna anstalter låg antalet direktavvikelser på i stort sett samma nivå som år 2005. Antalet avvikelser i samband med permission och annan utevistelse minskade, framför allt när det gäller de slutna anstalterna (se tabell).

Antalet avvikelser åren 2001–2006

År	Slutna anstalter		Öppna anstalter	
	Avvikelser direkt från anstalt ¹	Vid permission eller annan utevistelse	Avvikelser direkt från anstalt ¹	Vid permission eller annan utevistelse
2001	29	225	120	62
2002	50	193	136	53
2003	45	172	239	54
2004	40	203	236	82
2005	18	410	118	151
2006	14	370	123	145

¹ Inklusivt i samband med transport.

Kriminalvården redovisar i årsredovisningen uppgifter om antalet avvikelser från häktena under år 2006. Det anges att två klienter avvek direkt från häkte, tre klienter avvek i samband med sjukhusvistelse och ytterligare tre under förhandling i domstol. Vidare har en förvarstagen person rymt i samband med besök vid sin ambassad och under polistillsyn.

Arbetet med de *säkerhetshöjande åtgärderna* på anstalt har fortsatt under år 2006. Det handlar om fysiska investeringar och förbättringar, organisatoriska förändringar, rutin- och metodutveckling och en intensifierad utbildning i olika säkerhetsfrågor. Modeller för hur säkerhetsarbetet ska ledas och organiseras införs nu i hela myndigheten. Likaså är en modern

och ändamålsenlig vakthavande- och larmorganisation under införlivande. Utbildningen på säkerhetsområdet växer i omfång. De största resurserna har lagts på utbildning av vakthavande befäl och incidentledningsgrupper.

Enligt Kriminalvårdens årsredovisning har ett 40-tal rapporter inkommit om hot och våld mellan intagna i anstalt. Dessa siffror är något lägre än föregående års, men är enligt Kriminalvården sannolikt en kraftig underrapportering. Vidare förekommer hot och våld mot personal, men av statistiken att döma i minskande omfattning. Några otäcka hotsituationer i personals hemmiljö har inträffat under år 2006. Under år 2006 började Kriminalvården installera ett nytt IT-baserat incidentrapporteringssystem, vilket ska öka kvaliteten i inrapporteringen. Under år 2006 har olika åtgärder vidtagits i syfte att förebygga att våldssituationer mellan intagna uppstår. Således pågår ett arbete med att utveckla färdigheter i kommunikation och förhållningssätt. Som exempel på organisatoriska förändringar som syftar till att förebygga våld nämns i årsredovisningen bl.a. förbättrad differentiering vid placering av intagna samt att skapa god kännedom om klienterna.

I nedanstående tabell redovisas antalet påbörjade *normalpermissioner* enligt 32 § första stycket lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt samt andelen av dessa som missköts genom uteblivande.

Påbörjade normalpermissioner åren 2001–2006

År	Slutna anstalter		Öppna anstalter	
	Normalpermissioner	Missköta genom uteblivande	Normalpermissioner	Missköta genom uteblivande
2001	7 237	134 1,85 %	6 420	48 0,75 %
2002	7 228	107 1,48 %	8 060	42 0,52 %
2003	6 941	95 1,37 %	10 170	41 0,40 %
2004	7 372	79 1,07 %	11 745	67 0,57 %
2005	7 085	173 2,44 %	11 522	101 0,88 %
2006	7 795	180 2,3 %	12 181	106 0,90 %

Av tabellen kan utläsas att antalet normalpermissioner vid de slutna anstalterna ökat under år 2006. När det gäller misskötsamhet genom uteblivande började Kriminalvården år 2005 att tillämpa förändrade beräkningsrutiner, vilket innebär att siffrorna för åren 2005 och 2006 inte direkt kan jämföras med tidigare år. De nya rutinerna ger enligt Kriminalvården mer rättvisande siffror, medan de siffror som redovisas för tidigare år är för låga.

Verksamheten med *självförvaltning* har fortsatt att spridas till fler anstalter. För att skilja på olika grader av självförvaltning införde Kriminalvården under år 2004 begreppen självförvaltning och självförvaltningsträning. Det senare innebär att de intagna har ansvaret för vissa sysslor i det dagliga livet, t.ex. när det gäller boende, klädvård, vardagskunskap, arbete och fritid, medan inga eller bara enstaka måltider lagas av de intagna. Självförvaltning innebär att de intagna själva lagar alla måltider alla veckans dagar

samt ansvarar för sysslor som tillhör det dagliga livet när det gäller boende, samhälle, arbete och fritid. Den större delen av antalet platser för självförvaltning är förenade med budgetansvar, vilket innebär att intagna har eget ansvar för hushållsbudgeten. Enligt Kriminalvården är självförvaltning prioriterat framför allt på behandlingsplatser för narkotikamissbruk och på utslussningsavdelningar. Regionala utbildningar har skett under året. De intagna är enligt Kriminalvården mycket positiva till verksamheten där den fungerar enligt intentionerna och de är mer rädda om sin avdelning.

Andelen intagna med en fastställd *verkställighetsplan* har mätts månadsvis under år 2006. I genomsnitt hade 46 % av dem som hade ett fängelsestraff på mer än två månader en fastställd plan. Andelen dras ned av att det är hög genomströmning av intagna och att det tar tid innan det finns en fastställd plan. Av samtliga intagna som hade en fängelsedom på mer än tre månader och som avtjänat minst två månader hade 83 % en plan i januari 2006 och 91 % i december samma år. I genomsnitt hade 74 % av klienterna i frivården med dom på skyddstillsyn en verkställighetsplan under år 2006. Av dem som verkställt två månader eller mer av övervakningen hade 66 % en plan i januari och 87 % i december. Det finns enligt Kriminalvården inte längre någon frivårdsenhet med låg andel planer.

Enligt budgetpropositionen visar en granskning som Kriminalvårdens verksamhetscontrollers gjort att verkställighetsplanerna är behäftade med omfattande kvalitetsbrister på många håll.

Den totala *sysselsättningsgraden* för de intagna i anstalt var oförändrad år 2006, 67 %, jämfört med föregående år. Fördelningen av sysselsättningen vid anstalt framgår av nedanstående tabell.

Fördelningen av sysselsättningen vid anstalt åren 2001–2006

(tusental tim.)

År	Arbetsdrift	Utbildning	Intern service	Programverksamhet	Övrig sysselsättning	Outnyttjad tid
2001	2 073	898	1 483	384	1 156	1 561
2002	2 065	957	1 505	390	1 189	1 802
2003	2 365	1 082	1 610	452	1 185	2 643
2004	2 214	1 123	1 658	480	1 280	3 083
2005	2 066	1 116	1 618	396	1 359	3 228
2006	2 077	1 065	1 700	337	1 580	3 334

Av budgetpropositionen framgår att de brotts- och missbruksrelaterade programmens andel av den totala sysselsättningstiden visar en minskning med cirka en procentenhet per år under perioden 2004–2006.

När det gäller insatser på anstalterna och inom frivården för att utveckla *behandlingsplaneringen* samt för att ge fortsatt hög prioritet till insatser för att motivera intagna på häkte till åtgärder för att komma ifrån kriminalitet och droger kan följande noteras.

Arbetet med att utveckla och införa nationellt ackrediterade brotts- och missbruksrelaterade program har enligt Kriminalvården löpt planenligt. Det finns nu nio vetenskapligt ackrediterade program inom Kriminalvården. Det är enligt Kriminalvården viktigt att säkerställa att så många klienter som möjligt får del av dessa utifrån brottsrelaterade behov och motivation. Styrprocessen har därför utvecklats för att via nyckeltal säkerställa att resurser som avsatts för programledarpersonal endast används för att producera program. Systemet kommer att prövas under år 2007.

Andelen intagna som missbrukar narkotika har ökat under ett antal år. För år 2006 kan dock en minskning noteras med drygt två procentenheter jämfört med samma datum året dessförinnan och andelen narkotikamissbrukare uppgick den 1 oktober 2006 till 36 % (se tabell). Innebörden av detta är att drygt en tredjedel av de intagna bedömdes vara aktiva narkotikamissbrukare när de togs in. Andelen blandmissbrukare och alkoholmissbrukare ökade under år 2006.

Drogmissbrukare inskrivna i anstalt per den 1 oktober åren 2001–2006

År	Totalt antal intagna	Narkotikamissbrukare		Blandmissbrukare		Alkoholmissbrukare	
		Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
2001	3 708	1 279	34,5 %	555	15,0 %	468	12,6 %
2002	4 188	1 427	34,1 %	762	18,2 %	523	12,5 %
2003	4 298	1 680	39,1 %	628	14,6 %	507	11,8 %
2004	4 306	1 617	37,6 %	821	19,1 %	499	11,6 %
2005	4 491	1 721	38,3 %	757	16,9 %	472	10,5 %
2006	4 320	1 556	36,0 %	833	19,3 %	497	11,5 %

Den 1 januari 2007 fanns det enligt Kriminalvården 483 platser på behandlingsanstalter för narkomaner. 58 av dessa platser fanns på öppna anstalter och resten på slutna anstalter. Vidare fanns det 329 platser på behandlingsavdelningar för narkomaner. 17 av dessa fanns på öppna anstalter och resten på slutna anstalter. Slutligen fanns 120 platser på motivationsavdelningar för alkohol- och blandmissbrukare. Samtliga dessa platser fanns på öppna anstalter.

När det gäller insatser för att motivera intagna i häkte till behandling anger Kriminalvården att antalet s.k. uppsökare successivt har utökats. Syftet med uppsökare är att nå missbrukare i ett tidigt skede och motivera dem att upphöra med sitt missbruk. Under år 2006 har 34 uppsökare varit verksamma på olika häkten på hel- eller deltid. Närmare 3 800 personer i häkte har fått enskilda samtal vid ett eller flera tillfällen under år 2006. Resultatet bedöms av Kriminalvården som mycket gott. Mellan 70 och 80 % av alla uppsökta missbrukare vill ha fortsatt kontakt.

Bland frivårdsklienterna har andelen klienter med känt missbruk inte förändrats sedan förra året. Den 1 april 2006 uppgick andelen frivårdsklienter med känt narkotika- eller blandmissbruk till knappt 46 %, vilket är alltså är oförändrat jämfört med 2005. I mitten på 1990-talet uppgick motsvarande siffra till knappt 30 %.

Beträffande *verksamheten inom frivården* kan noteras att det genomsnittliga antalet frivårdsklienter, inklusive personer dömda till villkorlig dom med samhällstjänst och klienter i anstalt med förordnad övervakare, fortsatte att minska (se tabell, bilaga). Andelen personer som erbjöds möjlighet att avtjäna sitt fängelsestraff genom intensivövervakning med elektronisk kontroll, s.k. fotboja, ökade dock under året. Även antalet intagna som verkställde den sista tiden före villkorlig frigivning med elektronisk övervakning, s.k. IÖV-utsluss, ökade. Detta kan till stor del förklaras av de lagändringar som trädde i kraft den 1 april 2005 och som bl.a. innebar dels att målgruppen för intensivövervakning utökades så att även personer som har en strafftid på mer än tre månader och maximalt sex månader kan erbjudas intensivövervakning, dels att fler intagna får möjlighet att avtjäna den sista delen av ett fängelsestraff med intensivövervakning (prop. 2004/05:34, bet. JuU14, SFS 2005:43).

Antalet utförda personutredningar under år 2006 uppgick till 27 051, att jämföra med 26 061 år 2005. Det innebär att antalet utförda personutredningar fortsatt att öka sedan år 2001 (se bet. 2006/07:JuU1).

Regeringens bedömning

Regeringen konstaterar i sin analys av Kriminalvårdens resultat år 2006 i huvudsak följande.

Målen för verksamhetsområdet Verkställighet av påföljd har delvis uppnåtts. En fortsatt ansträngd platsituation har även detta år påverkat Kriminalvårdens förutsättningar att nå målen för verksamheten. På säkerhetsområdet har dock ett framgångsrikt arbete bl.a. resulterat i att antalet rymningar låg kvar på en fortsatt låg nivå.

Avgörande för ett meningsfullt verkställighetsinnehåll är att de individuella behoven och förutsättningarna identifierats i ett tidigt skede. Det är angeläget att Kriminalvårdens arbete redan från början fokuserar på insatser som ger den intagne förbättrade förutsättningar att leva ett liv utan kriminalitet och droger efter frigivningen. Ett första steg för att åstadkomma detta är att upprätta individuella verkställighetsplaner för alla intagna. Resultaten för år 2006 visar att en betydligt större andel av Kriminalvårdens klienter såväl i anstalt som i frivård haft en plan för sin verkställighet jämfört med föregående år. Det är dock anmärkningsvärt att det på många håll fortfarande kvarstår omfattande brister i verkställighetsplanernas kvalitet. Kriminalvården måste öka ansträngningarna för att komma till rätta med bristerna på detta område.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill i fråga om Kriminalvårdens verksamhet och resultat framföra följande.

Utskottet kan konstatera att den *beläggningssituation* som rått under flera år på anstalter alltså är mycket besvärlig. Även situationen på häktena är problematisk. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att den ansträngda beläggningssituationen, förutom att givetvis innebära olägenheter för de intagna, också innebär att arbetsmiljön för Kriminalvårdens personal påverkas negativt. Det är angeläget att den totala beläggningssituationen löses, och utskottet ser positivt på det uppdrag som regeringen lämnat till Kriminalvården om lokalförsörjning. Av uppdraget framgår att Kriminalvården löpande – vid varje prognostillfälle – ska redovisa hur utbyggnaden framskrider samt ge en bedömning av hur detta förhåller sig till klienttillströmningen och det tilldelade anslaget. Utskottet förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen och vidtar erforderliga åtgärder.

Antalet *verkställighetsfall på häkte* har fortsatt att minska under år 2006, vilket är glädjande. Problemet med verkställighetsfall på häkte har vidare ett nära samband med överbeläggningen på de slutna anstalterna. Detta problem torde alltså bli mindre i takt med utbyggnaden av slutna anstaltsplatser.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att antalet *avvikelse* direkt från slutna anstalter fortsatte att minska under år 2006 samt att antalet direktavvikelse från öppna anstalter låg på i stort sett samma nivå som år 2005. Det är också positivt att antalet avvikelse i samband med permission och annan utevistelse minskade. Utskottet delar således regeringens uppfattning att Kriminalvårdens arbete på säkerhetens område varit framgångsrikt.

Utskottet ser positivt på att verksamheten med *självförvaltning* har fortsatt att spridas till fler anstalter. Som utskottet anförde i fjol (se bet. 2006/07: JuU1 s. 81) torde en sådan verksamhet ha gynnsamma effekter på strävandena att anpassa de intagna för ett liv i frihet och att i största möjliga mån minska institutionaliseringens negativa effekter.

När det gäller *verkställighetsplaner* kan utskottet konstatera att en betydligt större andel av Kriminalvårdens klienter har fått en sådan plan jämfört med förra året. Utskottet vill, i likhet med regeringen, understryka att det inte är tillfredsställande att verkställighetsplanerna på många håll är behäftade med kvalitetsbrister. Utskottet utgår från att Kriminalvården ökar sina ansträngningar för att snarast komma till rätta med bristerna på detta område. Detta gäller såväl anstalts- som frivårdsverksamhet.

Utskottet vill betona vikten av att fängelsetiden ges ett meningsfullt innehåll. Verkställighet i anstalt ska mer än i dag präglas av arbete, utbildning och deltagande i brotts- och missbruksrelaterade program. Utskottet anser att Kriminalvården måste arbeta aktivt med att öka sysselsättningsgraden för de intagna samt göra tydliga satsningar på behandling och rehabilitering. Förhållandet att brotts- och missbruksprogrammets andel av den

totala sysselsättningstiden fortsatte att minska under år 2006 kan ses som ett tecken på att programverksamheten inte prioriteras, vilket självklart inte är bra. Det är samtidigt av stor vikt att arbetsdrift och utbildningsverksamhet blir föremål för prioritering och utveckling. Arbetslinjen, som regeringen anfört som det övergripande mål för sin politik, omfattar även dem som verkställer en påföljd.

I fråga om insatserna för att *motivera intagna på häkte* till olika åtgärder för att komma ifrån kriminalitet och droger konstaterar utskottet med tillfredsställelse att antalet s.k. uppsökare successivt har utökats och att ett betydande antal häktesklienter har fått enskilda samtal vid ett eller flera tillfällen under år 2006.

Det är helt oacceptabelt att de intagna *hotar* och på annat sätt *trakasserar* de anställda eller deras anhöriga. Utskottet vill återigen betona vikten av att Kriminalvården noga följer frågan samt fortsätter sitt arbete på detta område (se bet. 2006/07:JuU1 s. 81).

Sammanfattningsvis konstaterar utskottet att Kriminalvården delvis har uppnått målen för verksamheten. Utskottet utgår från att Kriminalvården även fortsättningsvis kommer att arbeta aktivt för att uppnå samtliga mål som uppställts för verksamheten samt att om- och utbyggnaden av landets anstaltsplatser fortsätter med långsiktig planering som grund.

Verksamhetsinriktning år 2008

Regeringens förslag

Utskottet har, som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen, tillstyrkt regeringens förslag till anslag till Kriminalvården för år 2008 med drygt 6,1 miljarder kronor.

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2008 uppställt mål för sex olika verksamhetsområden. För Kriminalvårdens anstalts- och frivårdsverksamhet är det målen för verksamhetsområde 4, Verkställighet av påföljd, som är relevanta. Regeringen anger här två övergripande mål, dels ska påföljder verkställas på ett både säkert, humant och effektivt sätt, dels ska antalet återfall i brott minska. De båda målen ska inte ställas mot varandra utan ses som jämställda och kompletterande.

Regeringens satsning på fler poliser förväntas medföra ett ökat beläggningstryck för Kriminalvården. Vidare kan det enligt regeringen antas att den pågående utredningen som syftar till att markera en skärpt syn på allvarligare våldsbrott kommer att medföra behov av ytterligare platser i anstalt (dir. 2007:48). För att möta det växande platsbehovet har Kriminalvården tillförts extra resurser under flera år. Regeringen har i ett uppdrag till Kriminalvården den 28 juni 2007 dragit upp riktlinjerna för den framtida platsutbyggnaden. Utgångspunkten är att anstaltsstrukturen i framtiden ska bestå av färre och större enheter som medger en flexibel användning i fråga om säkerhet och beläggning. Utbyggnaden ska genomföras med utgångspunkt i kontinuerliga bedömningar om klienttillströmning. Det är

bl.a. mot denna bakgrund angeläget att arbetet med prognoser för klienttillströmningen utvecklas ytterligare samt att rättskedjans myndigheter bistår varandra med underlag i det arbetet.

Att verkställigheten ska vara säker innebär att brott under verkställigheten, vare sig det riktar sig mot allmänheten, Kriminalvårdens personal eller andra intagna, inte är acceptabelt. Aktiviteter i kriminella nätverk, rymningar och ordningsstörningar i allmänhet ska också förhindras. Det är nödvändigt att Kriminalvården har effektiva verktyg för att motverka de kriminella nätverkens aktiviteter i anstalterna och att man kan hantera intagna som utgör säkerhetsrisker eller annars har en negativ inverkan på sin närmiljö. Ett dynamiskt säkerhetstänkande krävs, vilket innebär att personalen genom en tydlig, närvarande och professionell relation till de intagna kan påverka dem samt få kunskap om och förhindra planerade och pågående otillåtna aktiviteter. Det krävs emellertid också ett regelverk som ger Kriminalvården möjlighet att vidta kontrollåtgärder och att hantera de situationer som kan uppstå. Regeringen har i en proposition till riksdagen föreslagit vissa ändringar i kriminalvårdslagstiftningen som syftar till en tydligare och mer ändamålsenlig reglering av frågor som är av betydelse såväl för de intagna som för att upprätthålla ordningen och säkerheten. Bland annat föreslås förenklade och mer enhetliga bestämmelser när det gäller intagnas rätt att inneha personlig egendom. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2008 (prop. 2006/07:127).

Tidigare brister i Kriminalvårdens säkerhet har visat att det är angeläget att befintliga säkerhetssystem och kontrollmöjligheter används fullt ut, men också att det krävs ytterligare åtgärder. Som ett led i detta arbete uppförs nya säkerhetsavdelningar vid några av landets anstalter. Regeringen följer noga det intensifierade arbetet med säkerhetsfrågor inom Kriminalvården. Behovet av ytterligare åtgärder kommer att övervägas kontinuerligt.

Verkställigheten av en påföljd ska präglas av en human människosyn, god omvårdnad och respekt för den enskildes integritet och rättssäkerhet. Det är också självklart att den dömda har att underkasta sig de restriktioner som följer av den utdömda påföljden och verkställighetsformen. En försöksverksamhet pågår för närvarande inom kriminalvården för att tydliggöra drivkrafter och möjligheter för intagna att förändra sina liv.

Det är av största vikt att personalen har tillräcklig utbildning för sitt uppdrag och en trygg och säker arbetsmiljö. Att de dömda hotar och på andra sätt trakasserar de anställda eller deras anhöriga är inte acceptabelt. Den kartläggning som Brottsförebyggande rådet gjort av omfattningen av hot och våld mot personal inom kriminalvården utgör en grund för det fortsatta arbetet på detta område (Hot och våld mot kriminalvårdens personal, Brå-rapport 2006:5).

Återfallen i brott ska minska. Kriminalvården ska genom tidig kartläggning av klienterna och noggrann planering av insatser under verkställigheten skapa förutsättningar för en rehabilitering som leder till ett laglydigt liv efter avtjänat straff. Att finna de rätta formerna för att, med bibehållen

trovärdighet i verkställigheten och utan att kraven på samhällsskydd och rättssäkerhet eftersätts, rehabilitera de intagna, är den kanske allra största utmaningen för framtidens kriminalvård. Även marginella förändringar har stor betydelse såväl ur ett mänskligt som ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Regeringen anser det därför vara angeläget att instrumenten för att mäta återfall och studera orsakssamband utvecklas och förfinas.

Vissa områden ska prioriteras i det återfallsförebyggande arbetet. En individuell verkställighetsplan ska upprättas för alla intagna. All form av drogmissbruk ska identifieras och bekämpas. Kriminalvården ska även fortsättningsvis vidta kraftfulla åtgärder för att stävja narkotikamissbruket, och det är angeläget att samverkan mellan kriminalvård, socialtjänst och psykiatri stärks. Dessutom ska innehållet i verkställigheten utvecklas, bl.a. ska för all programverksamhet finnas en klar målsättning och former för utvärdering och uppföljning. Inom ramen för arbetet med en handlingsplan för mäns våld mot kvinnor avser regeringen att ge Kriminalvården i uppdrag att genomföra en särskild satsning på åtgärder ägnade att öka insatserna för behandling av sexualbrottsdömda samt för män som dömts för våld i nära relationer. Vidare ska arbetslinjen – som är ett övergripande mål för regeringens politik – också omfatta dem som verkställer en påföljd. Arbetsdrift och utbildningsverksamhet bör därför bli föremål för fortsatt prioritering och utveckling. Regeringen betonar vikten av samverkan mellan Kriminalvården och den nya myndigheten Arbetsförmedlingen. Vidare bör s.k. självförvaltning användas i ökad omfattning. Frigivningsförberedelserna ska förbättras och de utslussningsåtgärder som Kriminalvården initierar måste följas upp och utvärderas även på individnivå. Verkställighet av påföljder för personer som saknar svenskt medborgarskap eller tillräcklig anknytning till Sverige ska i största möjliga utsträckning överföras till andra stater i enlighet med de internationella överenskommelser som finns.

För häktesverksamheten gäller målen för verksamhetsområde 2, Utredning och lagföring. Dessa är att brottsuppleringen ska öka och att verksamheten ska bedrivas med högt ställda krav på rättssäkerhet, kvalitet och effektivitet. Det är polisen och åklagarväsendet som ansvarar för merparten av verksamheten inom verksamhetsområdet, men även andra aktörer, däribland alltså Kriminalvården, verkar här. Det krävs enligt regeringen att alla myndigheter som verkar inom verksamhetsområdet utvecklar och fördjupar sitt samarbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot regeringens bedömningar i denna del. Utskottet vill emellertid, som anförts ovan under avsnittet Resultatuppföljning, särskilt framhålla vikten av att den ansträngda beläggningsituationen löses.

När det gäller frågan om att bekämpa drogmissbruk vill utskottet vidare tillägga att det i proposition 2006/07:127 föreslås att det ska bli enklare för Kriminalvården att göra drokkontroller. Som alternativ till blod-, urin-

och utandningsprov föreslås att även saliv-, svett- och hårprov ska få användas vid sådana kontroller. Härigenom kommer Kriminalvården att ges bättre möjlighet att bekämpa drogmissbruk. Propositionen kommer att beredas i utskottet under innevarande höst. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2008.

Övriga frågor

Häkte

Motioner

I motion Ju241 (s) begärs ett tillkännagivande om lokalbehovet inom kriminalvården. Enligt motionären har häktet i Jönköping ett akut behov av nya lokaler.

I motion Ju279 (fp) begärs ett tillkännagivande om inrättande av ett häkte i Halland.

Bakgrund

Som utskottet anført ovan har regeringen i ett uppdrag till Kriminalvården den 28 juni 2007 dragit upp riktlinjerna för den framtida platsutbyggnaden. Utgångspunkten är att anstaltsstrukturen i framtiden ska bestå av färre och större enheter som medger en flexibel användning i fråga om säkerhet och beläggning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat frågor om hur stort ett häkte bör vara eller var kriminalvårdsverksamhet bör lokaliseras, senast i december 2006 (se bet. 2006/07:JuU1 s. 84). Utskottet uttalade då att sådana frågor utgör angelägenheter för Kriminalvården att avgöra utifrån de krav som ställs på verksamheten och att det inte ankommer på riksdagen att uttala sig i sådana frågor.

Utskottet vidhåller sin uppfattning att de frågor som aktualiseras i motionerna utgör angelägenheter för Kriminalvården att avgöra utifrån de krav som ställs på verksamheten och att det inte ankommer på riksdagen att uttala sig i sådana frågor. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna Ju241 och Ju279.

Brottsförebyggande rådet, m.m.

Inledning

Brottsförebyggande rådet är ett expertorgan inom rättsväsendet som löpande ska bistå regeringen i kriminalpolitiska frågor. Rådets huvudsakliga uppgifter är utveckling, utvärdering, tillämpad forskning och information inom det kriminalpolitiska området. Myndigheten ansvarar även för

den officiella kriminalstatistiken samt för att stimulera medlingsverksamhet. Brottsförebyggande rådets uppdrag att stödja medlingsverksamheten ska upphöra fr.o.m. år 2008 (prop. 2005/06:165, bet. JuU34, rskr. 294). Rådet ska även främja det lokala brottsförebyggande arbetet samt fördela de medel som finns på anslaget Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete. Till myndigheten är knutet ett vetenskapligt råd med representanter från olika ämnesområden som har betydelse för myndighetens verksamhet. Brottsförebyggande rådets arbetsuppgifter finns närmare reglerade i myndighetens instruktion (2005:1033).

Resultatuppföljning

Resultat

I detta avsnitt redovisas Brottsförebyggande rådets resultat för år 2006. Utskottet utgår i huvudsak från de uppgifter som lämnats i myndighetens årsredovisning för år 2006. Resultatet bör bedömas främst mot bakgrund av de mål som ställts upp för verksamheten.

Brottsförebyggande rådet verkar inom verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete. Målet år 2006 för detta verksamhetsområde var att brott skulle förebyggas.

Beträffande inriktningen av Brottsförebyggande rådets verksamhet under år 2006 angav regeringen i budgetpropositionen för samma år bl.a. följande. Brottsförebyggande rådet har en central roll för uppföljning och utvärdering av de insatser och åtgärder som har vidtagits för att förebygga brott. Myndigheten verkar för en kunskapsbaserad kriminalpolitik och initierar och bedriver forskning på området. I modernt brottsförebyggande arbete bör internationell samverkan vara väl utbyggd på alla plan inom det brottsförebyggande arbetet. Den internationella forskningen på området bör följas för att myndigheten på bästa sätt skulle kunna bedriva en kunskapsbaserad verksamhet. En målsättning var att medlingsverksamhet skulle bedrivas i hela landet. Brottsförebyggande rådet skulle stimulera medlingsverksamheten, dels genom ekonomiskt stöd, dels genom utbildning och metodutveckling. Rådet hade enligt regeringen ett viktigt ansvar att sprida kunskap om vilka åtgärder som fungerar och bistå i det lokala brottsförebyggande arbetet. Det var också viktigt att kriminalstatistiken utvecklades löpande. Brottsförebyggande rådet hade dessutom en viktig roll avseende rättsväsendets forskning och utveckling. Utskottet hade inte något att erinra mot regeringens bedömningar i denna del (bet. 2005/06:JuU1 s. 101 f.).

Rörande Brottsförebyggande rådets uppgift att sörja för *kunskapsutvecklingen inom det kriminalpolitiska området* samt för *utvärdering av kriminalpolitiska reformer* kan följande nämnas. Myndigheten genomförde år 2006 ett flertal forsknings- och utvecklingsprojekt, inklusive utvärderingar, för att förbättra kunskaps- och metodutvecklingen inom det kriminalpolitiska området. Av dessa kan bl.a. nämnas att Brottsförebyggande rådet på

uppdrag av regeringen arbetade med att utforma och sjösätta Nationella trygghetsundersökningen. Rådet drev också, i nära samarbete med andra myndigheter, flera projekt för att öka kunskapen om olika aspekter av organiserad brottslighet. Under året fortsatte Brottsförebyggande rådet dessutom att bistå regeringen med utvärdering på tre områden där det bedrivs långsiktigt förändringsarbete. Det rör sig om förändringar i lagen om besöksförbud, kriminalvårdens möjligheter att använda intensivövervakning med elektronisk kontroll samt narkotikasatsningen i kriminalvården.

När det gäller *kriminalstatistik* anger Brottsförebyggande rådet i årsredovisningen för 2006 att myndigheten har levt upp till de krav på statistikens tillgänglighet m.m. som ställs i 13 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Kraven rör bl.a. dokumentation, offentliggörande och kvalitet. I årsredovisningen redovisas även hur detta har gått till samt vilka kvalitetskontroller som gjorts. Bland annat framgår att myndigheten har utvecklat statistiken i syfte att möjliggöra jämförelser på stadsdelnivå av antal anmälda brott. I övrigt bör nämnas att Brottsförebyggande rådet på regeringens uppdrag fr.o.m. år 2006 övertog ansvaret för statistikföringen av s.k. hatbrott från Säkerhetspolisen. Rådet har med anledning härav byggt upp ett nytt IT-system som gör det möjligt att söka igenom miljoner elektroniska handlingar från polisens anmälingssystem för att identifiera brott där gärningspersonen har homofobiska, främlingsfientliga, antisemitiska eller islamofobiska motiv.

För att på ett ändamålsenligt sätt *sprida* den *kunskap* som finns hos Brottsförebyggande rådet och se till att den kommer till användning publicerade myndigheten under år 2006 bl.a. åtta tryckta rapporter, tre webbpublikationer, tre faktablad i rådets Kort om-serie samt tio övriga publikationer. Brottsförebyggande rådet lade även ned resurser på att kommunicera resultaten av myndighetens verksamhet på andra sätt, t.ex. i tidskriften Apropå och på myndighetens webbplats. En samlad analys av brottsutvecklingen rapporterades kvartalsvis muntligt till Justitiedepartementet. I sammanhanget bör särskilt nämnas att Brottsförebyggande rådet, som en del i arbetet med att sprida resultaten av kriminologisk forskning, på regeringens uppdrag arrangerade det första The Stockholm Criminology Symposium. Vid denna internationella vetenskapliga konferens kunde 550 registrerade deltagare från över 40 länder ta del av 90 seminarier med 275 föredragshållare. Enligt Brottsförebyggande rådet borgar symposiets omfattning och närvaron av många av världens främsta kriminologer för att symposiet kan komma att etableras som en av de viktigaste årligen återkommande mötesplatserna för forskare och beslutsfattare på det kriminalpolitiska området på den internationella arenan.

Under år 2006 fortsatte Brottsförebyggande rådet sitt arbete för att stimulera *lokalt brottsförebyggande arbete*. I slutet av år 2006 fanns 295 lokala brottsförebyggande råd runt om i landet som myndigheten hade kännedom om, vilket i stort motsvarade situationen vid utgången av år 2005. Brottsförebyggande rådet har genomfört en analys över de faktorer som

kan bidra till att det lokala brottsförebyggande arbetet blir framgångsrikt. Analysen visar bl.a. att det för att nå framgång är viktigt att de lokala brottsförebyggande råden består av ledamöter med beslutsbefogenhet, att rollfördelningen är tydlig, att de arbetar strukturerat och att löpande utvärderingar och uppföljningar sker. Vidare framgår det att framgångsrika lokala brottsförebyggande råd vilar på en bred bas av aktörer och att polisens medverkan som kunskapsförmedlare är viktig. Brottsförebyggande rådet vidtog under år 2006 ett flertal åtgärder för att stimulera och stödja metodutveckling och kunskapsutveckling av det lokala brottsförebyggande arbetet, bl.a. genom utbildningsinsatser, rapporter, seminarier samt information på myndighetens webbplats som vänder sig direkt till lokala brottsförebyggande aktörer. Samtidigt framgår att de lokala råden uttryckt ett behov av mer omfattande och handfast kunskaps- och metodstöd än det som finns att tillgå i dag.

Under år 2006 beviljade Brottsförebyggande rådet ekonomiskt stöd för lokalt brottsförebyggande arbete till totalt 45 projekt. Flera av projekten har även finansierats med andra medel än dem som myndigheten bidragit med. Det totala belopp som Brottsförebyggande rådet beviljade under året uppgick till 3 232 000 kr, vilket var något mindre än under föregående år (se tabell).

Ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt åren 2001–2006

År	Antal projekt som beviljats ekonomiskt stöd	Totalt beviljat belopp för lokalt brottsförebyggande arbete
2001	85	6 673 000 kr
2002	71	4 307 367 kr
2003	89	5 246 752 kr
2004	69	5 626 313 kr
2005	53	3 506 190 kr
2006	45	3 232 000 kr

I årsredovisningen för 2005 uppgav Brottsförebyggande rådet att orsakerna till det minskade stödet detta år främst var att myndigheten under de närmast föregående verksamhetsåren disponerat stora överföringsbelopp på det aktuella anslaget. Under år 2004 t.ex. förbrukades 2,8 miljoner kronor mer än vad som anslagits för verksamheten.

Den 1 juli 2002 trädde lagen (2002:445) om medling med anledning av brott i kraft. Sådan medling ska ske i kommunal eller statlig regi. På regeringens uppdrag ger Brottsförebyggande rådet stöd på olika sätt för att stimulera medlingsverksamheten. Under år 2006 disponerade myndigheten drygt tolv miljoner kronor för att utveckla medlingsverksamheten med målsättningen att den på sikt ska kunna bli tillgänglig i hela landet. Ekonomiskt stöd för medlingsverksamhet fördelades i två olika former: som verksamhetsbidrag och som utbildningsstöd. Som anförts ovan ska Brottsförebyggande rådets uppdrag att stödja medlingsverksamheten upphöra fr.o.m. år 2008. Anledningen är att medling fr.o.m. den 1 januari 2008 blir

en obligatorisk kommunal verksamhet (prop. 2005/06:165, bet. JuU34, rskr. 294). För att få en bild av hur medlingsverksamheten utvecklats genomförde myndigheten under år 2006 en kartläggning av medlingsutbudet i landet. Av de 277 kommuner som besvarade en enkät angav 193 att de kan erbjuda medling vid brott. Nästan alla kommuner uttryckte att de behöver någon form av stöd och hjälp.

Regeringens bedömning

Det övergripande målet för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete, till vilket bl.a. Brottsförebyggande rådets verksamhet hör, var att brott ska förebyggas. Regeringen anför i budgetpropositionen att målet inte har uppfyllts fullt ut. Bedömningen grundar sig framför allt på det faktum att antalet anmälda våldsbrott fortsätter att öka. Denna bedömning stärks också genom att Rikspolisstyrelsen, som står för en stor del av verksamheten inom verksamhetsområdet, anser att polisorganisationen inte helt uppnått sin del av målet. Andra myndigheter, som Brottsförebyggande rådet, anser att de har uppfyllt sina respektive delar av målet.

Utskottets ställningstagande

Även om målen för verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbetet inte har uppfyllts anser utskottet att det inte har framkommit något som tyder på att Brottsförebyggande rådet inte skulle ha uppfyllt sin del av målen för verksamheten.

Verksamhetsinriktning år 2008

Regeringens förslag

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag för år 2008 till Brottsförebyggande rådet med 58 962 000 kr och Bidrag till lokalt brottförebyggande arbete med 7 157 000 kr.

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2008 uppställt mål för olika verksamhetsområden. För Brottsförebyggande rådet är det främst verksamhetsområdet Brottsförebyggande arbete som är relevant. Målet för verksamhetsområdet är att antalet brott ska minska och att antalet brottsoffer därmed ska bli färre.

Brottsförebyggande rådet är enligt regeringen en myndighet vars arbete ska utgöra ett kunskaps- och metodstöd i andra myndigheters verksamhet. Myndigheten ska fokusera på att ta fram kunskap om framgångsrik brottsbekämpning och brottförebyggande verksamhet. Denna kunskap bör i hög utsträckning utnyttjas i samarbetet mellan myndigheter i och utanför rättsväsendet. Brottsförebyggande rådet initierar och bedriver därför forskning

och utveckling på området. Det är angeläget att myndigheten i så hög utsträckning som möjligt utgår från ett rättskedjeperspektiv i rådets utredningar.

Regeringen anser det angeläget att utveckla och effektivisera det lokala brottsförebyggande arbetet. Brottsförebyggande rådet har i uppgift att tillse att de brottsförebyggande aktörerna på lokal nivå har tillgång till all nödvändig kunskap de behöver för att utifrån sina lokala förutsättningar kunna förebygga brott och otrygghet. För att Brottsförebyggande rådet effektivt ska kunna stödja detta arbete anvisar riksdagen sedan flera år särskilda medel för detta ändamål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot vad regeringen anför om målen för och inriktningen av Brottsförebyggande rådets verksamhet. När det gäller det lokala brottsförebyggande arbetet noterar dock utskottet att de lokala brottsförebyggande råden har uttryckt ett behov av mer omfattande och handfast kunskaps- och metodstöd än det som finns att tillgå i dag. Utskottet utgår från att Brottsförebyggande rådet beaktar detta i sitt fortsatta arbete på området.

Rättsmedicinalverket

Inledning

Rättsmedicinalverket är central förvaltningsmyndighet för rättspsykiatrisk, rättsmedicinsk, rättskemisk och rättsgenetisk verksamhet i den utsträckning sådana frågor inte handläggs av någon annan statlig myndighet. Verkets roll inom rättsväsendet är att bidra med utredningsstöd i form av forensisk verksamhet. Rättsmedicinalverkets huvuduppgift är att avge sakkunnigutlåtanden till polis, åklagare och domstolar. Rättsmedicinalverkets arbetsuppgifter finns närmare reglerade i förordningen (1996:613) med instruktion för Rättsmedicinalverket. Verket bedriver såväl anslags- som avgiftsfinansierad verksamhet.

Resultatuppföljning

Resultat

För Rättsmedicinalverket gällde för år 2006 följande verksamhetsmål. När det gäller verksamhetsgrenen Rättspsykiatri är målet att kvaliteten i den rättspsykiatriska undersökningsverksamheten ska vidareutvecklas. Verksamheten ska svara mot uppdragsgivarnas behov och bedrivas med respekt för de undersöktas personliga integritet. För verksamhetsgrenarna Rättsmedicin, Rättskemi och Rättsgenetik gäller att kvaliteten i respektive undersökningsverksamhet ska vidareutvecklas. Respektive verksamhet ska svara

mot uppdragsgivarnas behov och bedrivs med respekt för de undersökta personliga integritet. Dessutom ska Rättsmedicinalverket bidra till det brottsförebyggande arbetet.

Inom *rätt psykiatri* var domstolarnas efterfrågan på rättspsykiatriska undersökningar (RPU) i princip oförändrad under år 2006 jämfört med föregående år. Under år 2006 bedömdes vid rättspsykiatrisk undersökning (RPU) att 45 % av de undersökta led av en allvarlig psykisk störning. Vid 44 % av undersökningarna föreslogs rättspsykiatrisk vård som påföljd och vid 9 % skyddstillsyn. Antalet av Rättsmedicinalverket utfärdade läkarintyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m., s.k. § 7-intyg, minskade under år 2006 och uppgick till 1 715 undersökningar jämfört med 1 767 undersökningar året innan (se tabell).

Antalet rättspsykiatriska undersökningar och § 7-intyg åren 2001–2006

År	Utförda rättspsykiatriska undersökningar	Utfärdade § 7-intyg
2001	589	1 792
2002	670	1 878
2003	688	1 911
2004	634	1 868 ¹
2005	563	1 767 ²
2006	562	1 715

1, 2 Antalet reviderat sedan föregående års redovisning.

Domstolarnas förtroende för verkets undersökningar var fortsatt högt. Av inkomna domar (januari 2007) framgår att förslag i RPU om överlämnande till rättspsykiatrisk vård till 99 % följdes av domstolarna. En person dömdes till skyddstillsyn och en frikändes.

Medianhandläggningstiderna för RPU var oförändrade från föregående år, 28 dagar för häktade och 42 dagar för ej häktade. Andelen ärenden där väntetiden i häkte översteg 7 dagar var år 2006 oförändrad från föregående år (1 %). Andelen anstånd med avgivande av utlåtande ökade dock något år 2006 jämfört med året innan, 39 dagar för häktade (34 dagar) och 16 dagar för ej häktade (12 dagar).

Enligt förordningen (2006:1119) om omvandling av fängelse på livstid ska Rättsmedicinalverket från den 1 november 2006 genomföra riskutredningar inför omprövning av omvandling av fängelse på livstid. Sammantaget har under år 2006 fem riskutredningar begärts av domstolen. Ett ärende expedierades under året.

Inom det *rättsmedicinska* verksamhetsområdet har lagen (2005:225) om rättsintyg i anledning av brott inneburit att en ny ordning införts enligt vilken Rättsmedicinalverket har huvudansvar för utfärdandet av rättsintyg, dvs. intyg efter kroppsundersökning av levande person eller yttrande över utdrag ur patientjournal. Reformen har inneburit att antalet intyg ökade med ca 20 %, från drygt 2 000 till 2 400, och att antalet utfärdade yttran-

den mer än fördubblades, från drygt 1 400 till knappt 3 300. Antalet rättsmedicinska obduktioner var i princip oförändrat. Under år 2006 har en rättsmedicinsk obduktionsrapport remitterats till Socialstyrelsens rättsliga råd för bedömning.

Mediantiderna för ärenden avseende levande personer var 7 dagar och för rättsmedicinska undersökningar av avlidna 48 dagar under år 2006. Motsvarande tider för år 2005 var 6 respektive 47 dagar. Enligt Rättsmedicinalverket har den förhoppning om förkortade handläggningstider som fanns när trycket från flodvågskatastrofen lättade inte kunnat infrias. Anledningen är i första hand arbetet med att införa rättsintygsreformen som belastar framför allt den begränsade rättsläkarkåren men också i vissa fall annan personal vid de rättsmedicinska avdelningarna.

Det totala antalet ärenden inom den *rättskemiska* verksamheten ökade under år 2006. En förändring i fördelningen mellan olika ärendetyper har skett sedan föregående år. Anslagsverksamheten har expanderat till följd av en fortsatt ökning av drograttfylleriärendena med 31 % jämfört med år 2005. Antalet ärenden från kriminalvården ligger totalt sett på oförändrad nivå (38 369 ärenden år 2006 jämfört med 38 204 ärenden året innan), liksom antalet obduktionsärenden (5 133 ärenden jämfört med 5 125 ärenden föregående år), medan ärenden rörande eget narkotikabruk har ökat med 30 % (27 576 ärenden jämfört med 21 284 år 2005) och våldsbrottsärenden från polisen har ökat med 23 % (1 969 ärenden jämfört med 1 595 ärenden år 2005). Handläggningstiderna har i stort kunnat hållas oförändrade förutom vad gäller drograttfylleri och ringa narkotikabrott. För rättsmedicinska ärenden är 50 % klara inom 14 dagar. För ringa narkotikabrott från polisen har handläggningstiden ökat. Detta till följd av att antalet ärenden ökat med 30 %. År 2006 var 50 % av ärendena klara inom 14 dagar, jämfört med 10 dagar år 2005.

Inom *rättsgenetiken* kom även år 2006 att i viss mån präglas av arbete till följd av flodvågskatastrofen. Avdelningen medverkade under januari och februari med personal i identifieringsarbetet i Thailand. Enligt en förändring i 4 kap. 21 b § utlänningsförordningen (2006:97) som trädde i kraft den 1 juli 2006 ska Rättsmedicinalverket på uppdrag av Migrationsverket utföra släktskapsutredningar. Rättsmedicinalverket har under året utfört 33 sådana utredningar.

Det totala antalet ärenden har varit i princip oförändrat jämfört med föregående år, 2 109 ärenden år 2006 jämfört med 2 101 ärenden år 2005. Medianhandläggningstiden har minskat något och var i medeltal 9 dagar, jämfört med 10 dagar året innan.

Regeringens bedömning

Regeringen konstaterar i budgetpropositionen att den forensiska verksamhet som bedrivits vid Rättsmedicinalverket har fortsatt att utvecklas och anpassas utifrån den brottsutredande verksamhetens behov. Regeringen ser positivt på den utveckling som har skett och bedömer verksamhetsresultatet som i allt väsentligt gott.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör samma bedömning som regeringen och konstaterar att Rättsmedicinalverkets verksamhetsresultat i allt väsentligt är gott.

Verksamhetsinriktning år 2008

Regeringens förslag

Utskottet har som framgår under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag till Rättsmedicinalverket för år 2008 med 243 400 000 kr.

Regeringen påpekar att Statens kriminaltekniska laboratorium och Rättsmedicinalverket sedan några år bedriver ett arbete för att åstadkomma en lämplig och ändamålsenlig samverkan i sina verksamheter. En utredning har i juni 2006 presenterat delbetänkandet Forensiska institutet – Ny myndighet för kriminalteknik, rättsmedicin och rättspsykiatri (SOU 2006:63). Utredaren föreslår att Rättsmedicinalverket och Statens kriminaltekniska laboratorium slås samman till en myndighet. Betänkandet bereds i Justitiedepartementet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning rörande inriktningen på Rättsmedicinalverkets verksamhet.

Brottsoffermyndigheten, m.m.

Inledning

Brottsoffermyndigheten har ett övergripande ansvar för att främja alla brottsoffers rättigheter, behov och intressen. I Brottsoffermyndighetens uppdrag ingår bl.a. att pröva ärenden om brottsskadeersättning enligt brottsskadelagen (1978:413) och frågor om bidrag från Brottsofferfonden. Myndigheten har även andra uppgifter, såsom att aktivt verka för att de som berörs får kännedom om möjligheterna till brottsskadeersättning och bidrag från Brottsofferfonden. Brottsoffermyndigheten ska vidare vara ett informations- och kunskapscentrum för brottsofferfrågor. Vid Brottsoffermyndigheten finns en nämnd som prövar vissa ärenden om brottsskadeersättning och ett råd som prövar ansökningar om bidrag från Brottsofferfonden.

Resultatuppföljning

Resultat

För Brottsoffermyndigheten gällde under år 2006 verksamhetsområde 5 Reparativ verksamhet. Målet för verksamhetsområdet var att skadeverkningarna av brott skulle minska. Regeringen hade bestämt mål för verksamhetsgrenar. De mål som bestämts för verksamhetsgrenen Brottskadeärenden var att brottskadeärenden ska avgöras på ett effektivt och rättssäkert sätt. Verksamheten och rutinerna för att återkräva utbetalad ersättning (regress) skulle utökas och utvecklas. Målet för verksamhetsgrenen Brottsofferfonden var att de organisationer och projekt som bäst främjar brottsoffer ska beviljas bidrag. Verksamheter och projekt inriktade på utsatta kvinnor, barn och ungdomar samt offer för brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska, islamofobiska eller homofobiska inslag skulle prioriteras. För verksamhetsgrenen Kunskapscentrum gällde att Brottsoffermyndigheten skulle verka för ökad kunskap och samverkan i brottsofferfrågor mellan olika samhällsaktörer.

Som framgår av nedanstående tabell inkom 10 856 ansökningar om *brottskadeersättning* under år 2006. Detta innebar en marginell minskning jämfört med år 2005 motsvarande 0,3 %. Under år 2006 avgjordes 11 374 ärenden, vilket var en ökning med knappt 14 % jämfört med år 2005. Antalet balanserade ärenden uppgick vid utgången av året till 1 887, vilket var en minskning med drygt 21 % jämfört med föregående år. Något över 80 % av de avgjorda ärendena handlades på mindre än fyra månader, vilket var färre än föregående år (87 %).

Brottskadeärenden åren 2001–2006

År	Inkomna brottskade-ärenden	Avgjorda brottskade-ärenden	Antal ärenden som handlagts inom 4 månader	Ärendebalans vid årets utgång
2001	7 306	7 183	66 %	1 876
2002	8 753	8 934	78 %	1 688
2003	9 299	9 219	83 %	1 761
2004	10 339	10 616	89 %	1 492
2005	10 887	9 990	87 %	2 394
2006	10 856	11 374	80 %	1 887

Av nedanstående tabell framgår att det under år 2006 utbetalades drygt 105 miljoner kronor i brottskadeersättning. Detta var en ökning med 20 % jämfört med år 2005. Samtidigt flöt intäkter in från regressverksamheten med drygt 18 miljoner kronor, en ökning jämfört med föregående år med 38 %. Regress initieras direkt i samband med utbetald brottskadeersättning i fall där gärningsmannen är känd. Närmare en femtedel av den utbetalda brottskadeersättningen finansieras av de genom regressverksamheten inkomna medlen.

Utbetald brottsskadeersättning och intäkter från regressverksamhet åren 2001–2006

(Beloppen anges i tusental kronor)

År	Utbetald brottsskadeersättning	Intäkter från regressverksamheten
2001	80 126	5 263
2002	84 793	6 478
2003	83 964	8 191
2004	95 006	10 883
2005	87 702	13 325
2006	105 285	18 392

Under år 2006 kom det in totalt 385 ansökningar om *bidrag från Brottsofferfonden*. Ansökningarna avsåg olika projekt med önskemål om bidrag till ett sammanlagt belopp om ca 94 miljoner kronor. Under året inkom även 183 ansökningar om verksamhetsstöd för löpande verksamheter. Brottsofferfondens intäkter genom avgifter uppgick under samma tid till drygt 33 miljoner kronor. Sammanlagt 182 projekt beviljades finansiering och i 173 fall beviljades verksamhetsstöd med tillsammans drygt 27 miljoner kronor, vilket var en minskning jämfört med föregående år. Av de projekt som beviljades stöd var 47 projekt inriktade på brott mot barn och ungdomar, 63 projekt var inriktade på mäns våld mot kvinnor och 1 projekt rörde offer för brott med rasistiska, främlingsfientliga, antisemitiska eller islamofobiska inslag.

Brottsoffermyndigheten tillhandahåller ett lättförståeligt material översatt till flera språk som sprids genom ett samarbete med rättsväsendets myndigheter, ideella organisationer, socialtjänsten samt hälso- och sjukvården. Brottsoffermyndigheten fick i regleringsbrevet för år 2006 av regeringen i uppdrag att upprätta en brottsofferportal där brottsoffer enkelt ska kunna få tydlig information om sina rättigheter och möjlighet till hjälp och stöd samt annan relevant information. Portalen lanserades under år 2007. Brottsoffermyndigheten har även tagit fram särskild information till barn och unga.

Regeringens bedömning

Regeringen anger att indikatorer för att bedöma måluppfyllelsen av det reparativa arbetet är antalet brottsskadeansökningar som hanteras av Brottsoffermyndigheten, handläggningstiden av ett ärende och hur mycket som faktiskt betalas ut i ersättning. Regeringen anser att målet för verksamhetsområdet utifrån de valda indikatorerna har uppnåtts. Regeringen betonar att det är viktigt att brottsoffer får information om sina rättigheter och möjligheter till stöd och hjälp och konstaterar att Brottsoffermyndigheten har genomfört stora informationssatsningar. Att myndigheten har varit framgångsrik i sitt arbete visar enligt regeringen den fortsatt höga nivån på antalet ansökningar om brottsskadeersättning. Handläggningen av brottsskadeärenden är effektiv och den genomsnittliga handläggningstiden är kort. Allt fler brottsoffer får brottsskadeersättning och det är enligt regeringen

en utveckling som måste fortsätta. Intäkterna från regressverksamheten har ökat kraftigt. Att utöva regress från den dömda gärningsmannen är betydelsefullt från ekonomisk synpunkt men även av rättviseskäl för brottsoffret och som en signal och reaktion från samhället. Regeringen anger vidare att Brottsofferfonden skapar förutsättningar för fördjupad kunskap om brottsoffer genom de forskningsprojekt som finansieras. Brottsofferfonden stöder även brottsofferinriktad verksamhet och projekt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens bedömning av Brottsoffermyndighetens verksamhetsresultat år 2006 och konstaterar därvid att myndigheten har uppnått målet för verksamhetsområdet.

Verksamhetsinriktning år 2008

Regeringens förslag

Utskottet har som framgått under rubriken Utgiftsramen och anslagen tillstyrkt regeringens förslag till anslag för år 2008 till Brottsoffermyndigheten med 29 927 000 kr samt till Ersättning för skador på grund av brott med 89 474 000 kr.

Regeringen har för år 2008 inom utgiftsområde Rättsväsendet uppställt mål för sex olika verksamhetsområden. Regeringens mål för verksamhetsområde 5 Reparativ verksamhet är att skadeverkningarna av brott ska minska. Brottsoffermyndigheten som verkar inom detta område är ett kunskapscentrum för brottsofferfrågor och har till uppgift att främja alla brottsoffers rättigheter, behov och intressen. Brottsoffermyndighetens övergripande roll att uppmärksamma och synliggöra brottsofferfrågor innefattar även att initiera samverkan kring och att sprida information om dessa frågor. Brottskadeersättning ska ge brottsoffer ekonomisk kompensation i de fall skadestånd inte betalas av den som dömts eller när någon försäkring inte täcker skadan. Ärenden avseende brottsskadeersättning handläggs vid Brottsoffermyndigheten. Myndigheten administrerar även Brottsofferfonden. Fonden fördelar medel till forskning och brottsofferinriktade projekt. Målsättningen är att få mera kunskap om brottsofferfrågor och att förbättra stödet för brottsoffer. Brottsoffermyndigheten deltar också i internationellt arbete. I detta arbete finns möjlighet att påverka den internationella utvecklingen på brottsofferområdet och att inhämta kunskaper från andra länder. Regeringen anför att utgångspunkten är att brottsoffrens rättigheter ska stärkas och att brottsoffer måste få stöd i rättsprocessen. Regeringen lyfter fram den brottsofferportal som Brottsoffermyndigheten har skapat som en bra källa till information för brottsoffer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning rörande inriktningen på Brottsoffermyndighetens verksamhet.

Rättsliga biträden m.m.

Inledning

Rättshjälpslagen (1996:1619) har till grundläggande syfte att ge rättsskydd åt dem som inte kan få rättsligt bistånd på annat sätt. Enligt lagen är rättshjälpen subsidiär till rättsskyddet, dvs. den som har en rättsskyddsförsäkring eller liknande rättsskydd som omfattar den aktuella rättsliga angelägenheten får inte beviljas rättshjälp. Vidare innebär lagen att den som inte har rättsskydd av ifrågavarande slag, men som borde ha haft det med hänsyn till sitt försäkringsskydd i övrigt eller till sina personliga och ekonomiska förhållanden, får beviljas rättshjälp endast om det finns särskilda skäl (9 §). Som en allmän förutsättning för att rättshjälp ska beviljas gäller att det, med hänsyn till angelägenhetens art och betydelse, tvisteföremålets värde samt omständigheterna i övrigt, är rimligt att staten bidrar till kostnaderna (8 §).

Enligt rättshjälpslagen är inkomstgränsen för rättshjälp 260 000 kr i årsinkomst (6 § första stycket). Lagen föreskriver också att rådgivning i minst en timme som huvudregel är en förutsättning för att rättshjälp ska beviljas (2 § andra stycket). Vidare innebär lagen bl.a. att biträdesbehovet är avgörande för om rättshjälp ska beviljas (7 §) och att biträde enligt rättshjälpslagen normalt får ersättning för högst 100 timmars arbete (15 §).

Resultatuppföljning

Resultat

Från anslaget ska betalas de kostnader som enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, lagen (1988:609) om målsägandebiträde och rättshjälpslagen (1996:1619) ska betalas av allmänna medel. Därutöver ska från anslaget betalas de kostnader som enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde ska betalas av allmänna medel, dock inte sådana kostnader som avser offentligt biträde i ärenden enligt utlänningslagen (1989:529) och lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Anslaget finansierar också utgifter för särskilda företrädare för barn enligt 12 § lagen (1999:997) om särskild företrädare för barn samt utgifter för bevisning, parter, tolk och god man, förvaltararvoden m.m. i konkurser, ersättning till likvidatorer och bouppteckningsförrättare. Vidare betalas från anslaget kostnader som hänför sig till internationellt straff- och civilrättsligt samarbete och som inte ska bäras av annan myndighet.

Enligt 21 kap. 10 § rättegångsbalken, 27 § rättshjälpslagen, 5 § lagen (1988:609) om målsägandebiträde och 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde bestämmer regeringen den timkostnadsnorm som ligger till grund för ersättning för arbete på rättshjälpsområdet. Timkostnadsnormen för år 2007 är 1 056 kr. För närvarande finns det taxor för ersättning till offentliga försvarare och målsägandebiträden i vissa brottmål i tingsrätt och hovrätt (DVFS 2006:16 och 2006:17). Taxorna beslutas av Domstolsverket på grundval av timkostnadsnormen.

Fördelningen av kostnaderna framgår av tabellen nedan.

Fördelningen av kostnader för rättsliga biträden m.m. åren 2001–2006

(Beloppen anges i tusental kronor)

År	Rättshjälp enl. RhjL	Offentligt försvar	Offentligt biträde	Målsägande- biträde	Totalt ¹
2001	172 023	526 968	62 026	73 037	841 202
2002	168 344	571 868	71 270	81 181	897 389
2003	166 605	633 016	73 340	92 018	972 079
2004	164 374	658 310	75 850	96 865	1 004 799
2005	152 894	726 370	78 016	119 379	1 094 318
2006	157 744	717 640	81 055	133 765	1 325 844 ²

¹Inklusive övriga utgifter men exklusive återbetalning av rättshjälpsavgifter, vilka sedan år 2004 redovisas på inkomsttitel.

²Summan inkluderar en ny post, Vissa domstolsuppgifter m.m. om 220 491 000 kr, vilken tidigare låg under anslaget 4:5 Sveriges Domstolar. Posten avser utgifter för bevisning, parter, tolk, god man, förvaltarvoden m.m. i konkurser samt ersättning till likvidatorer.

Regeringens bedömning

Regeringen framhåller att utgifterna på anslaget är regelstyrda. De faktorer som styr utgifterna är framför allt antalet mål och ärenden, målens och ärendenas svårighetsgrad, ersättningsnivån till biträden och offentliga försvarare samt den andel av rättshjälpskostnaderna som betalas av den rättssökande. Utgifterna för offentliga försvarare har i stort sett fördubblats de senaste tio åren (från ca 382 miljoner kronor år 1996 till 718 miljoner kronor år 2006). Kostnaderna för offentliga försvarare utgör nu ungefär 54 % av anslaget Rättsliga biträden m.m. Mot denna bakgrund och med hänsyn till att reglerna om offentliga försvarare har varit i huvudsak oförändrade sedan år 1984 pågår ett arbete inom Justitiedepartementet som rör frågor om förordnande och byte av offentliga försvarare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i vad regeringen anför och ser positivt på att regelverket ses över.

Kompetens och bemötande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett stort antal motionsyrkanden om olika kompetenshöjande insatser inom rättsväsendets myndigheter samt om bemötande och information från rättsväsendets företrädare.

Jämför särskilda yttrandena 4 (s), 5 (v) och 6 (mp).

Motioner

I ett stort antal motioner förespråkas olika åtgärder för att öka kompetensen inom rättsväsendets myndigheter och för att myndigheternas företrädare bättre ska bemöta och lämna information till dem som i olika sammanhang kommer i kontakt med myndigheterna.

Sålunda framhålls i motionerna Ju324 (kd), Ju336 (s), Ju397 (mp) och Ju410 (v) behovet av ökad kompetens för domare i mål om sexualbrott mot barn och mål om barnpornografi. I motionerna Ju336 (s) och Ju397 (mp) anförs att domstolarna bör öka sin kompetens genom att i större utsträckning än i dag använda sakkunniga i mål om sexualbrott mot barn. I två motioner efterfrågas ökad utbildning om barnsexturism. I motion Ju216 (v) gäller det rättsväsendet generellt och i motion Ju400 (s) är det specificerat till polissambandsmän. I motion C202 (v) yrkas att domare som ska döma i mål om vårdnad, boende och umgänge ska ha förvärvat särskild barnkompetens.

Insatser för att öka kunskapen inom polisen om mäns våld mot kvinnor begärs i motionerna Ju402 och A402 (båda mp). I den senare begärs även utbildning för åklagare respektive domare och nämndemän i denna fråga.

I motion Ju257 (v) yrkar motionärerna att utbildningsinsatserna vad gäller hatbrott ska intensifieras hos alla myndigheter som kommer i kontakt med brottsoffer samt att polisens kunskaper om hatbrott ska förbättras. I motion Ju422 (s) begärs ökad utbildning för poliser när det gäller hatbrott.

I motionerna Ju398 (mp, v, c, fp), U304 (fp), So294 (mp) och So335 (v) anförs att kompetensen inom rättsväsendet om brott mot och situationen för homosexuella, bisexuella och transpersoner måste öka. I motionerna Ju359 (s), Ju392 (v) och U304 (fp) begärs insatser för att öka kunskapen om våld mot närstående i samkönade relationer. I motion So294 (mp) efterfrågas också insatser dels för att öka öppenheten när det gäller våld i samkönade relationer, dels för att minska homo- och transfo-bin inom bl.a. polisen så att fler homosexuella, bisexuella och transpersoner vågar anmäla misshandel inom förhållandet.

I motionerna Ju401 (s) och Ju410 (v) begärs ökad utbildning och vidareutbildning för att höja kompetensen inom rättsväsendet när det gäller att handlägga sexualbrott.

Ökad utbildning om människohandel för dem inom rättsväsendet som arbetar med frågor om prostitution och människohandel begärs i motion Ju424 (kd).

I flera motioner framhålls behovet av ökad kompetens främst hos polisen inom olika områden. I motion Ju218 (m) begärs således insatser för att öka polis och åklagares kunskaper om samt förbättra deras handläggning av djurskyddsrelaterad brottslighet. I motion Ju224 (m) begärs utbildning av poliser i beteendevetenskap och psykiatri. Ökad kunskap hos polis och åklagare när det gäller dopningsbrott begärs i motion Ju442 (fp). I motion Sf344 (mp) begärs att polisen ska få utbildning för att på ett bättre sätt kunna bemöta asylsökande, och i motion 2006/07:So307 (m) begärs att polisens kunskaper om våld och brott mot funktionshindrade ökas.

Slutligen, i motion Ju337 (s) begärs utbildning för nämndemän om bl.a. ny lagstiftning.

Budgetpropositionen m.m.

Regeringen anför i budgetpropositionen bl.a. att rättsväsendets verksamheter ska utgå från människors behov. Personer som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter ska bemötas med respekt och professionalism, vilket ställer höga krav på säkerhet, kompetens, snabb och effektiv handläggning med god kvalitet liksom på myndigheternas tillgänglighet och servicenivå. Regeringen vill särskilt understryka vikten av att brottsofferkompetensen vid polismyndigheterna och inom åklagarväsendet stärks. För att säkerställa detta och för att brottsoffer ska kunna få relevant information dygnet runt bör enligt regeringens uppfattning en brottsofferinriktad funktion finnas vid varje polismyndighet. Regeringen kommer noga att följa utvecklingen av bemötande av brottsoffer.

Enskilda poliser måste ha en god kompetens och en god förmåga att bemöta människor med olika bakgrund och i olika situationer. Regeringen har därför tillsatt en ny utredning om den framtida polisutbildningen. Uppdraget ska redovisas den 30 mars 2008 (dir. 2006:139).

Regeringen anför i budgetpropositionen att det för att arbetet mot mäns våld mot kvinnor ska bli framgångsrikt krävs krafttag inom flera områden i samhället. Det är inte bara angeläget att ha en bra och modern lagstiftning. Det är enligt regeringen också viktigt att öka kunskaperna om denna form av brottslighet inom bl.a. rättsväsendet genom kontinuerlig utbildning. Regeringen har därefter beslutat om en handlingsplan för att bekämpa mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer (skr. 2007/08:39).

Frågor som hur parter och andra blir bemötta i domstolarna, utformningen av domar och beslut samt informationen från domstolarna till medierna, dvs. det sätt på vilket domstolarna kommunicerar med medborgarna, har särskilt stor betydelse för allmänhetens förtroende för domstolarna. Regeringen har tillsatt en utredning som ska kartlägga hur kommunikationen mellan domstolarna och medborgarna fungerar (dir.

2007:93). Mot bakgrund av kartläggningen ska utredningen överväga hur domstolarnas kommunikation med medborgarna kan utvecklas vidare, bl.a. när det gäller bemötande. Kartläggning och överväganden ska redovisas på ett sådant sätt att de kan ligga till grund för domstolarnas fortsatta arbete med dessa frågor. Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2008.

För att förbättra bemötandet av sexualbrottsoffer har regeringen gett Brottsoffermyndigheten i uppdrag att utforma ett utbildningsprogram för poliser, åklagare och domstolsanställda (dnr Ju2007/4690/KRIM).

Regeringen anför vidare att myndigheterna inom rättsväsendet har fortsatt arbetet för att förebygga och förhindra alla former av diskriminering i sina verksamheter. Det har bl.a. handlat om att medvetandegöra personalen om orsakerna till diskriminerande beteenden och om att sådana beteenden kan finnas också i den egna verksamheten. Utbildning har genomförts om den gällande diskrimineringslagstiftningen. Insatser har gjorts för att säkerställa ett korrekt bemötande av personer som kommer i kontakt med rättsväsendet. Enligt regeringen måste detta arbete fördjupas och utvecklas. För att klara sina uppgifter måste myndigheterna inom rättsväsendet ha goda kunskaper om den etniska och kulturella mångfalden i samhället och vad den innebär inom respektive verksamhetsområde. All diskriminering ska bekämpas, såväl på den egna arbetsplatsen som i mötet med människor som av olika anledningar kommer i kontakt med myndigheten.

Inom rättsväsendets myndigheter har under de senaste åren vidtagits ett flertal åtgärder för att bl.a. höja kompetensen inom olika områden samt förbättra bemötandet av brottsoffer och andra som kommer i kontakt med myndigheterna.

Inom polisen har enligt årsredovisningen för 2006 en gemensam handlingsplan för etnisk mångfald och för att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning tagits fram. Polismyndigheterna har också tagit fram lokala mätbara mål, åtgärder och strukturer för uppföljning. Vidare har myndigheterna mångfaldsplaner som omfattar alla diskrimineringslagarna. Diskrimineringslagar och bemötandefrågor har diskuterats vid arbetsplatsträffar. Myndigheterna har bedrivit olika sorters utbildningar i mångfaldsfrågor såsom etik, HBT-frågor och hatbrott samt utbildningsinsatser beträffande brottsoffer. Några polismyndigheter har haft speciella utbildningsinsatser för dem som jobbar inom service. På myndigheterna har det också förts dialog om bemötandefrågor i samband med införandet av Polisens underrättelsemodell, PUM. En del specifika projekt har genomförts eller påbörjats på flera myndigheter.

När det gäller åklagarväsendet har man under flera år satsat på specialisering, och ärenden avseende ett flertal brottstyper handläggs av specialist-åklagare eller åklagare med särskilda kunskaper och erfarenheter. Det gäller bl.a. våld i nära relationer och hatbrott. På flera håll i landet har polis och åklagare inrättat särskilda utredningsenheter där polispersonal

och åklagare är samlokaliserade. Med dessa verksamheter som förebild har inrättats s.k. familjevårdsenheter runtom i landet. Enligt regeringen bör sådana enheter finnas tillgängliga för hela befolkningen.

Barn och ungdomar som utsatts för brott är beroende av att vuxna förstår och agerar. Brott utsatta barn och ungdomar måste tidigt få stöd och hjälp till upprättelse. Rättsväsendet ska arbeta utifrån ett barnperspektiv och beakta barns särskilda utsatthet och behov. För att underlätta barns möte med rättsväsendet pågår för närvarande försöksverksamhet med samverkan mellan rättsväsendet, socialtjänsten samt hälso- och sjukvården vid misstanke om brott mot barn, s.k. barnahus. Syftet är att åstadkomma en ordning som innebär att de utredningar som görs i samband med misstankar om att ett barn har utsatts för brott ska vara anpassade till barnen.

Inom Sveriges Domstolar ingår frågor om diskriminering och bemötande bl.a. i den kursserie som hålls för nyutnämnda domare. Av Sveriges Domstolars årsredovisning för 2006 framgår bl.a. att en av kurserna i denna serie är en s.k. barnkurs, vars syfte är att öka förståelsen för barn, hur barn reagerar och hur de kan bemötas. Inslag av mångfaldsfrågor ingår även i en rad andra utbildningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om bl.a. åtgärder för att öka kompetensen inom rättsväsendets myndigheter, senast hösten 2006 (bet. 2006/07:JuU1 s. 23 f.). Utskottet instämde i vad som anfördes i motionerna om betydelsen av att de anställda inom rättsväsendets olika myndigheter har hög kompetens samt såg det som självklart att de som kommer i kontakt med myndigheterna, t.ex. brottsoffer och vittnen, ska få ett korrekt och professionellt bemötande från myndighetsföreträdare. I bemötandet ingick att dessa personer ska få relevant och lättförståelig information. Dessa frågor var enligt utskottet av central betydelse för möjligheten för rättsväsendets myndigheter att fullgöra sin uppgift att värna den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet samt för det övergripande målet för kriminalpolitiken, att minska brottsligheten och öka människors trygghet. Utskottet kunde samtidigt konstatera att det inom rättsväsendets olika myndigheter kontinuerligt vidtas åtgärder för att öka kompetensen hos all personal inom de i motionerna berörda områdena, som också i stor utsträckning handlar om prioriterad brottslighet. Myndigheterna uppmärksammar också betydelsen av goda rutiner och ett bra bemötande av dem som kommer i kontakt med rättsväsendets myndigheter. Även om ett flertal åtgärder hade vidtagits och vidtogs ute på rättsväsendets myndigheter för att tillgodose dessa behov var det angeläget att ansträngningarna intensifierades under de kommande åren. Åtgärder för att höja kompetensen och uppfylla skyldigheter i detta avseende borde enligt utskottet prioriteras inom ramen för respektive myndighets anslag och vara ett självklart inslag i verksamheten. Arbetet ska bedrivas målmedvetet och vidtagna åtgärder redovisas. Mot bakgrund av att regeringen hade aviserat

ett stort antal åtgärder för att öka kompetensen inom rättsväsendets myndigheter och för att myndigheternas företrädare bättre ska bemöta och lämna information till dem som i olika sammanhang kommer i kontakt med myndigheterna fann utskottet inte anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande i dessa frågor. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå samtliga då aktuella motionsyrkanden.

Utskottet har inte ändrat sin tidigare inställning i frågan. Det är viktigt att de anställda inom rättsväsendets olika myndigheter har hög kompetens, och utskottet ser det som självklart att de som kommer i kontakt med myndigheterna, t.ex. brottsoffer och vittnen, ska få ett korrekt och professionellt bemötande från myndighetsföreträdare. Inom rättsväsendets olika myndigheter vidtas också kontinuerligt åtgärder för att dels öka kompetensen hos personalen inom de i motionerna berörda områdena, dels förbättra bemötandet av dem som kommer i kontakt med myndigheterna. Det är angeläget att detta arbete fortsätter. Utskottet vill därvid särskilt betona vikten av att förbättra stödet till våldsutsatta kvinnor och barn. Utskottet anser bl.a. att det bör finnas familjevårdsenheter, där polis och åklagare är samlokaliserade, över hela landet. Som anförts ovan är detta även regeringens uppfattning. Vidare ser utskottet positivt på den pågående försöksverksamheten med s.k. barnahus, och utskottet kommer noga att följa utvecklingen på detta område. Mot bakgrund av det arbete som pågår inom rättsväsendets olika myndigheter, samt då regeringen har aviserat åtgärder för att öka kompetensen inom rättsväsendets myndigheter och för att myndigheternas företrädare bättre ska bemöta dem som i olika sammanhang kommer i kontakt med myndigheterna, finns det enligt utskottet inte anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande i dessa frågor. När det gäller begäran i motion Ju337 om utbildning för nämndemän vill utskottet även framhålla att nämndemän deltar i domstol i egenskap av lekmän. En mera omfattande utbildning av nämndemän, t.ex. i juridiska frågor, är knappast förenlig med lekmannarollen. Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga i detta avsnitt behandlade motionsyrkanden.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Prioritering av arbetet mot barnsexturism, punkt 2 (s, v, mp)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot barnsexturism. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2007/08:Ju210 yrkandena 2, 4 och 9, 2007/08:Ju216 yrkande 3, 2007/08:Ju356 och 2007/08:Ju400 yrkandena 2, 4 och 9.

Ställningstagande

Det finns kopplingar mellan barnsexturism och människohandel med barn för sexuella ändamål samt barnpornografi. Minderåriga förs inom eller mellan länder till destinationer med flertalet utländska besökare eller invånare. Syftet med att föra bort barnen kan i vissa fall vara för att dokumentera övergreppen och sedan sälja övergreppsmaterialet på Internet. För att tillgodose barnens rättigheter på ett betydligt bättre sätt än vad som görs i dag är det viktigt att man ser helheten och arbetar mot barnsexhandelns alla delar. Vi anser att sexualbrott som begås mot barn utomlands måste få ökad prioritet inom rättsväsendet. Bland annat bör barnsexhandelsrelaterade brott vara prioriterade i polissambandsmännens uppdragsbeskrivning.

Vidare kan statliga bolag, myndigheter och anställda göra en stor skillnad för att få turismindustrin att prioritera etiska aspekter och åtgärda de negativa konsekvenser som reseindustrin har på destinationsorterna. Vi anser att man bör utreda vilka åtgärder som är lämpliga för att stödja och uppmuntra de reseföretag som prioriterar ett aktivt arbete mot barnsexturism.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anför.

2. Prioritering av arbetet mot sexualbrott mot barn och barnpornografi, punkt 3 (s, v, mp)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot sexualbrott mot barn och barnpornografi. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju209 yrkande 4, 2007/08:Ju435 yrkande 16 och 2007/08:So407 yrkande 4.

Ställningstagande

Sexualbrott mot barn och barnpornografibrott måste utredas skyndsamt. Att fler brott utreds snabbare bidrar inte bara till att fler barn skyddas från att bli utsatta för sexuella övergrepp, utan också att personer som begår denna typ av brott kan erbjudas behandling så fort som möjligt. Det är mot denna bakgrund av största betydelse att de delar av polisväsendet som utreder denna typ av brott kontinuerligt förfogar över tillräckliga personella resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna sköta sin verksamhet. Sexualbrott mot barn och barnpornografibrott måste enligt vår mening få högre prioritet inom rättsväsendet, bl.a. genom öronmärkta resurser. Det har visserligen anslagits ökade resurser generellt till polisen åren 2007 och 2008, men det är viktigt att det uttalas en tydlig prioritering. Om så inte görs, finns risk för att denna brottslighet hamnar långt ned i prioriteringsordningen.

Det får ankomma på regeringen att vid utarbetande av regleringsbrev för Rikspolisstyrelsen tillse att arbetet mot dessa brottstyper prioriteras mer.

3. Prioritering av arbetet mot våldsbrott mot barn, punkt 4 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot våldsbrott mot barn. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju397 yrkande 2.

Ställningstagande

Det finns skillnader mellan olika polisdistrikt när det gäller prioriteringar av våldsbrott mot barn. Det finns en uppenbar risk att skillnaderna i polisens prioriteringar av dessa brott återspeglar barns ställning som brottsoffer. Prioriteringarna påverkar rimligen barnets möte med polisen och barnets rättssäkerhet. Ur ett barnrättsperspektiv är detta oacceptabelt och måste rättas till. Dessa skillnader kan även få konsekvenser för polisens möjligheter att samverka med andra myndigheter kring våldsutsatta barn. Brister i samverkan mellan myndigheter kring barn i rättsprocessen är i dag ett problem. Varje barn har rätt till en rättssäker utredning, oavsett var de bor i landet. Det är därför angeläget att se över hur polisresurserna för våldsbrott mot barn är fördelade över landet samt prioriterade i förhållande till annan brottsbekämpning.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anför.

4. Prioritering av arbetet mot människohandel med barn, punkt 5 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot människohandel med barn. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Sf241 yrkande 2.

Ställningstagande

Det förekommer att utländska barn smugglas in i Sverige, ibland med falska identitetshandlingar, och här löper risk att exploateras eller försvinna. Jag anser att denna grupp av barn inte uppmärksammas i tillräcklig hög grad. Polisen och andra aktörer måste få utökade resurser och möjligheter att utarbeta metoder till utökad och förbättrad kontroll. Barnen måste synliggöras i inresekontrollerna och i passhanteringen. Sammantaget måste denna typ av ärenden ges högre prioritet än i dag.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad jag nu anför.

- 5. Prioritering av arbetet mot människohandel, punkt 6 (s, mp)**
av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot människohandel. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju435 yrkande 17 och bifaller delvis motion 2007/08:Ju424 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att kampen mot människohandel ska intensifieras. Vi vill därför att en del av polisens medel ska öronmärkas för detta ändamål.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anfört.

- 6. Prioritering av arbetet mot mäns våld mot kvinnor m.m., punkt 7 (mp)**
av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot mäns våld mot kvinnor m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju402 yrkande 3.

Ställningstagande

Satsningar behöver göras på Åklagarmyndigheten för att myndigheten ska klara av vissa områden som jag anser bör prioriteras. För det första måste Åklagarmyndigheten bl.a. bli bättre på att utreda miljöbrott. Vidare måste sexualbrotten bekämpas. Den nya sexualbrottslagstiftningen måste få genomslag inom rättstillämpningen och få avsedd effekt. Till detta kommer att ett ökat fokus måste läggas på ett bekämpande av internationell gränsöverskridande prostitution (s.k. trafficking) och sexhandel via Internet. Åklagarnas arbete mot s.k. hatbrott måste utvecklas och stärkas. Slutligen måste man i större utsträckning än i dag uppmärksamma mäns våld mot kvinnor, liksom kvinnors våld mot män och samkönat våld i nära relationer. Det är viktigt att åklagarna får bättre och mer omfattande utbildning i dessa frågor.

Det får ankomma på regeringen att vid utarbetande av regleringsbrev för Åklagarmyndigheten tillse att arbetet mot dessa brottstyper prioriteras mer.

7. Prioritering av arbetet mot hedersrelaterat våld, punkt 8 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot hedersrelaterat våld. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Fi244 yrkande 100.

Ställningstagande

Polisen måste prioritera arbetet mot hedersrelaterat våld och därvid bättre samordna sitt arbete mot denna typ av brottslighet.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anför.

8. Prioriteringar av arbetet mot brott mot HBT-personer, punkt 9 (v, mp)

av Lena Olsson (v) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot brott mot HBT-personer. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju398 yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Det är oacceptabelt att hot, våld och diskriminering mot homosexuella, bisexuella och transpersoner ska behöva vara vardagliga företeelser i Sverige, och rättsväsendet måste prioritera bekämpandet av denna brottslighet.

Under senare år har ett berättigat fokus ställts på hedersrelaterade brott. Det bör uppmärksammas att sådana brott också kan riktas mot personer som vill leva i enlighet med sin sexuella läggning eller könsidentitet.

Denna typ av hedersrelaterat familjevåld mot unga HBT-personer, som förekommer i familjer med både svensk och utländsk bakgrund, bör prioriteras i polisens arbete mot hatbrott och hedersbrott.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anfört.

9. Prioritering av arbetet mot narkotikabrott, punkt 10 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av arbetet mot narkotikabrott. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:So408 yrkande 12 och bifaller delvis motion 2007/08:So444 yrkande 6.

Ställningstagande

Polisens insatser mot narkotika är enligt min mening alltför inriktade på kvantitet i stället för på kvalitet. Med andra ord riktas insatserna i alltför hög grad mot enskilda missbrukare för att ta urinprover. Detta går hand i hand med en minskad satsning på att komma åt distributionen. I stället bör mål sättas upp på ett mer kvalitativt sätt. Trenden är en tydlig och allvarlig konsekvens av kriminaliseringen av eget bruk. Ett mer effektivt arbete mot narkotika borde kunna uppnås genom att polisen fokuserar mer på distributionen.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad jag nu anfört.

10. Prioritering av åtgärder mot illegal spelverksamhet och penningtvätt, punkt 11 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prioritering av åtgärder mot illegal spelverksamhet och penningtvätt. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:Ju332 och 2007/08:Ju388.

Ställningstagande

Den illegala spelverksamheten i Sverige är omfattande och enligt uppgift finns det tusentals illegala spelautomater utplacerade, automater som på intet sätt är reglerade och där man kan befara att det finns en stark koppling till kriminella gäng i landet. Det är därför väsentligt att polisen i sina prioriteringar lyfter fram de illegala spelen eftersom de har en klar och tydlig koppling till kriminella gäng.

En annan typ av brott som bör prioriteras är penningtvätt. För ett par år sedan infördes hårdare regler för att förhindra och även avslöja penningtvätt. Enligt uppgift har antalet anmälningar sedan dess minskat trots att det inte finns anledning att anta att antalet brott minskat. Enligt vår uppfattning är det nödvändigt att ytterligare intensifiera arbetet mot penningtvätt.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anför.

11. Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet, punkt 15 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen om Ekobrottsmyndighetens organisation och verksamhet. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju435 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2007/08:Ju228.

Ställningstagande

Ekobrottsmyndigheten står för ett nytänkande inom ekobrottsbekämpningens område. Genom att poliser och åklagare arbetar inom en och samma myndighet vinner man betydande effektivitetsvinster i utredningsarbetet. Vi välkomnar därför att Ekobrottsmyndigheten nu får fortsätta arbetet mot ekonomisk brottslighet och inte läggs ned såsom tidigare krävts av partier i den borgerliga regeringen. Det är viktigt att regeringen omgående vidtar kraftfulla åtgärder för att se till att Ekobrottsmyndighetens verksamhet utvecklas, vilket är nödvändigt eftersom den ekonomiska brottsligheten undandrar samhället stora inkomster som kan gå till att förbättra välfärden.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu har anför.

12. Effektiviteten i domstolsorganisationen, punkt 17 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om effektiviteten i domstolsorganisationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju435 yrkande 18.

Ställningstagande

En omfattande reformering av domstolsväsendet pågår sedan några år. Det övergripande syftet med reformarbetet är att säkerställa att mål och ärenden avgörs med högt ställda krav på rättssäkerhet och effektivitet. Verksamheten ska i möjligaste mån renodlas till dömande verksamhet. Tyngdpunkten i den dömande verksamheten ska ligga i första instans. Sedan år 1999 har flertalet tingsrätter berörts av organisationsförändringar med målet att skapa domstolar som kan möta krav på stabilitet och flexibilitet.

Det är viktigt att domstolarna fortsätter att arbeta för en ökad effektivitet, bl.a. genom ökad samverkan och införande av ny teknik. Samtidigt är det viktigt att ta hänsyn till de geografiska förutsättningar som finns i norra Sverige.

Det får ankomma på regeringen att vid det fortsatta reformarbetet se till att dessa krav tillgodoses.

13. Handläggningstiderna i miljödomstolarna, punkt 18 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handläggningstiderna i miljödomstolarna. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju387 och bifaller delvis motion 2007/08:Ju352.

Ställningstagande

Landets miljödomstolar får allt fler mål att hantera och flera mål överklagas. Detta innebär i många fall långa handläggningstider innan målen slutligt är avgjorda. Den utdragna processen upplevs av företag och andra som frustrerande och utgör ett hinder för ökad sysselsättning och ekonomisk utveckling. Det är även av miljöskäl angeläget att handläggningstiderna kortas.

Regeringen bör skyndsamt presentera förslag på hur handläggningen i miljödomstolarna ska kunna bli effektivare.

14. Regionala projekt, punkt 19 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att behålla tingsstället i Landskrona. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju372 och avslår motionerna 2007/08:Ju294, 2007/08:Ju317, 2007/08:Ju327 och 2007/08:Ju353.

Ställningstagande

Landskrona kommun har fått stor uppmärksamhet i medierna för sin höga brottsstatistik. Ungdomsbrottsligheten är också uppmärksammas. Tingsstället i Landskrona har vid flera tillfällen varit på förslag att flyttas men detta har ännu inte skett. Skälet torde vara att det fyller en viktig roll i det arbete som pågår för trygghet och säkerhet. Det är angeläget att tingsstället i Landskrona även fortsättningsvis är kvar.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser vad vi anført ovan.

15. Häkte, punkt 20 (s)

av Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om lokalbehov. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju241 och avslår motion 2007/08:Ju279.

Ställningstagande

Kriminalvården har ett ökande lokalbehov. Angelägna investeringar kommer inte till stånd. Ett exempel där behovet av nya lokaler är akut är häktet i Jönköping. Det är angeläget att kriminalvården byggs ut så att fler platser erhålles.

Det får ankomma på regeringen att vidta erforderliga åtgärder för att tillgodose vad vi nu anført.

Särskilda yttranden

1. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, punkt 1 (s)

Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s) anför:

Vi socialdemokrater har i partimotion Fi277 gett vår syn på inriktningen av politiken. Vårt förslag syftar till att utveckla hela Sverige och ge alla som bor här del av den goda ekonomiska utveckling som politiken under tidigare mandatperioder lagt grunden för. När riksdagens majoritet väljer en annan inriktning än den vi förespråkar deltar vi inte i det aktuella beslutet om anslagsfördelningen inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Om vårt förslag hade vunnit gehör hade vi gjort en fördelning av anslagen till utgiftsområde 4 Rättsväsendet i enlighet med vad som framgår av vår utgiftsområdesmotion Ju435.

Den socialdemokratiska regeringen prioriterade rättsväsendet med kraftigt ökade resurser. Regeringen anför i årets budgetproposition att den genomför den största satsningen på rättsväsendet någonsin. Det räcker emellertid med att gå tillbaka till den förra mandatperioden för att hitta en större satsning. Då ökades anslagen för rättsväsendet med drygt fem miljarder kronor. Den största satsningen gjordes på polisen, med 4 000 nyutbildade poliser på fyra år, och det har aldrig i modern tid funnits så många poliser som vi har i Sverige i dag. Förutom de kraftigt ökade resurserna till polisen infördes under förra mandatperioden även en rad lagar som innebär effektivare verktyg för polis och åklagare såsom skyddsidentitet, utökad DNA-provtagning vid utredningar, tillgång till trafikdata och maskeringsförbud för att nämna några. Polisen har även genomgått stora förändringar avseende arbetssätt och arbetsmetoder, vilket medfört ett effektivare arbete.

Vi fortsätter nu vår satsning på rättsväsendet. Vårt förslag till fördelning innebär framför allt en större satsning på *polisen* än den regeringen föreslår.

Vi ser det som mycket viktigt att polisen får de resurser man behöver för att fullgöra sitt uppdrag. Polisen ska förebygga och bekämpa såväl vardagsbrottslighet som den grova brottsligheten. Ett absolut krav är att polisen är tillgänglig för alla medborgare och finns i hela landet. Polisen ska synas på kvällar och helger då risken för att råka illa ut är särskilt stor.

Enligt vår mening är det anmärkningsvärt att den borgerliga regeringens stora löften om satsningar på polisen redan nu kommer på skam. Vi socialdemokrater anser att anslaget till polisen bör ökas ytterligare och anslår därför 110 miljoner kronor utöver regeringens förslag för år 2008.

När det gäller resurserna till polisen finns det enligt vår mening anledning att uppmärksamma vissa särskilda områden. Vi vill därför öronmärka 30 miljoner kronor fördelat på tre år för att arbetet mot barnpornografi ska

kunna intensifieras. Även när det gäller arbetet mot människohandel vill vi att det avsätts särskilda medel: 30 miljoner kronor, också det fördelat på tre år.

Vi har höga krav på både rättssäkerhet och effektivitet i den dömande verksamheten. En omfattande reformering av *domstolsväsendet* har pågått i flera år, vilket inneburit en renodling av den dömande verksamheten. Organisationsförändringar har skapat större domstolar som kan möta krav på både stabilitet och flexibilitet i framtiden. Nya processrättsliga regler har införts. Ambitionen har varit att tyngdpunkten i den dömande verksamheten ska ligga i första instans. Ny teknik införs stegvis och skapar bättre förutsättningar för processekonomi, men även för säkerheten.

Sveriges Domstolar får enligt regeringens förslag ett ökat anslag med 80 miljoner kronor. Vi socialdemokrater ökar anslaget med 50 miljoner kronor. Resterande 30 miljoner kronor vill vi i stället tillföra polisen.

Anslaget till *Kriminalvården* ökade kraftigt under den socialdemokratiska regeringen. Åren 1997 till 2006 ökade anslaget med 1,8 miljarder kronor. Vi menar att det är viktigt att arbetet med Kriminalvårdens utbyggnad av nya platser i anstalter och häkten fortsätter planenligt. I dagsläget saknas framför allt besked från regeringen om att få sätta i gång att bygga. Kriminalvården behöver resurser för utbyggnad först på några års sikt. Socialdemokraterna anslår därför 80 miljoner kronor mindre än regeringen till Kriminalvården. I stället använder vi dessa 80 miljoner kronor till ökningen av polisens anslag.

2. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, punkt 1 (v)

Lena Olsson (v) anför:

En majoritet av riksdagens ledamöter, representerade av Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, beslutade den 21 november 2007 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden samt en beräkning av statens inkomster. Ett tak för statens utgifter inklusive pensionssystemet vid sidan av statsbudgeten fastställdes för åren 2008, 2009 och 2010.

Vänsterpartiet menar att Sverige behöver ett spårbyte för ökad rättvisa, förstärkt välfärd och kloka investeringar för framtiden. Vi presenterar i vår budgetmotion en helt annan inriktning för den ekonomiska politiken, än vad riksdagsmajoriteten fattat övergripande beslut om.

Vänsterpartiets anslagsförslag inom utgiftsområde 4 uppgår till ca 31,1 miljarder kronor, vilket är en lägre summa än den ram som fastställts. Formellt kan det alltså tas upp till behandling. Vårt budgetalternativ ska dock ses som en helhet. Då riksdagsmajoriteten fattat rambeslut om en helt annan inriktning av den ekonomiska politiken, än den som Vänsterpartiet presenterat, deltar vi inte i detta beslut om fördelningen av anslag inom utgiftsområde 4, och presenterar inget formellt motförslag till utskottsbehandling.

Vi redovisar här den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 4 som vi hade velat se, och som presenterades i motion Ju339.

Vänsterpartiet genomförde under förra mandatperioden tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna en satsning på *polisorganisationen*. Denna ökning av anslaget ligger fast, bl.a. för att öka antalet poliser och polisens synlighet i samhället. Men åtgärder för att göra polisen mer synlig måste i första hand fokusera på ett effektivt resursutnyttjande och inte på ytterligare resurser.

Överenskommelsen mellan Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet de gröna ligger till grund för den nivå jag anser att anslaget till polisen bör ligga på. Denna innebär en minskning med 670 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Vidare anser jag att man inte ska försvaga polisens budget genom att göra de överföringar regeringen föreslår till Ekobrottsmyndigheten med 7 miljoner kronor, till Åklagarmyndigheten med 48 miljoner kronor, till Säkerhets- och integritetsskyddsnamnden med 13 miljoner kronor, till Brottsförebyggande rådet med 10 miljoner kronor och till Justitiekanslern med 2 miljoner kronor. Härtill föreslår jag ett tillskott om 5 miljoner kronor att användas för att inrätta en nationell haverikommission kring mord på kvinnor som utförs av närstående män samt en ökning av anslaget med 15 miljoner kronor för utbildningsinsatser rörande sexualiserat våld. När det gäller anslaget till polisen anser jag slutligen att 7 miljoner kronor ska öronmärkas för att förstärka arbetet mot miljöbrott, 10 miljoner kronor för bekämpningen av människohandel och 5 miljoner kronor under en treårsperiod för att förbättra arbetet mot prostitution. Sammantaget föreslår jag således att anslaget till polisorganisationen minskas med 570 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Eftersom riksdagen inte har någon insyn i Säkerhetspolisens verksamhet är jag inte beredd att ställa upp på den ökning av anslaget som tidigare gjorts för att utveckla verksamheten kring terrorismbekämpning. Jag anslår därför 75 miljoner kronor mindre än regeringen till *Säkerhetspolisen*.

Jag föreslår vidare en förstärkning av anslaget till *Åklagarmyndigheten*, dock på en lägre nivå – 9 miljoner kronor – än regeringen föreslår. Av anslaget anser jag att 2 miljoner kronor ska öronmärkas för utbildningsinsatser när det gäller sexualiserat våld. Också när det gäller *Ekobrottsmyndigheten* föreslår jag en ökning av anslaget, här med 12 miljoner kronor mer än regeringen föreslår. Insatserna mot den svarta sektorn måste öka, men ytterligare förstärkning behövs också eftersom pris- och löneomräkningarna är för låga. Den låga pris- och löneomräkningen riskerar få stora negativa konsekvenser också för *Sveriges Domstolar*. Jag föreslår därför att anslaget ökas med 72 miljoner kronor samt med 3 miljoner kronor för utbildningsinsatser när det gäller sexualiserat våld, sammanlagt 75 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

När det gäller *Kriminalvården* anser jag att anslaget ska höjas med 170 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. För det första anser jag att man inte ska genomföra minskningen om 76 miljoner kronor för att finansiera förslagen i propositionen Ingripanden mot unga lagöverträdare. 30 miljoner kronor av dessa medel anser jag ska användas för behandling av sexualbrottsdömda samt män som döms för våld i nära relationer. För det andra anser jag att villkorlig halvtidsfrigivning ska återinföras från den 1 juli 2008. Det skulle frigöra 450 miljoner kronor under år 2008 som skulle användas till satsningar på en förbättrad kriminalvård. För det tredje bör anslaget förstärkas med 94 miljoner kronor för att kompensera för en lågt beräknad pris- och löneomräkning.

Vidare föreslår jag att 5 miljoner kronor anslås för att finansiera inrättandet av en s.k. fångombudsman, som bör utgöra en egen anslagspost. Det behövs någon som aktivt kan arbeta för att mänskliga rättigheter upprätthålls inom kriminalvården, och en fångombudsman bör inrättas för att arbeta med dessa frågor.

Forskning bör spela en stor roll för utvecklingen av arbetet inom rättsväsendet. Här har *Brottsförebyggande rådets* arbete visat sig vara oerhört värdefullt. Jag vill därför förstärka anslaget med 6 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag. Också *Rättsmedicinalverkets* anslag höjs – med 4 miljoner kronor – för att den lågt beräknade pris- och löneomräkningen inte ska medföra nedskärningar på den ur brottsutredningshänseende viktiga verksamheten. Vidare ökar antalet ärenden till *Brottsoffermyndigheten* varför jag anslår 1 miljon kronor mer än regeringen till verksamheten där och 3 miljoner kronor till *Ersättning för skador på grund av brott*.

Slutligen finns det anledning att vara djupt bekymrad över utvecklingen när det gäller rättshjälpen. Genom att staten frånsade sig huvudansvaret för rättshjälpen år 1977 och överlät den åt försäkringsbolagen, vilket Vänsterpartiet var emot, har människor med låga och medelhöga inkomster fått allt svårare att hävda sig i rättsliga tvister. Rättshjälpen bör snarast återförstatligas. I väntan på att frågan blir utredd ser jag dock att den rättshjälpsverksamhet som ändå finns kvar, för dem med allra minst ekonomiska marginaler, är underfinansierad. Därför bör anslaget *Rättsliga biträden* m.m. höjas med 150 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

3. Anslag under utgiftsområde 4 Rättsväsendet, punkt 1 (mp)

Mehmet Kaplan (mp) anför:

Riksdagsmajoriteten har fattat beslut om en helt annan inriktning av den ekonomiska politiken än den som Miljöpartiet de gröna presenterar. Därför deltar jag inte i detta beslut om fördelningen av anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet och presenterar inget formellt motförslag till utskottsbehandling. Jag redovisar här den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet som jag hade velat se och som presenteras i motion Ju402.

Miljöpartiet de gröna tillförde under förra mandatperioden tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet 25 miljoner kronor årligen till anslaget för *Åklagarmyndigheten*. I förhållande till detta och till regeringens förslag anser jag att myndigheten nu bör tillföras ytterligare 10 miljoner kronor år 2008 för att klara av vissa prioriterade områden. Ett sådant är förbättrade utredningar rörande miljöbrott. Handläggningen av ärenden som rör mäns våld mot kvinnor måste också förbättras; bl.a. gäller detta frågor kring dokumentation av skador, information till målsäganden om möjligheten till biträde och utbildning för åklagare om mäns våld mot kvinnor ur en könsmaktsförståelse. Vidare vill jag tillföra ytterligare resurser för att Åklagarmyndigheten ska kunna utveckla sitt internationella arbete mot sexualbrott samt för att myndigheten ska öka kunskapen om sexualbrottslagstiftningen och utreda fler brott. Vidare ska de extra resurserna bidra till att Åklagarmyndigheten ska kunna hantera frågor om utfärdande av besöksförbud och överträdelse av besöksförbud på ett snabbare och mer effektivt sätt. Slutligen anser jag att de ytterligare resurserna ska användas för att förbättra Åklagarmyndighetens arbete med hatbrott.

Enligt min mening måste förmågan i *Sveriges Domstolar* att behandla frågor om diskriminering och hatbrott öka och jämställdhetsarbetet förbättras. Domstolsverket har organiserat utbildningar om mäns våld mot kvinnor för domare och nämndemän, men endast ett fåtal domare har deltagit. Enligt min mening bör fortbildningsinsatserna för domare och nämndemän bli genomgående obligatoriska och Domstolsverkets utbildningsinsatser fortsätta, förbättras och utvidgas. Därför föreslår jag ett 10 miljoner kronor högre anslag till Sveriges Domstolar än regeringen föreslår.

Miljöpartiet de gröna har under den senaste mandatperioden varit med om att tillföra *Kriminalvården* avsevärda resurser, vilket bl.a. möjliggjort en utbyggnad av antalet anstaltsplatser. Jag ser inte nu längre något behov av resurstillskott för att säkra en sådan utbyggnad, men föreslår att 5 miljoner kronor anslås för att säkerställa att erforderlig kompetens finns hos personalen för att handlägga sådana ärenden om myndighetsutövning som kan bli aktuella med anledning av Kriminalvårdskommitténs förslag. Ytterligare 5 miljoner kronor avsätts för ökade satsningar på behandlingsprogram för män som dömts för vålds- och sexualbrott mot kvinnor, program som jag för övrigt anser bör vara obligatoriska.

Slutligen anser jag att *Brottsförebyggande rådet* ska tillföras 5,5 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit för att kunna vidareutveckla kriminalstatistiken.

4. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet, punkt 21 (s)

Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Christer Adelsbo (s), Kerstin Haglö (s), Maryam Yazdanfar (s) och Hannah Bergstedt (s) anför:

Det är angeläget att all personal inom rättsväsendets myndigheter har en hög kompetens i alla de frågor och företeelser som de som företrädare för myndigheten kommer i kontakt med. Även om det görs mycket inom rättsväsendets myndigheter för att höja kompetensen bland personalen återstår enligt vår mening ändå mycket att göra. Som exempel på områden där kompetensen på olika sätt bör höjas kan nämnas följande.

Kompetensen vad gäller barn som utsatts våld och sexuella övergrepp måste bli högre hos alla aktörer inom rättsväsendet. För detta krävs särskild utbildning och viss specialisering, dvs. allmän kunskap om och erfarenhet av barn räcker inte. Kompetensen måste bygga på särskild kunskap om bl.a. problematiken vid sexuella övergrepp. Polis och åklagare måste också, tillsammans med bl.a. socialtjänsten, samverka bättre för att uppnå en barnvänlig rättsprocess. Rättsväsendet ska arbeta utifrån ett barnperspektiv och beakta barns särskilda utsatthet och behov. Inrättandet av s.k. barnahus, där rättsväsendet, socialtjänsten samt hälso- och sjukvården samverkar vid misstanke om brott mot barn, är ett viktigt led i denna strävan. Vi anser att sådana barnahus ska finnas i varje län, så att alla barn kan erbjudas samma professionella bemötande oavsett var de bor i Sverige. Vi anser också att det bör krävas särskild utbildning och viss specialisering för domare som dömer i mål som rör sexualbrott mot barn och i mål som rör barnpornografi. En ytterligare åtgärd för att tillvarata barns rättigheter i denna typ av mål är att öka domstolens kompetens genom att oftare förordna sakkunniga i rätten.

Vidare bör utbildningsinsatser om barnsexhandel och barnsexturism bli ett permanent inslag i polissambandsmännens utbildningar.

Lagstiftning är ett viktigt verktyg när det handlar om att stärka den sexuella integriteten. Men det finns fortfarande ett behov av ökad kunskap och ändrade attityder såväl hos människor i allmänhet som hos myndigheter. Därför är arbetet med att öka kunskapen i domstolarna, hos polisen och åklagarna i form av utbildning och vidareutbildning när det gäller frågor om jämställdhet, sexuella övergrepp och hur man inom rättsväsendet bemöter brottsoffer mycket viktigt och något som måste pågå kontinuerligt.

Det är viktigt att alla poliser har goda kunskaper om hatbrott. Åtgärder bör vidtas för att säkerställa att alla poliser får möjlighet till utbildning i dessa frågor.

Ett annat område där bättre kunskaper behövs inom rättsväsendet är när det gäller frågor om våld i samkönade relationer.

Slutligen anser vi att nämndemän kan behöva viss utbildning för att på ett bra sätt kunna fullgöra sitt uppdrag. Det kan t.ex. röra sig om att nämndemän i en migrationsdomstol behöver kunskaper om barnkonventionen och flyktingkonventionen eller om att nämndemän i allmän domstol behöver information om viss lagstiftning som t.ex. sexualbrottslagstiftningen.

Vi förutsätter att regeringen beaktar vad vi nu anfört i det fortsatta arbetet.

5. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet, punkt 21 (v)

Lena Olsson (v) anför:

Det är angeläget att all personal inom rättsväsendets myndigheter har en hög kompetens i alla de frågor och företeelser som de som företrädare för myndigheten kommer i kontakt med. Även om det görs mycket inom rättsväsendets myndigheter för att höja kompetensen bland personalen återstår enligt min mening ändå mycket att göra.

Det måste ske en förändring vad gäller handläggningen av mål rörande sexualbrott mot barn och barnpornografibrott. Denna typ av mål kräver särskild kunskap då offren många gånger har bristande förtroende för myndigheter, är rädda för represalier från förövarna samt bär på skam och skuld. Det finns därför behov av sakkunniga och specialutbildade domare i dessa mål. Domare som ska döma i denna typ av mål bör därför specialutbildas och kontinuerligt genomgå en obligatorisk vidareutbildning för att fortlöpande ta del av den senaste forskningen inom juridik, medicin och psykologi.

Vidare är kunskaperna inom rättskedjan om barnsexturism för dåliga. Den blandas ofta ihop med människohandel, som dock är inte samma sak. Kunskaper om den utbredda barnsexturismen behöver därför bli integrerade i rättsväsendets utbildningar.

Barnkompetensen måste även öka hos domare som handlägger familjemål.

Åtgärder har gjorts inom rättsväsendet för att öka kunskaperna om sexualiserat våld samt för att förstärka jämställdhetsperspektivet i hela rättsväsendet. Det är emellertid långt kvar tills alla led i rättskedjan har tillräckliga kunskaper om sexualiserat våld, och därför måste arbetet med kompetenshöjning fortsätta. Alla aktörer måste ha kunskap om maktstrukturerna för sexualbrott och mäns våld mot kvinnor, och kunskap om hur mottagandet av utsatta kvinnor och barn ska ske. Bemötandet av brottsoffer för sexualbrott är oerhört viktigt. Att höja kompetensen hos samtliga myndigheter som kommer i kontakt med kvinnor och barn utsatta för sexualbrott är oerhört viktigt såväl för brottsoffrens trygghet som för väl genomförda förundersökningar och därmed möjligheterna till upprättelse. Det förekommer att kränkande och ovidkommande frågor ställs till brottsoffret i dag i samband med polisanmälan, brottutredning och rättegång. Det är inte acceptabelt. Polisen och Åklagarmyndigheten måste utveckla sin förhörsmetodik med utgångspunkt i kunskaper om omständigheterna kring sexualiserat våld. Polisen, åklagarna och domstolarna måste även utveckla bemötandet med utgångspunkt i kunskaper om sexualbrottsoffers

särskilda behov. För att säkerställa ett bättre bemötande av offer för olika former av sexualbrott måste satsningar på utbildning och kompetenshöjning om sexualiserat våld i rättsväsendet intensifieras. Det måste till en obligatorisk vidareutbildning för polisen, Åklagarmyndigheten och domstolsväsendet.

Utbildningsinsatserna vad gäller hatbrott bör intensifieras hos alla myndigheter och andra instanser som kommer i kontakt med brottsoffer. Inte minst gäller detta polisen.

Det är också angeläget att öka rättsväsendets kompetens om situationen för homosexuella, bisexuella och transpersoner, bl.a. vad avser våld i samkönade relationer.

Jag förutsätter att regeringen beaktar vad jag nu anfört i det fortsatta arbetet.

6. Kompetens- och bemötandefrågor inom rättsväsendet, punkt 21 (mp)

Mehmet Kaplan (mp) anför:

Det är angeläget att all personal inom rättsväsendets myndigheter har en hög kompetens i alla de frågor och företeelser som de som företrädare för myndigheten kommer i kontakt med. Även om det görs mycket inom rättsväsendets myndigheter för att höja kompetensen bland personalen återstår enligt min mening ändå mycket att göra. Som exempel på områden där kompetensen på olika sätt bör höjas kan nämnas följande.

Jag anser att specialiserade domare för brottmål där barn är målsägande bör införas i Sverige för att garantera barnperspektivet vid den juridiska bedömningen. Domare som ska döma i denna typ av mål ska därför specialutbildas och kontinuerligt genomgå en obligatorisk vidareutbildning för att fortlöpande ta del av den senaste forskningen inom juridik, medicin och psykologi. En ytterligare åtgärd för att tillvarata barns rättigheter i denna typ av mål är att öka domstolens kompetens genom att oftare förordna sakkunniga i rätten.

Kunskaperna rörande de mekanismer som ligger bakom våld och sexuella övergrepp mot kvinnor måste öka inom alla delar av rättsväsendet. För att stärka rättssäkerheten och förebygga kvinnors känsla av utsatthet när de väljer att polisanmäla ett våldsbrott eller sexualbrott begånget av en man krävs det att polisen vidareutvecklar de utbildningar och insatser som gjorts för att öka kunskapen och kompetensen om mäns våld mot kvinnor. Satsningar på utbildningar för åklagare om mäns våld mot kvinnor behöver ökas och genomföras med kontinuitet. När det gäller domstolarna har Domstolsverket organiserat utbildningar om mäns våld mot kvinnor för domare och nämndemän. Det är dock inte alla domare som deltar, och jag anser att dessa utbildningar bör bli genomgående obligatoriska för att nå samtliga verksamma inom domstolsväsendet.

Kompetensen om situationen för homosexuella, bisexuella och transpersoner måste öka inom hela rättsväsendet, särskilt inom polisen och Åklagarmyndigheten. Jag anser även att det behövs en ökad öppenhet om våld i samkönade relationer med mer information både inom HBT-samhället och till berörda myndigheter. Först den dag då polis och andra förhåller sig lika självklart gentemot homosexuella och transpersoner som mot andra kommer HBT-personer att våga anmäla misshandel inom förhållandet. Åtgärder bör därför vidtas för att tillförsäkra att homo- och transfobin minskar inom socialtjänst och polisväsende.

Slutligen måste åtgärder vidtas för utbildning av poliser i deras arbete med flyktingar.

Jag förutsätter att regeringen beaktar vad jag nu anfört i det fortsatta arbetet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2007/08:1 Budgetpropositionen för 2008 utgiftsområde 4:

1. Riksdagen anvisar för budgetåret 2008 anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt följande uppställning.

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		Anslagstyp	
4:1	Polisorganisationen	ramanslag	17 286 829
4:2	Säkerhetspolisen	ramanslag	789 663
4:3	Åklagarmyndigheten	ramanslag	959 609
4:4	Ekobrottsmyndigheten	ramanslag	372 239
4:5	Sveriges Domstolar	ramanslag	4 151 500
4:6	Kriminalvården	ramanslag	6 117 658
4:7	Brottsförebyggande rådet	ramanslag	58 962
4:8	Rättsmedicinalverket	ramanslag	243 400
4:9	Gentekniknämnden	ramanslag	3 921
4:10	Brottsoffermyndigheten	ramanslag	29 927
4:11	Ersättning för skador på grund av brott	ramanslag	89 474
4:12	Rättsliga biträden m.m.	ramanslag	1 225 657
4:13	Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	ramanslag	27 163
4:14	Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	ramanslag	3 578
4:15	Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	ramanslag	7 157
4:16	Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	ramanslag	13 500
Summa			31 380 237

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:Fi244 av Göran Persson i Stjärnhov m.fl. (s):

100. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en satsning på polisen för att samordna och utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld.

2006/07:Ju397 av Monica Green (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en översyn av hur polisresurserna för våldsbrott mot barn är fördelade över landet samt hur de är prioriterade i förhållande till annan brottsbekämpning.

2006/07:So307 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att polisens kunskaper om våld och brott mot funktionshindrade ökar.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Fi277 av Mona Sahlin m.fl. (s):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på polisen.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om domstolsväsendet.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kriminalvården.

2007/08:Ju206 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förlägga en polishögskola till Dalarna.

2007/08:Ju207 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens arbete vid anmälningar om våldtäkter.

2007/08:Ju209 av Jan Lindholm (mp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ytterligare medel tillsätts för att man snabbare ska kunna utreda barnpornografibrott och andra sexualbrott mot barn.

2007/08:Ju210 av Jan Lindholm och Bodil Ceballos (båda mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att sexualbrott mot barn som begås utomlands får ökad prioritet inom rättsväsendet.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att barnsexhandelsrelaterade brott skrivs in som ett prioriterat brott i polissambandsmännens uppdragsbeskrivning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att etiskt ansvarstagande reseföretag främjas och gynnas på olika sätt.

2007/08:Ju216 av Lena Olsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av berörda delar inom rättsväsendet vad gäller barnsexturism.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sexualbrott mot barn som begås utomlands ska ges ökad prioritet inom rättsväsendet.

2007/08:Ju218 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av åklagar- och polismyndigheternas roller inom djurskyddsarbetet.

2007/08:Ju224 av Finn Bengtsson och Mikael Cederbratt (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vidareutbildning av poliser i beteendevetenskap och psykiatri.

2007/08:Ju228 av Ulf Sjösten och Bertil Kjellberg (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en enhetlig organisation när det gäller bekämpande av ekonomisk brottslighet.

2007/08:Ju229 av Cecilia Widegren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett välfungerande rätts- och polisväsende på landsbygden och i mindre tätorter.

2007/08:Ju235 av Anders Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att en polishelikopter och dess fortsatta verksamhet stationeras permanent i Skåne.

2007/08:Ju238 av Claes Västerteg (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en polishögskola i Borås.

2007/08:Ju241 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lokalbehovet inom kriminalvården.

2007/08:Ju251 av Else-Marie Lindgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en fjärde polishögskola med placering i Borås.

2007/08:Ju257 av Lena Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbildningsinsatserna vad gäller hatbrott ska intensifieras hos alla myndigheter och andra instanser som kommer i kontakt med brottsoffer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisens kunskaper om hatbrott ska förbättras.

2007/08:Ju277 av Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisiär närvaro i kommunerna.

2007/08:Ju279 av Jan Ertsborn (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inrättande av ett häkte i Halland.

2007/08:Ju286 av Ulf Sjösten och Cecilia Magnusson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en eventuell ny polishögskola ska lokaliseras till Borås.

2007/08:Ju292 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisens insatser för att bekämpa de brott som vissa s.k. djurrättsaktivister begår riktade bl.a. mot människors egendom ska intensifieras.

2007/08:Ju293 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättsväsendet i Norrbotten.

2007/08:Ju294 av Tobias Krantz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om domstolsväsendets organisation och framtiden för Göta hovrätt.

2007/08:Ju317 av Margareta B Kjellin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i Gävleborgs län behövs tingsrätter i både Hälsingland och Gästrikland.

2007/08:Ju321 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Domstolsverket.

2007/08:Ju324 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nödvändigheten av specialkompetens hos domare och nämndemän när mål om sexualbrott mot barn och mål om barnpornografi ska avgöras.

2007/08:Ju327 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett tingsställe i Bollnäs.

2007/08:Ju329 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att etablera en ny fast polisutbildning i Gävleborgs län.

2007/08:Ju332 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ytterliggare åtgärder mot penningtvätt.

2007/08:Ju336 av Lars U Granberg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att brottmål, särskilt för sexual- och barnpornografibrott, där barn är målsägande ska avgöras av specialutbildade domare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i mål som gäller sexualbrott mot barn använder sig domstolar i ökad utsträckning av sakkunniga med expertis inom frågan.

2007/08:Ju337 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av nämndemän.

2007/08:Ju339 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Förändring(tkr)
4:1 Polisorganisationen	17 286 829	-570 000
4:2 Säkerhetspolisen	789 663	-75 000
4:3 Åklagarmyndigheten	959 609	-9 000
4:4 Ekobrottsmyndigheten	372 329	12 000
4:5 Sveriges Domstolar	4 151 500	75 000
4:6 Kriminalvården	6 117 658	170 000
4:7 Brottsförebyggande rådet	58 962	6 000
4:8 Rättsmedicinalverket	243 400	4 000
4:10 Brottsoffermyndigheten	29 927	1 000
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	89 474	3 000
4:12 Rättsliga biträden m.m.	1 225 657	150 000
4:16 Säkerhets- och integritets- skyddsnämnden	13 500	-13 500
4:16 Fångombudsmannen	0	5 000
Summa:		-241 500

2007/08:Ju342 av Karin Åström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om poliser i glesbygd.

2007/08:Ju344 av Peter Hultqvist och Anneli Särnblad (båda s):

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten till etablerandet av en polishögskola i Dalarna.

2007/08:Ju349 av Anders Hansson m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en polishögskola i Skåne.

2007/08:Ju352 av Gunilla Tjernberg (kd):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag på hur handläggningstiderna kan minskas vid miljödomstolarna.

2007/08:Ju353 av Gunilla Tjernberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om domstolsväsendet i Västerbotten.

2007/08:Ju355 av Cecilia Widegren och Ulf Sjösten (båda m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla samhällets skydd för näringsidkare som arbetar med djurhållning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla samhällets skydd för forskare som arbetar med djurförsök och deras forskningsresultat.

2007/08:Ju356 av Inger Davidson och Peter Althin (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att intensifiera arbetet för att motverka barnsexturism.

2007/08:Ju359 av Carina Hägg (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka kunskapen inom myndigheter och organisationer om våld i samkönade parrelationer.

2007/08:Ju367 av Jan-Olof Larsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa trygghet på gator och torg.

2007/08:Ju371 av Liselott Hagberg och Agneta Berliner (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvärdera konsekvenserna av den avveckling av sjöpolisverksamheten som genomfördes år 2003.

2007/08:Ju372 av Anders Karlsson och Christin Hagberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tingsrätten i Landskrona blir kvar.

2007/08:Ju379 av Phia Andersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en polishögskola i Västsverige.

2007/08:Ju384 av Ulf Sjösten och Cecilia Widegren (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att förbättra och effektivisera utredningar av miljörelaterad brottslighet.

2007/08:Ju387 av Katarina Köhler m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljödomstolarna.

2007/08:Ju388 av Lars Wegendal (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beivra den illegala spelverksamheten.

2007/08:Ju392 av Lars Ohly m.fl. (v):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-kompetens bland alla instanser som möter våld i partnerrelationer.

2007/08:Ju394 av Alice Åström m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en fångombudsman ska införas.

2007/08:Ju397 av Jan Lindholm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att brottmål, särskilt för sexual- och barnpornografibrott där barn är målsägande, ska avgöras av specialutbildade domare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att i mål som gäller sexualbrott mot barn, domstolar i ökad utsträckning använder sig av sakkunniga med expertis inom frågan.

2007/08:Ju398 av Ulf Holm m.fl. (mp, v, c, fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja polisens HBT-kompetens vid brottsutredningar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad HBT-kompetens inom rättsväsendet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hedersbrott mot HBT-personer.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samlade insatser mot hatbrott riktade mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.

2007/08:Ju400 av Lars U Granberg (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sexualbrott mot barn som begås utomlands får ökad prioritet inom rättsväsendet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kunskap om barnsexhandel och barnsexturism inkluderas som en obligatorisk del av polissambandsmännens utbildning.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barnsexhandelsrelaterade brott skrivs in som prioriterade brott i polissambandsmännens uppdragsbeskrivning.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att etiskt ansvarstagande reseföretag främjas och gynnas på olika sätt.

2007/08:Ju401 av Carina Ohlsson m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kontinuerlig utbildning och vidareutbildning för domare, poliser och åklagare.

2007/08:Ju402 av Mehmet Kaplan m.fl. (mp):

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt uppställning:

Anslag	Anslagsförändring (miljoner kronor)		
	2008	2009	2010
Summa för utgiftsområdet	36	36	36
4:3 Åklagarmyndigheten	10	10	10
4:5 Sveriges domstolar	10	10	10
4:6 Kriminalvården	10	10	10
4:7 Brottsförebyggande rådet	5,5	5,5	5,5

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade satsningar på utbildningar och kompetensutveckling inom polisväsendet i fråga om mäns våld mot kvinnor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Åklagarmyndigheten i sitt arbete måste prioritera arbetet med att bekämpa mäns våld mot kvinnor, sexualbrott, hatbrott och miljöbrott.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsningar på utbildningar för åklagare om mäns våld mot kvinnor behöver ökas och genomföras med kontinuitet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk utbildning av domare och nämndemän i frågor om mäns våld mot kvinnor, sexualbrott och hatbrott.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillgänglighetsanpassa Sveriges domstolar.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att säkra tillgången till bra kriminalstatistik.

2007/08:Ju409 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polisens arbete för att bekämpa sexköp.

2007/08:Ju410 av Lena Olsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om obligatorisk utbildning samt kunskaper och metodutveckling vad gäller sexualbrott i rättskedjan och yrkesutbildningar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sexual- och barnpornografibrott där barn är målsägande ska avgöras av specialutbildade domare.

2007/08:Ju416 av Cecilia Widegren m.fl. (m, c, fp, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om etablering av polisutbildning i Skövde.

2007/08:Ju418 av Anti Avsan (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en allmän översyn av domstolsväsendets framtida organisation.

2007/08:Ju422 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning om hatbrott.

2007/08:Ju423 av Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om polishögskola i Skåne.

2007/08:Ju424 av Désirée Pethrus Engström och Mikael Oscarsson (båda kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det inom polisen avsätts särskilda resurser för att motarbeta människohandel.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktade utbildningar i människohandel för de olika instanser som jobbar med prostitution och människohandel.

2007/08:Ju435 av Thomas Bodström m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla verksamheten hos Ekobrottsmyndigheten.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en öronmärkning av 30 miljoner kronor till bekämpningen av barnpornografi.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en öronmärkning av 30 miljoner kronor till bekämpningen av människohandel.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om domstolsorganisationen.
20. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 4 Rättsväsendet enligt uppställning:

Anslagsområden	Regeringsförslag(tkr)	Anslagsförändring(tkr)
4:1 Polisorganisationen	17 286 829	+110 000
4:5 Sveriges Domstolar	4 151 500	-30 000
4:6 Kriminalvården	6 117 658	-80 000
Summa	31 380 237	0

2007/08:Ju442 av Johan Pehrson (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad kunskap hos polis och åklagare om dopningsbrott.

2007/08:C202 av Lars Ohly m.fl. (v):

4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i lagstiftning enligt vad som anförs i motionen om att krav ställs på att de domare som ska döma i mål om vårdnad, boende och umgänge ska ha förvärvat särskild barnkompetens.

2007/08:U304 av Barbro Westerholm och Birgitta Ohlsson (båda fp):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade kunskaper inom rättsväsendet om brott mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade kunskaper om våld mot närstående i samkönade relationer.

2007/08:Sf241 av Jan Lindholm m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att ökade resurser och utbildning ges till gränspolis, tull och passkontrollanter för att förhindra att barn utnyttjas för trafficking eller annan exploatering.

2007/08:Sf344 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behov av utbildning av poliser i deras arbete med flyktingar.

2007/08:So294 av Helena Leander m.fl. (mp):

11. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om hur åklagare och domare bör tillförsäkras tillfredsställande HBT-kompetens.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad öppenhet om våld i samkönade relationer.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att homo- och transfobin behöver minska inom socialtjänst och polis så att HBT-personer vågar anmäla misshandel inom förhållandet.

2007/08:So335 av Lars Ohly m.fl. (v):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad HBT-kompetens inom rättsväsendet.

2007/08:So386 av Mikael Oscarsson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nolltolerans i polisens arbete med ungdomar och alkohol.

2007/08:So407 av Lars U Granberg (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ytterligare medel bör tillsättas för att snabba utredningarna av barnpornografibrott och andra sexualbrott mot barn.

2007/08:So408 av Alice Åström m.fl. (v):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att polisen bör fokusera mer på distributionen av narkotika.

2007/08:So444 av Egon Frid (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att narkotikapolitiken bör stärkas genom ökad information och samarbete av närpolisverksamheten i lokalsamhället, ökad narkotikaspaningsverksamhet, ökade resurser till tullens narkotikaspaning och en stärkt ekobrottsmyndighet.

2007/08:So557 av Anita Brodén och Christer Winbäck (båda fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att tull och polis har tillräckliga resurser för att kunna stoppa den illegala försäljningen av alkohol.

2007/08:A402 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade satsningar på utbildning och kompetensutveckling inom polisväsendet i fråga om mäns våld mot kvinnor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsningar på utbildningar för åklagare om mäns våld mot kvinnor behöver ökas och genomföras med kontinuitet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortbildningssatsningarna för domare och nämndemän bör bli genomgående obligatoriska för att nå samtliga verksamma inom domstolsväsendet.

BILAGA 2

Utskottets förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Utskottets förslag till anslag för år 2008

(belopp i tusentals kronor)

Anslag	Anslagstyp	Anslagsbelopp
4:1 Polisorganisationen	(ram)	17 286 829
4:2 Säkerhetspolisen	(ram)	789 663
4:3 Åklagarmyndigheten	(ram)	959 609
4:4 Ekobrottsmyndigheten	(ram)	372 239
4:5 Sveriges Domstolar	(ram)	4 151 500
4:6 Kriminalvården	(ram)	6 117 658
4:7 Brottsförebyggande rådet	(ram)	58 962
4:8 Rättsmedicinalverket	(ram)	243 400
4:9 Gentekniknämnden	(ram)	3 921
4:10 Brottsofffermyndigheten	(ram)	29 927
4:11 Ersättning för skador på grund av brott	(ram)	89 474
4:12 Rättsliga biträden m.m.	(ram)	1 225 657
4:13 Kostnader för vissa skaderegleringar m.m.	(ram)	27 163
4:14 Avgifter till vissa internationella sammanslutningar	(ram)	3 578
4:15 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	(ram)	7 157
4:16 Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden	(ram)	13 500
Summa		31 380 237

BILAGA 3

Sammanställning av förslag till anslag för år 2008 inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Utgiftsområde 4 Rättsväsendet
 Regeringens och oppositionspartiernas förslag till anslag för år 2008.
 Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Anslags- typ	Regerings- förslag	Ändringar i regeringens förslag		
			(s) (Fi277) (Ju435)	(v)* (Fi276) (Ju339)	(mp) (Fi278) (Ju402)
4:1	(ram)	17 286 829	+110 000	-570 000	
4:2	(ram)	789 663		-75 000	
4:3	(ram)	959 609		-9 000	+10 000
4:4	(ram)	372 239		+12 000	
4:5	(ram)	4 151 500	-30 000	+75 000	+10 000
4:6	(ram)	6 117 658	-80 000	+170 000	+10 000
4:7	(ram)	58 962		+6 000	+5 500
4:8	(ram)	243 400		+4 000	
4:9	(ram)	3 921			
4:10	(ram)	29 927		+1 000	
4:11	(ram)	89 474		+3 000	
4:12	(ram)	1 225 657		+150 000	
4:13	(ram)	27 163			
4:14	(ram)	3 578			
4:15	(ram)	7 157			
4:16	(ram)	13 500			
4:17	(ram)			+5 000	
SUMMA		31 380 237	=0	- 228 000	+ 35 500

*Vänsterpartiets ram i tabellen är 13 500 tkr högre än i motion Fi276 eftersom anslaget 4:16 – mot bakgrund av tilläggsbestämmeelse 5.12.1 andra stycket riksdagsordningen – inte flyttas till utgiftsområde 1, vilket föreslagits i motionen. Vänsterpartiet föreslår i samma motion ett nytt anslag avseende Fångombudsman, vilket beaktats vid uträkning av partiets alternativa anslagsram.

BILAGA 4

Anmälda och uppklarade brott samt upplärningsprocent efter brottstyp år 2006

Brottstyp	Antal polis- anmälda brott	Antal upp- klarade brott	Upp- klarings- procent	Personupp- klarings- procent
SAMTLIGA BROTT	1 224 958	416 082	34 %	18 %
<i>Brott mot brottsbalken</i>	1 039 850	266 467	26 %	10 %
Mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång	240	167	70 %	30 %
Misshandel, grov misshandel	77 019	32 127	48 %	18 %
- därav mot barn 0–6 år	1 351	640	47 %	7 %
- därav mot barn 7–14 år	7 455	5 011	67 %	13 %
- därav mot kvinnor	25 491	11 966	47 %	21 %
Grov kvinnofridskränkning	2 384	1 171	49 %	33 %
Olaga hot	46 147	23 100	50 %	14 %
Sexualbrott	12 147	6 556	54 %	18 %
- därav våldtäkt, grov våldtäkt	4 208	2 308	55 %	18 %
Biltillgrepp	36 506	5 069	14 %	6 %
Cykelstöld	66 668	1 300	2 %	1 %
Inbrottsstöld	99 355	9 621	10 %	4 %
- därav inbrott i bostad	15 005	2 278	15 %	5 %
Stöld/snatteri ur och från motor- drivet fordon	107 152	4 384	4 %	2 %
Stöld/snatteri i butik m.m.	56 211	36 498	65 %	46 %
Rån, grovt rån	8 584	2 566	30 %	13 %
- därav bank- och postrån	80	39	49 %	30 %
- därav butiksrån	739	300	41 %	30 %
- därav personrån	6 303	1 771	28 %	10 %
Bedrägeri och annan oredlighet	57 460	30 242	53 %	17 %
Skadegörelsebrott	147 708	17 043	12 %	4 %
<i>Övriga brott</i>				
Rattfylleri, grovt rattfylleri (exkl. drograttfylleri)	17 420	16 386	94 %	82 %
Brott mot narkotikastrafflagen	66 857	56 577	85 %	67 %

Anmärkning: Redovisningen innefattar i förekommande fall försöksbrott.

Källa: *Brottsförebyggande rådet*.

BILAGA 5

Upptagning från justitieutskottets offentliga utfrågning om hur ekobrottsbekämpningen bör organiseras

Justitieutskottet höll den 15 maj 2007 en offentlig utfrågning om hur ekobrottsbekämpningen bör organiseras. Inbjudna talare var lagmannen Barbro Thorblad, Utredningen om översyn av Ekobrottsmyndigheten, rikspolischefen Stefan Strömberg, Rikspolisstyrelsen, riksåklagaren Fredrik Wersäll, Åklagarmyndigheten, överdirektören Karin Westling Palm, Skatteverket, och generaldirektören Gudrun Antemar, Ekobrottsmyndigheten.

Hur bör ekobrottsbekämpningen organiseras?

Ordföranden: Jag hälsar alla välkomna till denna utfrågning om hur ekobrottsbekämpning bör organiseras. Det är ingen ny fråga, men den har naturligtvis aktualiserats genom den utredning och översyn av Ekobrottsmyndigheten som har genomförts av lagmannen Barbro Thorblad.

Ni har alla tagit del av programmet, och som alltid vid sådana här tillfällen är det viktigt att vi håller tiden, bland annat av den anledningen att detta ska förevigas och att vi ska ge en korrekt bild. Utfrågningen kommer att spelas in och tv-sändas vid ett senare tillfälle. Det är därför viktigt att vi håller tiderna.

Vi kommer alltså att höra de olika inledningsanförandena och därefter ta en paus 11.35. Sedan kommer övriga särskilt inbjudna att få komma till tals, och det kommer också att ges tillfälle för ledamöterna att ställa frågor till dem som har talat.

Jag börjar med att ge ordet till lagmannen Barbro Thorblad som ska berätta om sin utredning.

Barbro Thorblad: Det är trevligt att få komma hit och berätta lite och få möjlighet att svara på en del frågor!

Jag vill starta där man kanske skulle sluta: med att betona att det förslag som utredningen kommer fram till, oavsett vad man ibland har sett i massmedier och olika insändare, *inte* är att man ska avskaffa ekobrottsbekämpningen. Det är inte ens så att man ska avskaffa någon särskild organisation för ekobrottsbekämpning, utan förslaget mynnar ut i att man ska avskaffa den särskilda *myndigheten* för denna organisation.

Med det sagt vill jag berätta lite om vad uppdraget har varit och hur det har behandlats.

I direktiven trycker man på behovet av att göra en översyn av Ekobrottsmyndigheten och att titta på effektiviteten i jämförelse även med den ekobrottsbekämpning som sker utanför EBM. Vi skulle också titta på de problem som ansågs finnas med den nuvarande organisationen. En annan ganska stor fråga var det geografiska och sakliga ansvarsområdet för Ekobrottsmyndigheten.

När det gäller effektiviteten var vi givetvis i mycket hänvisade till de uppgifter vi kunde få och också fick från EBM och Åklagarmyndigheten. Det var inga problem att få hjälp med detta. Vi tittade både internt och i ett jämförelseperspektiv, och det var ganska lätt att se att Ekobrottsmyndigheten kontinuerligt, framför allt under de senaste åren, har blivit allt effektivare. En liknande utveckling finns emellertid även för ekobrotten inom Åklagarmyndigheten. Det var alltså svårt att dra några säkra slutsatser. Att effektiviteten var stor och ganska väl stämde överens mellan EBM och Åklagarmyndigheten kan även bero på Skatteverkets insatser. Skattebrottsenheterna har ju bidragit väldigt mycket till en effektiv och jämn ekobrottshantering.

Vi hade som sagt förväntat oss större skillnader, och vi hade också trott att strukturen var lite annorlunda med betydligt fler tunga mål inom EBM, eftersom EBM har storstadsregionerna. Det fanns emellertid ingen tillgänglig statistik som stödde att det skulle vara svårare mål inom EBM, även om det nog är en misstanke hos alla som har sysslat med detta. Men vi kom inte längre än att säga att det är effektivt, och att det är effektivt även utanför EBM.

Direktivet innehöll även uppdraget att titta lite på andra jämförbara länder. Det finns ju motsvarigheter till EBM i Danmark, Norge och Storbritannien. De är emellertid väldigt annorlunda upplagda än EBM, eftersom de är utpräglade spetsmyndigheter. De tar alltså den grövsta eller den mest uppmärksammade ekonomiska brottsligheten. Framför allt i Norge tryckte man väldigt mycket på att det var ett värde i sig att ta hand om den, eftersom de kunde detta, var mycket framgångsrika och alltså hade en väldigt hög bifallsprocent. I Sverige valde man en annan väg och tog med hela skattebrottslagstiftningen; bokföringsbrotten är ju också med.

Vi tittade en del på organisationen inom EBM där det ända från starten har varit vissa tveksamheter, framför allt när det gäller polisernas anställningsförhållanden. Poliserna är ju inte anställda hos EBM utan hos RPS, vilket innebär att EBM:s generaldirektör inte fullt ut styr polisen. I och för sig har man kommit till rätta med ganska mycket av det. EBM har en polischef som är med i ledningsgruppen, och allting utom det direkta polisarbetet styrs direkt av generaldirektören. Vi tittade lite på möjligheterna att förändra organisationen och kanske göra den till en helt fristående myndighet med både åklagare och poliser anställda. Ett annat alternativ kunde vara en form av polismyndighet och ett tredje att ha poliserna anställda i EBM. Jag kan redan nu säga att vi aldrig hittade någon bra lösning för detta. Skulle man förändra själva grundstrukturen och till exempel ha en

polismyndighet eller poliser anställda i Åklagarmyndigheten ger man sig på ganska grundläggande begrepp som kräver en helt annan form av utredning. Om vi tittar på det initialt förefaller det att gå i strid med pågående tendenser inom övriga Europa, där man betonar åklagarens och polisens respektive självständighet från varandra.

När vi hade tittat ordentligt på hur man arbetade i EBM och i andra länder gjorde vi under resans gång en liten sammanställning av vad som egentligen krävs och är extra viktigt för ekobrottsbekämpningen. Vi listade dessa krav. Kompetenskravet var givetvis en sådan faktor. För att utreda inte minst de svåra ekobrotten krävs grundliga specialkunskaper om skatterätt, skattebrott och näringslivsförhållanden. Detta är en av grundstomarna i EBM:s verksamhet. Det finns även möjlighet till specialisering om man för det tillbaka till åklagarmyndighet och polis. Vi kunde möjligen se att specialiseringen i EBM blir väldigt tung och att man tappar lite av allmänkompetensen. Den är också viktig när man ska utreda brott, oavsett typ av brott. Vi tryckte på behovet av ett organiserat samarbete mellan utredningspersonal med olika kompetensområden, också det någonting som man verkligen har genomfört inom EBM och som är en viktig faktor i deras framgång. Liknande finns även utanför EBM.

Säkrare resurser för ekobrottsbekämpningen är en väldigt tung punkt och en av de absolut avgörande anledningarna till att EBM en gång skapades. Det är naturligtvis fortfarande viktigt att kunna säkra resurser, och det absolut säkraste sättet är att ha en egen myndighet. Men vi fann också att det finns stora möjligheter att säkra resurser i tillräcklig grad om man för detta till Åklagarmyndigheten och Polisen.

Metod- och kompetensutveckling är också grundstommar. Man måste följa med tiden och se till att helst ligga före de kriminella. EBM har där en klar fördel i form av en samordnad metod- och kompetensutveckling för såväl åklagare, poliser som skattefolk. Det finns mycket metod- och kompetensutveckling även inom RPS och Åklagarmyndigheten, och givetvis går det att samordna. Men när det gäller dessa specialfrågor finns den i dagsläget hos EBM.

EBM har byggt upp speciella stabsfunktioner och ett brottsförebyggande arbete. Man har nationella och internationella nätverk för detta och arbetar brottsförebyggande. Samtidigt är brottsförebyggande arbete en fullständig naturlig del inte minst i Polisens arbete, och givetvis på sitt sätt även för Åklagarmyndigheten. En faktor som vi i och för sig skulle utreda men som väldigt snart visade sig vara en självklarhet var att man, i stället för som i dag dela upp ekobrotten, behöver en rikstäckande organisation för dem. Såväl rättssäkerheten som behovet av att veta var man ska utreda ett visst brott talar väldigt starkt för denna rikstäckande organisation.

Flexibiliteten är givetvis också viktig. Då menar jag inte enbart flexibiliteten i att kunna styra resurser, även om det är viktigt att man ska ha det grundläggande och att resurser som sätts av för ekobrottsbekämpning ska ägnas åt detta, utan att man kan behöva flytta resurser under och inom ett

år. Det gäller inte minst personalresurser. Ibland behöver ekobrotten extra resurser, ibland annan brottslighet. Det tycker vi kanske var något lättare inom lösningen åklagarmyndighet-polis.

Så har vi gränssnittsbrottsligheten och blandbrottsligheten. Gränssnittsbrottslighet är alltså brottslighet om vilken man inte riktigt vet om den ska behandlas som ekobrott. Det kan vara miljöbrott, korruption, varumärkesintrång och piratkopiering, alltså brottskategorier där det ofta behövs specialistkunskaper som liknar dem som finns inom EBM. I dag ligger dessa brott inte där. Vi har också väldigt mycket blandbrottslighet, det vill säga där själva ekobrotten inte är den enda sysselsättningen för vissa kriminella, utan där man ena dagen begår narkotikabrott och den andra dagen ekobrott. Har man två separata myndigheter krävs naturligtvis en speciell form av samverkan för att man ska lösa dessa problem. Vi har inte kunnat se att detta har varit något jätteproblem. Det finns de som har pekat på att det *är* ett problem, och framför allt framställer det som ett problem, och jag kan väl säga att behovet av en fast och effektiv ledning i sådana frågor har understrukits från olika håll.

Jag ska även säga något om symbolvärdet. I andra länder med sådana myndigheter handlar det om en spetsmyndighet. Man vill väldigt tydligt visa att man ägnar de svåra ekobrotten all uppmärksamhet. Ekobrottsmyndigheten har verkligen medverkat till att fästa samhällets och medborgarnas uppmärksamhet på att ekobrotten bekämpas och att de är föremål för ingripande. Möjligen är det lite tveeggat. Man ska kanske inte överdriva, men jag tycker inte att man ska dela upp brottslingar i ekobrottslingar och andra brottslingar, eftersom det möjligen kan leda till betraktelsesättet att en ekobov inte är en vanlig bov. Det är han. Han är minst lika kriminell som den som begår vanliga stölder, och det ska man verkligen ha ögonen på.

Sedan har vi övervägandedelen. Vi tittade i grunddelen även här på de förändringar som skett i förutsättningarna för ekobrottsbekämpningen. Där är det stora det jag tidigare pratade om, det vill säga skattebrottsenheternas tillkomst. Där har vi alltså en konstant och mycket ”yrkesskicklig” verksamhet för bekämpning av ekobrott som man drar nytta av både inom Åklagarmyndigheten och inom EBM.

Åklagarmyndigheten har förändrats radikalt. Det är nu en myndighet där man har inrättat utvecklingscentrum för olika typer av brottslighet, ungefär på samma sätt som EBM inrättades för att ta hand om ekobrotten. Det har också blivit alltmer vanligt med nationellt samlade polisinsatser.

Vi tittade då lite på det jag nämnde tidigare, det vill säga möjligheterna att förändra EBM:s grundorganisation. Vi kunde inte se att det gick. Vi tittade på möjligheterna att göra generaldirektören även till polischef, men fann att det av mer principiella skäl inte var lämpligt. Det löste heller inte riktigt alla problem.

Vi kan däremot se att om man skulle genomföra det vi tyckte var absolut självklart, nämligen den rikstäckande organisationen, så skulle EBM behöva växa och bli, om inte kolossalt mycket större, så ändå väsentligt större. Tar man då även hänsyn till behovet av att kanske föra över gränssnittsbrottsligheten och blandbrottsligheten blir EBM en väldigt stor organisation. Det blir alltså ganska likt två nästan parallella åklagarorganisationer, vilket knappast kan vara bra för en enhetlig brottsbekämpning. Vad som verkligen krävs för en effektiv brottsbekämpning är specialisering men inte inläsning. Man ska både ha en speciell och en allmäninriktad metod- och kompetensutveckling. Man ska ha ett fast grepp om blandbrottsligheten.

Då kändes det för oss helt självklart att det bästa vore att avskaffa den särskilda myndigheten och återföra bekämpningen av ekobrottsligheten till Åklagarmyndigheten och Polisen — givetvis under förutsättning att man fortsätter att ta till vara sättet att arbeta med ett nära samband mellan polis och åklagare och med en samlokalisering i vissa projekt och ibland även konstant. Det har man ju redan i dag inom Åklagarmyndigheten och Polisen utanför EBM.

Vi har mycket avsiktligt inte lämnat något förslag på hur detta exakt ska organiseras inom Åklagarmyndigheten och Polisen, vilket jag har förstått inte direkt har varit uppskattat av en del remissinstanser. Att ge sig in i detta innebär att man ger sig in i organisationen för dessa två myndigheter, och jag kan inte se att det omfattades av mitt uppdrag eller att det ens skulle vara lämpligt för en särskild utredare att ge sig på sådana frågor. Vi har alltså nöjt oss med att peka på vilka viktiga beståndsdelar det ska innehålla.

Avslutningsvis vill jag säga att förslaget, som alltså går ut på att man lägger ned en i sig effektiv myndighet, inte ter sig så väldigt märkligt för mig. Ibland måste man faktiskt lägga ned även effektiva organisationer för att därigenom skapa ännu effektivare sådana.

Ordföranden: Tack, Barbro! Då ber jag rikspolischef Stefan Strömberg komma fram.

Stefan Strömberg, Rikspolisstyrelsen: Ämnet för den här diskussionen är den framtida ekobrottsbekämpningen. Vi kan inleda med att fundera på vad det är vi har i dag.

I dag har vi Ekobrottsmyndigheten som är särskilt dedicerad för detta. Den har både en funktionell och geografisk begränsning som man naturligtvis kan diskutera. Inte minst den geografiska begränsningen är ett bekymmer. Jag återkommer till detta.

Utöver den verksamhet som EBM bedriver bedrivs verksamhet av i huvudsak Åklagarmyndigheten och de lokala polismyndigheterna och i någon mån även av rikskriminalpolisen.

Det har en viss betydelse i sammanhanget att blicka tillbaka lite till när EBM kom till. Då förstår man nämligen också det resonemang som Barbro Thorblad för här, där hon beskriver olika saker. Det här är inte en

helt okomplicerad fråga, utan den rymmer en hel del av känsla, kåranda och revirtänkande. Detta ska dock inte hindra att man fattar ett rationellt beslut i en situation där förutsättningarna är annorlunda.

Jag var expeditionschef i Justitiedepartementet och medverkade själv när EBM tillkom. Jag har därför en ganska god inblick i de förutsättningar som gällde när myndigheten kom till. Man kan säga att ekobrottsbekämpningen var en ganska sorglig företeelse ute i polis- och åklagarmyndigheterna dessförinnan. Man gjorde vissa försök med den särskilda åklagarmyndighet som fanns i Stockholm och som hade hand om särskilt stora mål. Där gjorde man en viss satsning, men det ledde kanske inte så långt. Man ville då från regeringens sida gå vidare, och man föreslog inrättandet av EBM.

Det var dock inte ett särskilt populärt beslut. Väldigt mycket möda, inte minst från Polisen, lades ned på att hitta olika argument för varför detta inte skulle gå att lösa. Därför fick vi till slut den ganska egendomliga lösning som exempelvis innebär att polispersonalen inte är en del av EBM utan fortfarande finns inom polisorganisationen. Det finns en hel del annat sådant som inte riktigt är en konsekvens av ett kreativt lagstiftningstänkande utan snarare en kompromiss mellan olika, ganska starka krafter som verkade.

EBM fick en långsam start, bland annat för att de som jobbade i myndigheten var väldigt fixerade vid – det kommer jag själv ihåg — att det var mycket bra att som åklagare äntligen få den där polispersonalen som man tigt om i decennier. Så fick man den plötsligt, och det var egentligen det man fann viktigt. Andra bitar som hade att göra med EBM:s möjlighet att jobba med brottsförebyggande frågor och liknande kom i skymundan. Man ska heller inte underskatta det faktum att den dåvarande ledningen, såväl för åklagarväsendet som för Polisen, mycket aktivt motarbetade både tillkomsten av EBM och de första årens arbete med att få myndigheten i gång. Därför blev starten långsam. Under de senaste två tre åren har det dock skett väldigt mycket, och EBM har verkligen skjutit fart och gör ett väldigt bra jobb i dag. Jag tycker att det är viktigt att säga detta som en bakgrund så att man inte tror att detta bara är en enkel och rationell fråga som tillkommit under funderingar som i alla delar varit rationella.

Nu står vi inför framtiden i en delvis annan situation. Vi kan konstatera att den geografiska skillnaden är ett stort problem. Vi har två olika organisationer som hanterar detta, och om vi ska behålla Ekobrottsmyndigheten måste det vara så att man har en enhetlig ekobrottsbekämpning i landet. Men det får då en del egendomliga konsekvenser, vilket Barbro Thorblad bland annat beskriver.

Vi har också en ändrad brottslighet. Jag tror att synen är att ekobrott, eller de ekobrott vi nu utreder, är betydligt mer kvalificerade än de kanske var för 10 eller 20 år sedan, när problemen började torna upp sig. Men

framför allt har vi kopplingen till organiserad brottslighet som blir mer och mer tydlig. Vi får vad vi kallar för en blandbrottslighet, och då blir det inte lika enkelt. Risken för dubbelarbete blir ganska stor.

Prioriteringen av ekobrott är också en helt annan i dag än den var för 10 år sedan. Nu är det ingen tvekan om att detta är något man ska arbeta hårt med, bland annat beroende på att det är så mycket mer än någon som har försummat att betala sina fakturor och därför hamnar på obestånd. Det handlar i stället om ett medvetet missbruk av de olika möjligheter som finns när det gäller ekonomisk verksamhet och företagande.

Man kan därför säga att behovet av en ekobrottsmyndighet i dag inte är lika stort som när den kom till. En lika bra eller en bättre organisation skulle kunna skapas inom ramen för den nuvarande strukturen, och om man nu bestämmer sig för en förändring är det viktigt att ta till vara ett antal saker. Det gäller arbetssättet, det nära samarbetet mellan polis och åklagare och de säkrade resurserna. Det är någonting vi börjar bli uppmärksamma på även i andra sammanhang. Polisen måste ibland säkra resurser, inte minst för att man ska klara kompetensen. Det gäller så att säga i första hand inte resursen som sådan utan att man har en kompetens för att hantera vissa frågor. Gemensam metodutveckling för polis och åklagare är också något mycket värdefullt som vi bör slå vakt om i en kommande organisation.

Samtidigt är det viktigt att se till att detta inte bara är en brottsutredande verksamhet med en åklagare och några poliser som skriver protokoll och hjälper till att utreda saker. Det handlar faktiskt om brottsförebyggande arbete — ett offensivt arbete mot ekonomisk brottslighet som innefattar kriminalunderrättelseverksamhet och spaning tillsammans med vad polisen i övrigt gör. Man ska också tänka på att vi här faktiskt har fått en sammanhållen organisation, vilket också Barbro Thorblad berör. Vi bör därför i framtiden, menar jag, ha en nationell organisation både på åklagarsidan och på polissidan för att utnyttja den större kraft som det innebär. Den organisation i 21 polismyndigheter som Polisen har är inte ägnad att ge oss en effektiv organisation och effektiva medel för att bekämpa den här typen av brottslighet. Den är ju inte indelad i 21 myndigheter utan har en något friare och mer lättsinnig geografisk fördelning.

När det gäller den geografiska delen är det viktigt att man faktiskt får ett enhetligt system. Det måste vi också se till. Vi ska inte ha två olika organisationer. Vi behöver en organisation som arbetar med blandbrottsligheten, det vill säga kopplingen mellan kvalificerade ekobrott och den organiserade brottsligheten, på ett mer sammanhållet sätt. Hur detta ska ske tror jag att vi behöver fundera mer över. Det finns ju heller inga förslag i det som Barbro Thorblad har presenterat. Det är som jag förstår det avsiktligt eftersom det naturligtvis i första hand är en fråga för polisorganisationen och åklagarorganisationen att i dialog med statsmakterna se på detta.

Riksåklagaren Fredrik Wersäll, Åklagarmyndigheten: Ekobrottsbekämpningen är en mycket viktig del av åklagarväsendets kriminalpolitiska åtaganden, även om den i och för sig utgör en rätt begränsad del av åklagarverksamheten totalt sett. EBM sysselsätter i dag ungefär en tiondel av landets åklagare, ungefär 90 stycken. Utanför EBM finns ungefär 30 ekoåklagare på Åklagarmyndighetens allmänna kammare, eftersom EBM i princip bara är verksam i storstäderna. Ungefär en tredjedel av alla brottsmisstankar på ekoområdet handläggs av åklagare utanför EBM. Det vill jag säga som en bakgrund.

Jag vill också inledningsvis säga att jag tycker att EBM bedriver, precis som Stefan Strömberg sade, en mycket bra verksamhet. Myndigheten har utvecklats väl. Genomströmningstiderna har minskat, arbetsmetoderna har utvecklats, och kompetensen för nya brottsområden som exempelvis finansmarknadsbrotten har stärkts. Etablerandet av skattebrottsenheter inom Skatteverket har inneburit att resurser och kompetens för att utreda skattebrott och angränsande brott har säkrats på ett helt annat sätt än tidigare. Vi har alltså en bra brottsbekämpning på ekobrottsområdet, både inom och utanför EBM.

Åklagarväsendet generellt sett har också utvecklats mycket under åren sedan EBM bildades. Vi har i dag ett helt annat åklagarväsende än vi hade för tio år sedan. Men även om mycket är positivt har Barbro Thorblad i sitt betänkande på ett, enligt min mening, riktigt sätt pekat på svagheter i dagens organisation och de möjligheter som en sammanläggning av Åklagarmyndigheten och EBM skulle innebära. Jag kan säga, som också framgår av vårt remissvar, att jag ställer mig i allt väsentligt bakom Barbro Thorblads överväganden.

Om jag ser det från Åklagarmyndighetens, eller snarare riksåklagarens utgångspunkt så är de främsta problemen med dagens organisation följande: Svårigheter att hantera blandbrottslighet och brottslighet som ligger i gränslandet mellan ekobrott och annan brottslighet.

Svårigheter att anpassa organisationen efter snabbt ändrade förutsättningar.

Svagheter och oklarheter i styrningen och ledningen genom att EBM är en myndighet direkt under regeringen samtidigt som jag som riksåklagare har ett uttryckligt ansvar för ledningen av åklagarväsendet totalt sett, inklusive EBM.

Olika ledning av ekobrottsbekämpningen i olika delar av landet.

Inläsningseffekter för åklagarpersonal.

Dubbel administration.

Om EBM och Åklagarmyndigheten skulle läggas samman enligt det förslag som Barbro Thorblad har lagt fram är det min bestämda uppfattning att den operativa vardagen för ekoåklagare, revisorer och poliser i allt väsentligt skulle vara sig lik. Ekobrottsbekämpningen skulle vara minst lika prioriterad som i dag. Poliser och åklagare skulle sitta tillsammans

precis som i dag, arbeta tillsammans i åklagarledda team, och de arbetsmetoder som EBM så framgångsrikt har utvecklat ska finnas kvar och fortsätta att utvecklas. Lika självklart ska den utrednings- och åklagarkompetens som byggs upp för exempelvis finansmarknadsbrotten och EU-bedrägerierna finnas kvar och utvecklas. Samverkan med andra myndigheter ska självklart också utvecklas. Detta är i det kortare perspektivet.

På lite längre sikt ser jag stora möjligheter att skapa en kraftfull organisation mot inte minst organiserad brottslighet, oavsett vilka former den tar sig. Det är precis som Stefan Strömberg sade: De som begår brott anpassar sig tyvärr väldigt lite till vår uppdelning på olika myndigheter. Tvärtom är det så att den grövre ekonomiska brottsligheten i dag ofta är ett led i eller en gren av annan grov organiserad brottslighet som narkotikahandel, trafficking, värdetransportrån och mycket annat. Ett bra exempel på detta är penningtvätt. Grovt kriminella använder sig av exempelvis växlingskontor för att tvätta utbyte av brott. Detta genererar i sin tur nya brott, exempelvis skattebrott.

Självklart borde, enligt min uppfattning, all brottslighet som har anknytning till sådana transaktioner hanteras av en åklagarorganisation. Så är det inte i dag. Det leder till risker för att brottslighet som är mycket angelägen att komma åt faller mellan stolarna eller att det blir dubbelarbete. Det finns väldigt goda föresatser, ska jag säga, att lösa sådana problem i vardagen, men myndighetskonstruktionen som sådan gör inte problemet helt lätt att bemästra.

Det finns, enligt min mening, stora verksamhetsfördelar med att se den organisation som Åklagarmyndigheten byggt upp med internationella åklagarkammare mot den grövsta internationella brottsligheten och det åklagararbete som i dag bedrivs inom EBM mot den grövsta ekonomiska brottsligheten som en gemensam resurs med en gemensam inriktning mot ett gemensamt samhällsproblem. Det skulle skapa goda möjligheter att kraftsamla mot vissa samhällsfarliga företeelser, oavsett vilka typer av brott det är fråga om. Som jag har uppfattat det, och det styrks av det som rikspolischefen sade, finns det en stark vilja också inom polisen att skapa en organisation anpassad efter de här förutsättningarna med samlokalisering och arbete i åklagarledda team. Arbetet i polisens operativa råd har inneburit en tydlig inriktning mot att bedriva kampen mot den organiserade brottsligheten systematiskt, ofta mer inriktat på personer och organisationer och mindre på enstaka brottstyper.

Till det kommer att Åklagarmyndigheten, precis som Barbro Thorblad lyfte fram, under de senaste åren har gjort mycket betydande satsningar på utvecklingsorganisationen. Som jag ser det skulle en sammanläggning innebära möjligheter att förstärka utvecklingsarbetet för ekobrottsbekämpningen totalt sett. Det skulle också skapa nya förutsättningar för kompetensutveckling och växling mellan olika specialiteter för de enskilda åklagarna, något som jag är övertygad om är helt nödvändigt för att vi ska

ha en hög och enhetlig kvalitet på allt åklagararbete. Dessutom skulle en sammanläggning ge bättre förutsättningar för en tydlig, effektiv, rättssäker och inte minst enhetlig ledning av hela åklagarväsendet. Antalet åklagare, även om de inte är helt få, är inte särskilt stort. Åklagarmyndigheten eller åklagarorganisationen är rätt begränsad till antalet. Att läsa in olika delar av åklagarkåren i olika myndigheter strider enligt min mening mot de grundtankar som ledde till att åklagarorganisationen i övrigt blev en myndighet den 1 januari 2005.

Slutligen skulle vi spara en del pengar på att undvika dubbel administration. Vi skulle kunna skapa en enhetlig personal- och lönepolitik, en gemensam ekonomiadministration och liknande. Men det intresset är naturligtvis underordnat brottsbekämpningsintresset.

Överdirektören Katrin Westling Palm, Skatteverket: Herr ordförande! Inledningsvis vill Skatteverket understryka att bekämpning av ekonomisk brottslighet sannolikt är viktigare i dag än när EBM bildades 1998. Det är viktigt att de diskussioner som ska föras här i dag baseras på en så allsidig belysning som möjligt.

Skatteverket anser att oavsett vilken myndighet som väljs till sist eller blir ansvarig för bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten är det tre faktorer som är viktiga när det handlar om att åstadkomma en effektiv ekobrottsbekämpning. Det första är att det finns en rikstäckande organisation. Det andra är att vi får säkrade åklagar- och utredningsresurser. Det tredje är att det säkras en specialistkompetens samt att vi får långsiktig metod- och kompetensutveckling säkrad.

Vi anser att inrättandet av EBM har medfört att vi har bättre förutsättningar nu för bekämpning av ekobrott än tidigare. Resurser har säkrats, och metodutveckling har möjliggjorts. Men det är fortfarande en brist att det i dag inte finns en rikstäckande och enhetlig åklagar- eller polisorganisation för hantering av ekobrott.

Utredningen har inte berört skattebrottsenheterna. Vi vill passa på tillfället att ändå framhålla att den modell som finns i dag med specialdestinerade utredningsresurser fungerar bra, att samverkan med andra myndigheter fungerar bra. Det har inneburit ett betydande resurstillskott till bekämpningen av ekonomisk brottslighet. Därför bör modellen med skattebrottsenheter bibehållas.

När det sedan kommer till organisationsförslaget kan inte Skatteverket tydligt se hur det påverkar de tre kriterier som jag nyss nämnde. Vi har heller inte sett att utredningen fullt ut belyst, beskrivit och analyserat det alternativ som också finns att ge EBM ett rikstäckande ansvar.

Som har nämnts här i dag lämnar utredningen den närmare organisationsutformningen till Polisen och Åklagarmyndigheten att bestämma. Naturligtvis ifrågasätter inte Skatteverket Polisens eller åklagarväsendets förmåga att organisera sig, men eftersom vi inte kan se av den här utredningen hur

organisationen ska se ut kan vi heller inte bedöma förslaget och hur det lever upp till de tre kriterier som vi har satt upp för en effektiv ekobrottsbekämpning.

Om jag lämnar organisationsförslaget och kommenterar utredningen i övrigt så delar Skatteverket många av utredningens slutsatser och förslag. Men på två punkter skulle jag vilja lämna en kommentar. Det rör områdena specialisering och flexibilitet i resursutnyttjandet. Som vi har tolkat det målar utredningen upp en bild av specialisering som Skatteverket inte delar. Våra erfarenheter hittills med skattebrottsenheterna och EBM är mycket positiva. Vi anser att specialistkompetens på det här området är absolut nödvändigt. De faror med inlåsnings effekter som utredningen beskriver anser vi kan avhjälpas med ganska enkla medel.

När det gäller flexibilitet i resursallokeringen har vi uppfattat det så att utredningen skissar på en bild av möjligheter till fullständig flexibilitet och frihet i resursomfördelningarna som vi ser en betydande fara med. Vi ser också en bild av tillbakagång till och med till tiden före bildandet av EBM. Det som vi ser som en betydande fara i det här är tidsutdräkt i ärendehandläggningen, ineffektivitet och en befarad kompetensförlust. Trots att det naturligtvis kan vara så att det inverkar menligt på flexibiliteten är det Skatteverkets uppfattning att en effektiv ekobrottsbekämpning kräver fredade resurser, långsiktigt fredade resurser, som inte bör tas i anspråk för något annat. Det behöver således vara en utgångspunkt för den framtida organisationsutformningen.

Sammanfattningsvis framhåller jag återigen våra tre viktiga kriterier för en effektiv ekobrottsbekämpning. Det är en rikstäckande organisation, specialistkompetens och säkrade åklagar- och utredarresurser. Vi kan inte tydligt se att utredningen har beskrivit hur man ska leva upp till de här tre kriterierna. Därför tar vi inte ställning i organisationsfrågan.

Generaldirektören Gudrun Antemar, Ekobrottsmyndigheten: Jag ska börja med att säga att det känns bra att vara här i dag, att få komma hit och ge Ekobrottsmyndighetens syn på dessa svåra frågor innan ni ska fatta beslut om en framtida organisation för ekobrottsbekämpningen. Jag hade tänkt börja med att tala om hur det var när Ekobrottsmyndigheten inrättades, men det gör jag inte för det har rikspolischefen beskrivit så ingående. Jag tänkte nöja mig med att säga att trots de svårigheter som fanns när Ekobrottsmyndigheten inrättades så visade ändå den reformen ett prov på nytänkande från statsmakternas sida. Ekobrottsmyndigheten blev en nyhet för rättsväsendet.

Sedan dess har utvecklingen skett på många plan. Ett plan är att 1998 var det få myndigheter som ville lägga kraft på ekobrottsbekämpningen. Nio år senare är det många myndigheter som vill lägga kraft på ekobrottsbekämpningen. Det är en mycket positiv utveckling.

Sedan 1998 har också ekobrottsligheten förändrats. 1998 hade man fokus på skattebrottslighet. Det var den som inte hanterades. Man letade efter ett reaktivt system som kunde hantera brottsligheten med snabbare utredningar och kortare handläggningstider. Det brottsförebyggande inslaget i ekobrottsbekämpningen var fortfarande då inte särskilt framträdande.

Nu år 2007 har den ekonomiska brottsligheten blivit alltmer avancerad och har en internationell dimension som naturligtvis beror på globalisering och den snabba teknikutvecklingen. Ekobrottsmyndigheten har följt med i utvecklingen. Det var en långsam start, mycket förväntningar men också ett ganska svårt arv att ta hand om. Men sedan dess har både kompetensen och arbetsmetoderna förbättrats. Vi har i dag bättre resultat på alla viktiga områden som vi arbetar med och där vi finns. Vi har blivit bättre på att handlägga den enklare brottsligheten, vi har blivit bättre på att handlägga den svårare brottsligheten, och vi har blivit bättre på att förebygga brottsligheten.

Jag tänkte kort beröra vart vi har kommit i dag för att sedan gå in på vad vi tror är viktigt inför ert beslut om den framtida organisationen av ekobrottsbekämpningen. Vi bygger vår verksamhet i dag utifrån en omvärlds- och hotbildsanalys. Det innebär att vi kan peka på samhällsutveckling och utveckling av den kriminella verksamheten som är viktig, till exempel det vi har talat om i dag, att grova ekobrott ibland är en del av annan grov brottslighet. Det är sådant som vi har påpekat i flera år och sådant som är viktigt för en specialistmyndighet att peka på.

Vi är specialiserade på att bekämpa brott på de finansiella marknaderna. Det är bara poliser och åklagare i Ekobrottsmyndigheten som gör det. Bland flera spetskompetenser som vi har så har vi också finansiella experter som väl känner till förhållandena på finansmarknaderna. Vi driver i samverkan med Finansinspektionen, vars generaldirektör Ingrid Bonde också sitter här i dag, ett viktigt brottsbekämpningsarbete. De operativa insatser som vi gör har klara brottsförebyggande genomslag. Det här är särskilt viktigt. Tilltron till de svenska finansmarknaderna är viktig, inte bara för företagen som ska investera kapital utan för alla svenskar som har sina pensionspengar placerade i de här systemen. Vi ser också nu att internationaliseringen på det här området går väldigt snabbt. Vi kommer snart att ha en europeisk finansmarknad. De reglerna är bra. Det kommer att ge bland annat Finansinspektionen mer muskler i framtiden, men det är då också viktigt att ha en bra struktur för ekobrottsbekämpningen så att man inte tappar tempo.

Det andra området som vi har arbetat hårt med är att förfina våra instrument när vi ska angripa den grövre brottsligheten. Där har vi tre olika grupper, kan man säga. Det är den grupp som vi har talat om tidigare och som både riksåklagaren och rikspolischefen har nämnt, nämligen när ekobrotten är en del i en multikriminell verksamhet och när man använder ekobrott för att skapa nya vinster eller för att dölja vinster från annan brottslig verksamhet. Men vi har också avancerade brott i näringslivet som inte

har koppling alls till annan brottslighet. Jag ska nämna som några exempel investeringsbedrägerier, bolagstömningar och affärsöverlåtelser som sker i brottsligt syfte.

Vi gör också stora insatser när det gäller den svarta sektorn. Då talar jag nu inte enbart om det problem som innebär att enskilda köper svart arbetskraft för att klara sin vardag. Jag pratar om att företag drivs med hjälp av inhyrd arbetskraft svart, eller så drivs de för att hyra ut arbetskraft svart. Det orsakar stora samhällsskador och en mycket besvärlig konkurrenssituation för de företag som försöker att driva en seriös verksamhet.

När vi ska bekämpa grov brottslighet på de här tre områdena använder vi naturligtvis de instrument som lagstiftaren har gett oss, men vi har också själva utvecklat vår strategiska förmåga. Vi har ökat takten. Vi har lärt oss att prioritera och skala bort det som inte är nödvändigt att gå fram med för att i stället gå fram med mer som det är nödvändigt att gå fram med. Det innebär att vi får mer gjort nu än tidigare på det här området. Vi måste fortsätta att utveckla det, men vi har kommit en bit på väg.

Det tredje området som vi också har arbetat med under senare år är att aktivt utveckla ett förenklat förfarande för att ta hand om den brottslighet som inte är så storskalig och mer lättutredd men som är ganska omfattande. Där har vi lyckats att väsentligt korta handläggningstiderna. Vi har också ökat enhetligheten och rättssäkerheten i lagföringen. Just eftersom vi har samlat ihop det här på få åklagare – det kostar oss 10 procent av våra resurser – kan dessa åklagare också se mönster som är viktiga för att kunna bygga ett bra brottsförebyggande arbete. För på det här området är det väldigt viktigt att förebygga brott i stället för att bara sikta på att utreda och lagföra dem.

Om jag nu skulle gå över till vad vi tror är viktigt för den framtida organisationen för ekobrottsbekämpningen vill jag nämna några faktorer. Utgångspunkten är naturligtvis medborgarnas krav på rättssäkerhet. Då menar jag att rättsväsendet ska tillgodose medborgarnas krav på en rättssäker ekobrottsbekämpning i hela landet, där rätt insatser görs på rätt områden.

Rättsväsendet måste också kunna möta de nya krav som hela tiden ställs på grund av samhällsutvecklingen och brottsutvecklingen. Det kan gå ganska fort. Som exempel vill jag återvända till brottsligheten på finansmarknaderna, där det är en otroligt expansiv verksamhet på värdepappersmarknaden med många fler aktörer. Det är inte många år sedan man inte kunde göra en affär på finansmarknaderna utan att gå till en tjänsteman på en bank som hjälpte en. Numera kan alla medborgare göra det via Internet. Ett annat exempel som också riksåklagaren var inne på är naturligtvis penningtvätt. Teknikutvecklingen gör att det är mycket lättare att transportera pengar, gömma dem och tvätta dem i dag än förr. Ofta är det ekonomisk brottslighet som är verktyget för att det ska gå riktigt bra.

En lika viktig faktor för den framtida ekobrottsbekämpningen är att statsmakterna har möjlighet att styra resurserna i ett nationellt perspektiv så att de används strategiskt och mot den brottslighet som för dagen är den viktigaste. Den ordning som vi har i dag innebär en splittring av resurserna när vi så väl behöver en samling av dem.

Inför ert beslut om den framtida organisationen för ekobrottsbekämpningen vill jag ändå med den erfarenhet jag har från de tre år som jag har varit chef för Ekobrottsmyndigheten säga att det är min övertygelse att det behövs en särskild myndighet som har specialkompetens och resurser för att bekämpa ekonomisk brottslighet. Det är viktigt för det måste vara en långsiktighet, en uthållighet och en nationell strategi som bygger på att man hela tiden orkar kompetensutveckla. Man måste följa utvecklingen i världen, i Sverige och nosa och se var det kommer nya riskområden. För de kommer att komma hela tiden. Man måste också ha en myndighet som har ett klart brottsförebyggande uppdrag.

Kampen mot den ekonomiska brottsligheten kräver alltså en sammanhållen och långsiktig styrning och ledning av verksamheten. Det gäller att man kan göra prioriteringar från den högsta ledningen i organisationerna till det dagliga och operativa arbetet. Det är svårt att prioritera när man har brottslighet som kanske inte känns akut för dagen men som långsiktigt kan orsaka stora skador när man samtidigt måste prioritera annan brottslighet som verkligen kräver akuta åtgärder.

Man kan självklart diskutera avgränsningen mellan hur en specialistmyndighet skulle se ut i förhållande till det allmänna åklagarväsendet. En viktig utgångspunkt är ju att riksåklagarens roll som högste åklagare aldrig förändras, oavsett om statsmakterna väljer att styra resurserna genom en eller flera myndigheter. Åklagarna i Ekobrottsmyndigheten är liksom alla andra åklagare i landet i rättsligt hänseende underställda riksåklagaren.

En specialistmyndighet med ett brett uppdrag från brottsförebyggande arbete till kriminalunderrättelsetjänst och lagföring har den styrkan att alla yrkeskategorier, poliser, åklagare och experter, kan arbeta mot samma mål under gemensam styrning. Ekobrottsmyndigheten har nu haft nio år på sig och har börjat etablera sina arbetsformer. Det borde ligga en vinst för brottsbekämpningen i att man bygger vidare på ett sådant koncept i ett nationellt perspektiv.

Betänkandet som Barbro Thorblad har presenterat är enligt vår mening inte tillräckligt som underlag för ert framtida beslut, bland annat för att det inte innehåller en utveckling av tanken på en ekobrottsmyndighet med ett nationellt mandat och med ett sakligt ansvarsområde som motsvarar kraven på en modern brottsbekämpning. Vi tror att ni behöver mer underlag. Jag tror också att ni behöver ett underlag som konkret visar hur det i praktiken kommer att se ut, vilken variant ni än väljer.

Som avslutning tänkte jag säga att den framtida organisationen för ekobrottsbekämpning bör skapa rättstrygghet och rättslighet i hela landet, för enskilda och för företag, skydda tillväxten och välfärden och ha en strate-

gisk förmåga att möta brottsutvecklingen med en samlad styrning av resurserna. Oberoende av vilken organisation som ni i framtiden beslutar om har Ekobrottsmyndigheten framgångsrikt visat att en specialistmyndighet kan utvecklas och skapa en stark motkraft till avancerad brottslighet, att Sverige kan vara ett aktivt land som söker effektiva lösningar och föregår med gott exempel även på det här området.

Ingrid Bonde, Finansinspektionen: Som Gudrun var inne på är ju att stävja ekobrott en av de mest avgörande faktorerna för förtroendet för den finansiella sektorn. I den bemärkelsen har vi två problem med utredningen som den ligger i dag. Det ena är, som man har varit inne på, att utredningen inte berör den här problematiken och det behov av spjutspets- och specialistkompetens som denna kräver och har inget förslag på hur man ska kunna lösa detta framöver. Det går säkert att lösa, men vi har ännu inte sett något förslag på hur det ska kunna ske. Vi vet av erfarenhet att det har tagit många år att bygga upp den kompetens som vi faktiskt har i dag.

Det leder mig till problem två. Det är att om man nu genomför stora förändringar så riskerar man att tappa tempo i den här frågan som är ganska betydande just nu. Vi är ganska bekymrade över läget. Den nuvarande kompetensen som man har byggt upp riskerar att på olika sätt tappa sin förmåga och sitt tempo. Vi har den nu på plats. EBM har gjort en stor insats för att samla denna kompetens, och vi har i dag ett väl fungerande samarbete myndigheterna emellan. Så tempofrågan, betydelsen av att upprätthålla en hög fart i denna fråga, är vårt andra bekymmer.

De två frågorna skulle jag vilja lyfta upp särskilt från Finansinspektionens sida.

Stefan Lindskog, Advokatsamfundet: För oss advokater är naturligtvis rättsstatsperspektivet och rättssäkerheten själva utgångspunkten. Ekobrottsfrågor är knutna till marknadsekonomin, där tydliga spelregler och förtroende har stor betydelse. Det har här fokuserats väldigt mycket på vad man kallar ekobrottsbekämpning. Det är viktigt för ett förtroende för spelreglerna i marknadsekonomin. Men vi vill också understryka att förtroendet har en annan dimension. Ekobrottsmyndigheten var ju till en början inte särskilt framgångsrik i de stora målen. Man förlorade väldigt många stora mål. Det undergrävde förtroendet för spelreglerna från en helt annan kant.

Rättssäkerhetsaspekter kräver inte bara att man framgångsrikt angriper den brottslighet som finns, utan också att man förmår att låta bli att angripa det som man inte har någon framgång i. Det är ju också skadligt.

Båda dessa dimensioner kräver kompetens. Man har talat mycket om metodutveckling och specialistrekrytering här. Vi tror att det är oerhört väsentligt. Man har kommit en bra bit på väg. Om man är lite elak kan man säga att dåligt är på väg att bli bra. Och när det är bra kan det bli bättre.

Oavsett hur man lägger upp detta är det vår uppfattning att det krävs en särskild organisation. Om man har en särskild organisation så får man gränsdragningssvårigheter. Det blir så med nödvändighet.

Ekobrottsmyndigheten har gått från dåligt i riktning mot bra, och kan bli bättre. Det är tillfredsställande. Om man nu ska ge sig in och göra en omfattande organisationsförändring är vi bekymrade över de risker det kan medföra. Man kan tappa tempo, som det har pekats på här. Man kan tappa fokus. Man blir en del i en myndighet som trots de bästa ambitioner också har andra saker att tänka på.

Vi befärrar att riskerna med en organisationsförändring är så stora för så osäkra vinster att man nog inte ska byta fot i det här läget trots att man på goda principiella grunder kan sätta i fråga den organisation som vi har.

Ordföranden: Tack så mycket, Stefan! Vill någon annan säga någonting innan vi släpper in frågeställarna? Rolf Åbjörnsson har anmält sig. Jag vet inte om det är som tidigare riksdagsledamot, som representant för Rekon eller både och.

Rolf Åbjörnsson: Nej, det är möjligen som en person som är ute och jobbar i skiten – som advokat. Jag har hållit på med det här sedan 1972. En av anledningarna till att jag engagerade mig politiskt var just kampen mot ekobrottsligheten.

Det här är kinkiga problem. Jag menar att det finns tre principer. De är integrationen mellan åklagare och poliser, resurserna och kompetensen. På alla dessa tre områden rådde totalt nolläge innan Ekobrottsmyndigheten kom till. Nu har vi ändå uppnått 0,3. Som Stefan säger här är det klart att det kan bli mycket bättre. Det vore bekymmersamt om man lade ned myndigheten och återvände till det elände vi hade innan den kom till.

Jag hade ledigt här i en vecka och läste om Machiavellis *Fursten*. En rad som slog mig var att den furste som utgick ifrån att människorna var goda gick under. Den som däremot utgick ifrån att de var onda klarade sig bra.

Här är vi inne på ett område som är direkt samhällsfarligt. Jag talar inte om vardagsbrottsligheten. Vårt rättsväsende fungerar bra när det gäller enkla saker som mord, våldtäkt, stöld och så vidare. Men när det gäller avancerad ekonomisk brottslighet i affärsverksamhet, som alltså sköts inom ramen för de företag vi har, så klarar inte vårt rättsväsende det. Det måste man göra. Annars får vi ett andra samhälle, och det har vi redan nu. Vi har två samhällen. Frågan är vilket som ska vinna. Jag tycker att det vita ska vinna.

Då gäller det att vässa klorna. Kompetensbiten är oerhört viktig här. Det gäller integrationen mellan polis och åklagare. Man kan i och för sig fundera över om inte de skulle sammansmältas så att man i stället skulle ha processaktörer och avancerade duktiga förundersökningsledare. Den typiska åklagaren är ingen bra förundersökningsledare.

Jag tycker att utredningen hoppar över en hel del problem. Man borde ha varit lite mer djärv och modig i stället för att ducka för alla problem. Då hade man kommit längre. Vi måste ta tag i det här. Vi ska inte lägga

ned myndigheten, utan vi ska vässa den. Den ska bli ännu skarpare, och man ska anlita specialister. Detta finns i stort sett i Danmark, så det är bara att titta på hur man gör där.

Ordföranden: Finns det någon som ytterligare vill komplettera det som har sagts eller har något eget att anföra innan vi låter riksdagsledamöterna ställa frågor? Om inte så övergår vi till ledamöternas frågor.

Inge Garstedt (m): Herr ordförande! Det har varit en spännande föredragning. Några frågor som har kommit upp från ett par talare är behovet av spjutspetskompetens eller kompetenssäkring, risken att tappa tempo samt resurssäkring. Jag skulle vilja fråga både riksåklagaren och rikspolischefen hur ni ser på de tre frågor som har kommit upp.

Fredrik Wersäll: Jag kan dela uppfattningen att det alltid finns en risk att man tappar tempo i samband med organisationsförändringar. Därför tycker jag att det är angeläget att statsmakternas inriktning med utgångspunkt i de förslag som föreligger kommer fram så snart det bara går. Om det kommer ett tidigt besked om inriktningen och den inriktningen ligger i linje med det utredningsförslag som Barbro Thorblad har lagt fram är det min bedömning att man utan tempoförluster och utan kompetensförluster kan fortsätta det operativa arbetet som det ser ut i dag.

Åklagarna finns på plats, poliserna finns på plats, ekorevisorerna finns på plats och övrig personal finns på plats. I så fall blir det egentligen mest en förändring av huvudmannskapet. En annan sak är att jag tror att man ska fundera lite på sikt när det gäller hur verksamheten ska vara organiserad.

När det gäller spjutspetskompetens är det självklart att vi med dagens komplexitet i brottsutvecklingen behöver sådan kompetens på en lång rad områden. Det gäller ekobrottsligheten, däribland bland annat finansmarknadsbrotten, som har nämnts här. Det gäller också miljöbrottslighet, arbetsmiljö, IT-brott och immaterialrätt. Det finns många områden som är komplexa och tekniskt komplicerade där vi behöver hög specialisering både på åklagar- och utredningssidan. Där måste vi ha en organisation som vid varje given tidpunkt ser till att vi har den spjutspetskompetens som kan tackla den mest komplicerade brottsligheten.

Den kompetens som har byggts upp inom EBM ska självfallet bevaras och utvecklas. Vi har åklagare med den här kompetensen och vi har en utvecklingsorganisation som kan arbeta med metodutveckling och rättslig styrning och ledning. Vi har en personalförsörjning som gör att vi inte hyser någon som helst tvekan om att vi skulle klara också en sådan övergång.

Det är egentligen svaret också på den tredje frågan, nämligen kompetenssäkringen. Ungefär hälften av våra åklagare i landet har specialisttjänster. De är alltså specialinriktade på olika brottsområden. Det är självfallet viktigt att alla specialiteter får den kompetenssäkring och den kompetensutveckling som deras speciella brottsområde behöver.

En annan sak är att jag tror att det för att upprätthålla en långsiktig kompetens är viktigt att man då och då har möjlighet att byta specialitet så att man säkrar den allmänna åklagarkompetensen, inte minst när det gäller tvångsmedelshanteringsfrågor och sådant.

Stefan Strömberg: Jag kan i allt väsentligt ansluta mig till det som Fredrik säger. Det gäller naturligtvis även för polisen. Jag vill ändå säga två saker.

Det ena gäller spjutspetskompetensen. Vi tycker att en ändrad organisation och en satsning där man breddar konceptet till att omfatta organiserad brottslighet leder till att man kanske också bättre kan utnyttja den kompetensen på fler områden än man gör i dag. Kompetensen är i någon mån instängd på EBM. Den kanske skulle kunna utnyttjas bättre. Jag tror att vi då skulle få en bredare förmåga att hantera de här sakerna.

När det gäller resurssäkringen beror det på hur man organiserar det hela. Det koncept som jag föreställer mig är att man hanterar det här nationellt på det sätt som EBM har gjort. Det innebär att vi kan säkra resurser, och det kommer vi också att göra. Det här ska inte försvinna, som tidigare, utan vi ska slå vakt om och se till att vi har personal som kan handlägga ärendena. Det är inte riktigt så i dag i alla avseenden när det gäller polismyndigheterna.

Så det är en viktig bit, men man ska inte heller glömma att man, förutom de resurser man avsätter för detta, naturligtvis förfogar över betydande resurser som kan tillföras från tid till annan när det finns behov om man är en del av en större organisation.

Ordföranden: Är du nöjd med svaret? Ingen som vill ge en ytterligare kommentar om detta? Då är det Lena Olsson från Vänsterpartiet.

Lena Olsson (v): Tack, herr ordförande! Nu är en del frågor besvarade. Vänsterpartiets inställning är att den här myndigheten bör vara kvar, och ju mer man har läst remissinstanserna desto säkrare blir man. När man hör inledarna så berömmar också alla Ekobrottsmyndigheten. Då blir det väldigt svårt att förstå utredningen, som också berömmar denna myndighet och säger att det är en väldigt effektiv myndighet på alla sätt och vis. Man blir ju ganska frågande till att Barbro Thorblad säger att man måste lägga ned även effektiva myndigheter.

Samtidigt är det väl så att det är en brist att man inte ger konkreta förslag, något som också Skatteverket hänvisar till i sitt remissvar, på hur den här organisationen ska se ut. Kan man verkligen säkerställa det här med resurser, kompetens och annat? Och är det en rimlig tidsaspekt, i så fall, att den här myndigheten, som utredningen föreslår, ska upphöra den 1 januari 2008 utan att tappa fart?

Ordföranden: Var denna fråga ställd till utredaren?

Lena Olsson (v): Vi kan väl säga så här: Dels till utredaren, dels också till den åklagarmyndighet och polis som nu ska upprätta en ny organisation.

Ordföranden: Men det har de just svarat på. Då tycker jag att det är Barbro Thorblad som får svara på det.

Lagmannen Barbro Thorblad: Jag håller med om att EBM är effektiv. När jag säger att man ibland måste lägga ned en effektiv organisation gäller det om man måste skapa något ännu effektivare där det kanske inte finns utrymme inom den existerande organisationen.

Sedan är det också så att EBM under alla omständigheter måste förändras. Jag tror att alla här är överens om, alla som har yttrat sig här i dag, och jag tror också att alla remissvar går in på det, att den måste bli rikstäckande. Redan där ligger en förändring. Man måste, om EBM ska vara kvar, titta mer på hur man ska lösa gränssnittsbrottsligheten och blandbrottsligheten. Valet står alltså inte mellan ett oförändrat EBM och att man för in det hos åklagarmyndigheten och polisen. Valet står mellan en förändrad Ekobrottsmyndighet och det alternativ som jag föreslår. Då tror jag att brottsbekämpningen, även ekobrottsbekämpningen, blir effektivare hos åklagarmyndighet och polis.

Ordföranden: Då är det Johan Linander från Centerpartiet.

Johan Linander (c): Tack för det! Det var väldigt lämpligt, för min fråga gällde just det här. Det tycks ju vara så att alla är överens om att det ska bli en rikstäckande organisation, att det krävs för att vi inte ska ha dubbel administration, dubbel kompetensutveckling och så vidare. Då finns det två alternativ. Antingen blir Ekobrottsmyndigheten rikstäckande eller så flyttas ekobrottsbekämpningen i sin helhet in i den nuvarande åklagarmyndigheten.

När Ekobrottsmyndigheten bildades ansåg man ju att det inte fanns någon möjlighet att göra den rikstäckande, att man i hela detta avlånga land skulle kunna upprätthålla ekobrottsbekämpningskompetens. Därför valde man den organisation som vi nu har, med Ekobrottsmyndigheten enbart i storstäderna. Då är frågan: Vad har hänt? Vad har förändrats på de här nio åren som gör att det i dag skulle gå att ha en ekobrottsmyndighet som skulle vara rikstäckande? Den frågan får väl vändas dels till generaldirektör Gudrun Antemar, dels kanske också till de andra personer från Skatteverket och Finansinspektionen som har förordat en rikstäckande ekobrottsmyndighet.

Generaldirektör Gudrun Antemar, Ekobrottsmyndigheten: Jag ska först be att få framhålla att vi har en rikstäckande organisation för vissa brottstyper. Finansmarknadsmålen och EU-bedrägerierna handlägger Ekobrottsmyndigheten i hela landet. Den förändring som jag tror har skett på de här nio åren är att hela statsförvaltningen har förändrats. Därmed arbetar alla myndigheter, också i rättsväsendet, nu inte bara reaktivt mot allmän brottslighet som har upptäckts genom kontrollsystem utan också proaktivt och brottsförebyggande.

Det gör att behovet av en rikstäckande organisation har blivit mycket större, inte minst från rättsssäkerhets- och rättslighetssynpunkt. Det måste vara så i en framtid att vi har en organisation som gör att skyddet från rättsväsendet är lika oavsett om man är företagare i Norrland eller om man är företagare i Mellansverige eller södra Sverige. Jag skulle alltså vilja säga att behovet har blivit alltmer tydligt när det gäller att rättsväsendet måste göra insatser som leds strategiskt och enat utifrån statsmakterna.

Ordföranden: Vill Skatteverket och Finansinspektionen komplettera?

Överdirektör Katrin Westling Palm, Skatteverket: Vi kan kommentera. Vi är inte riktigt säkra på att vi förstod frågan, men för att upprepa det som nyss sades är Skatteverket en rikstäckande myndighet, och vi har behov av en rikstäckande ekobrottsmyndighet. Vi har inte haft någon tidigare uppfattning i frågan som skulle avvika från den vi har i dag.

Generaldirektör Ingrid Bonde, Finansinspektionen: Jag kan framför allt kommentera din huvudfråga, om vad som har förändrats under de här åren, om jag förstod dig rätt. Om man tittar på finansmarknaden är det som har blivit mer och mer påtagligt allteftersom åren har gått hur svårt det är och därmed också vikten av att vi faktiskt har den vassaste kompetensen på området. Finansmarknaden rör sig ju oerhört snabbt och är i dag oerhört internationell. Det har, tror jag, stärkt behovet av en samlad kompetens på området.

Det har också lett till att vi har jobbat ganska mycket med att få fungerande rutiner myndigheterna emellan. Det får vi nog ärligt erkänna, både Gudrun och jag, att det inte var så utvecklat för några år sedan. Men där har man i dag ändå hittat hyggligt effektiva former för att få det här att fungera. Det kan bli ännu bättre, men det fungerar hyggligt väl i dag. Det tror vi är nytt jämfört med för några år sedan.

Johan Linander (c): Jag behöver nog förtydliga mig lite. Jag beklagar att det inte var så tydligt. När Ekobrottsmyndigheten bildades såg man ju rent geografiskt ingen möjlighet att den skulle kunna ha närvaro i hela landet. Finns det underlag för att det ska finnas ekobrottsåklagare i norra Norrland som det ser ut i dag? Har ekobrotten förändrats så mycket att Ekobrottsmyndigheten skulle klara av att ha en geografisk närvaro i hela landet? Ska de åklagare som i dag tillhör Åklagarmyndigheten, som jag antar jobbar både med ekobrott och annan brottslighet i de mindre tätbefolkade delarna av landet, gå över till Ekobrottsmyndigheten och ändå få tillräckligt med jobb? Eller måste vi ha stora geografiska områden?

Generaldirektör Gudrun Antemar, Ekobrottsmyndigheten: Det är just sådana frågor du ställer, Johan, som jag hade hoppats att utredaren skulle fundera över. Nu har inte utredaren gjort det. Jag tror att man måste fundera, inte i organisationstermer som man gjorde 1998, utan över en täckning som innebär att man regionaliserar brottsbekämpningen på ett annat sätt just på ekobrottsidan.

Ordföranden: Då går vi vidare till Peter Althin, Kristdemokraterna.

Peter Althin (kd): När man kommer lite sent in har naturligtvis de flesta frågor ställts, men jag ska försöka göra en sammanfattning av hur jag ser på den här debatten och diskussionen.

Bekämpning av ekobrott ställer ju alla upp på. Med undantag för en eller annan — eller kanske alla — ekobrottslingar verkar alla vara överens på den punkten. Där är det inga skillnader. När det gäller Ekobrottsmyndigheten tycker naturligtvis dess egen företrädare att det fungerar väldigt bra, vilket kanske inte är helt överraskande. Men hon får stöd av riksåklagaren och rikspolischefen, som också tycker att det fungerar väldigt bra.

Då kan man ju ställa sig frågan: Varför ändra ett vinnande lag? Det kan dessutom bli ännu bättre, kan man väl utgå från. Då är det något jag funderat på, och denna fråga går väl närmast till Fredrik Wersäll och Stefan Strömberg. Vad finns det för garantier, om man nu lägger ned Ekobrottsmyndigheten, för att den här stafettpippen tas över, att man inte förlorar tempo och att man får in hela den kompetens och spetskompetens som finns redan nu? Jag känner en stor oro för att det sjunker in i den allmänna åklagarmyndigheten och polismyndigheten och att man tappar den här kompetensen, som är så viktig.

Ni kan så klart inte lämna några garantier, men hur ser ni på den frågan? Den tycker jag är viktig när vi ska bedöma om Ekobrottsmyndigheten ska vara kvar, naturligtvis i något förändrade former. Kristdemokraterna är ju för att den finns kvar men naturligtvis något förändrad. Det skulle vara intressant att veta så att man kan känna någon trygghet i den förändring som ni förespråkar.

Riksåklagare Fredrik Wersäll: Det är väl så, som du säger, att det inte går att lämna några garantier. Det går inte att lämna några garantier för någonting, men man kan uttala sin målsättning. Som jag försökte beskriva i mitt inledningsanförande finns det inom EBM 90 högt specialiserade åklagare som sysslar med ekobrottsbekämpning. Vi har i dag 30 specialiserade åklagare utanför EBM som också ägnar sig åt ekobrottsbekämpning och gör det, enligt vad utredaren säger, ungefär lika bra.

Det här borgar för, tycker jag, att det finns goda möjligheter att integrera alla de ekobrottsåklagare som finns i åklagarväsendet totalt sett till en sammanhållen, stark, rikstäckande organisation för ekobrottsbekämpningen med särskilt avsatta resurser för utvecklingsverksamhet, ledning, kontakter med andra myndigheter, brottsförebyggande tillsammans med polisen och liknande frågor. Det fungerar som jag sade bra i dag, men jag tror att de stora vinsterna framför allt skulle ligga i möjligheten för de här sammanlagt 120 åklagarna att jobba tillsammans med åklagare, också högt specialiserade, som jobbar med annan typ av grov och organiserad brottslighet. Det är där jag tror att de stora vinsterna ligger.

Rikspolischef Stefan Strömberg: Jag kan också den här gången ansluta mig till vad riksåklagaren säger. Det är väl på det sättet, som jag nämnde i mitt inledningsanförande, att det har lite att göra med synen på hur polisen ska organiseras. Det är klart att om man utgår från att man ska fördela ut de här resurserna på 21 polismyndigheter kan jag hålla med dig fullständigt. Då försvinner det som vatten som man håller ut i sanden.

Men om man däremot har ambitionen att man vill ha en väl fungerande, nationellt sammanhållen, för det måste nästan vara det, ekobrottsbekämpning, finns det goda förutsättningar. Det är en sak som vi dessvärre inte helt bestämmer över själva, utan det ligger ju i den kompetensfördelning som finns mellan Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna. Men är man beredd att vara lite djärv där, och inte vara så provinsiell i sin uppfattning om hur polisen ska vara organiserad, tror jag att vi kan få en väldigt bra ekobrottsbekämpning över hela landet i nära samarbete med åklagarna och med möjlighet att också arbeta nära dem, eller tillsammans med dem, som jobbar mot organiserad brottslighet.

Peter Althin (kd): Trots stor djärvhet känner jag mig inte helt övertygad av de svar jag fick, vill jag säga.

Ordföranden: Då går ordet till Mehmet Kaplan, Miljöpartiet.

Mehmet Kaplan (mp): Herr ordförande! Det är just lite övertygad man skulle vilja bli. Det är tvärtom så att jag har stärkts i den uppfattning som Miljöpartiet har i frågan, att vi bör behålla detta. Min fråga riktar sig till Barbro Thorblad. Utöver det som nu har framkommit, och de svar som har tillkommit, är det något som talar för att Ekobrottsmyndigheten ska finnas kvar i sin nuvarande form? De svar vi har fått stärker mig snarare i uppfattningen att den organisation som finns i dag faktiskt är relevant för vad den jobbar med och skulle kunna utvecklas på det sätt som man egentligen vill och framför.

Lagmannen Barbro Thorblad: Som jag sade förut gör Ekobrottsmyndigheten ett bra jobb. Men organisationen måste förändras om man ska ta hänsyn till det som måste göras, nämligen att den ska bli rikstäckande och att man också tar större hänsyn till gränssnittsbrottsligheten och blandbrottsligheten. Med de förändringar som står i betänkandet tror jag att det blir en väldigt stor ekobrottsmyndighet. Man måste ändå förändra en del arbetsformer, och man vinner inte de fördelar som man får genom att föra in det till Åklagarmyndigheten och Polisen med tanke på de större samverkansmöjligheter som finns med de organisationerna. Jag tror alltså att man gör brottsbekämpningen en väldigt stor otjänst om man behåller EBM, och framför allt när man ändrar på den så att den blir ännu större.

Jag kan väl i det sammanhanget kanske säga att det också har talats lite grann om spetsmyndighet. Men om man skulle förändra EBM till en spetsmyndighet skulle också det innebära att man gör en rejäl förändring. Då

förefaller det rimligare att man gör denna förändring inom Åklagarmyndigheten och Polisen, för då får man också de totala fördelarna när det gäller till exempel blandbrottsligheten.

Ordföranden: Då går frågan till Maryam Yazdanfar från Socialdemokraterna.

Maryam Yazdanfar: (s): Under den här diskussionen uppfattade jag det som att de förbättringar som utredaren vill se i ekobrottsbekämpningen logiskt sett skulle kunna inkorporeras i EBM:s verksamhet, och man skulle kunna förändra EBM enligt de kriterier som utredaren har nämnt. Stämmer det som jag har uppfattat att det hinder som finns för detta är att myndigheten skulle bli stor? Det är huvudhindret som jag har hört från utredaren. Jag skulle uppskatta om Barbro Thorblad ville utveckla det lite mer. Vilka fler hinder finns det? För nackdelen att kompetensen försvinner och de farhågor som vi har hört här i dag är ju också oroväckande.

Lagmannen Barbro Thorblad: Jag har inte riktigt sett den här stora risken att kompetensen försvinner. Det är fråga om åklagare och poliser som i så fall kommer tillbaka till, så att säga, hemmamyndigheten. Att de skulle sluta eller att deras kompetens skulle gå förlorad finns inte riktigt med i de förutsättningar som jag tror är realistiska. Den risken tror jag att man i stort sett kan bortse från – fast man ska aldrig bortse helt från någon risk.

Ett växande, stort EBM eller en spetsmyndighets-EBM? Det är ju också ett nytt koncept med de risker det då finns för brottsbekämpningen. Man måste ju komma ihåg att när det gäller blandbrottsligheten säger såväl Riksåklagaren som Rikspolisstyrelsen och EBM, även i tidigare sammanhang, att det är väldigt viktigt med en sammanhållen ledning. Om man då tänker sig att denna sammanhållna ledning, vilket det faktiskt har väckts förslag om tidigare, skulle ligga hos Ekobrottsmyndigheten, då har du nästan skapat en topporganisation på åklagarsidan som jag inte riktigt förstår varför den ska finnas. Så fort man tänker in blandbrottsligheten i det hela blir den väldigt naturliga lösningen Åklagarmyndigheten och Polisen.

Nu har vi inte utvecklat det här alternativet. Tyvärr är det så att man har en begränsad tid för en utredning. Har man väl bestämt sig för ett huvudalternativ är det väldigt sällan man kan lägga fram andra förslag. Men självklart är det något som både jag och experterna har funderat över under resans gång. Vad händer om vi gör på det ena eller andra sättet? Då såg jag betydligt större faror och inga vinster med en stor EBM. Redan nu har vi en EBM som är stor och har hand om mycket varierande brottslighet i jämförelse med motsvarande myndigheter i andra länder. Det skulle kunna vara så att vårt nationella koncept är det absolut bästa, men det finns också lite faror med sådana myndigheter. Då kanske jag inte tänker så mycket på det rikstäckande som på det här med hur stort verksamhetsområdet blir.

Jag kan väl i det sammanhanget också säga något om det som, tror jag, både Gudrun Antemar och Finansinspektionen tryckte på tidigare, det här att vissa brottstyper plötsligt växer och blir större och farligare, som nu finansmarknadsbrotten. De faller ju nu helt och hållet under EBM, men man kan tänka sig andra brottstyper som naturligt hör hemma hos de specialister på ekobrottsbekämpning som finns, såväl åklagare och poliser som skattefolk, och som man i dagsläget inte ens tänker på. Alltså finns de inte i brottskatalogen. De skulle kanske inte ligga under Ekobrottsmyndighetens ansvar. Och innan man har hunnit föra över dem dit kanske man har tappat lite tempo. Det är lättare att anpassa sig till nya brottstyper inom *en* huvudorganisation.

Ordföranden: Nu går ordet till Cecilia Wigström, Folkpartiet. Vi blandar lite här så att alla partier får komma till tals.

Cecilia Wigström (fp): Herr ordförande! Tack för att ni alla har kommit hit och gett oss era olika åsikter om den här utredningen till livs. Jag hör argument som är bra både för och emot. Ett argument som jag tycker låter väldigt klokt och tungt är ändå detta med att man ska ha en enhetlig brottsbekämpning och att det finns en risk att man dubbelarbetar. Även om man försöker samverka finns det ju en risk att samverkan inte fungerar eftersom man har olika stuprör, så att säga.

Jag skulle vilja höra lite från Gudrun Antemar. Hur ser du på just den risk som framhålls av dem som vill integrera Ekobrottsmyndigheten? Ser du inget värde i att få till stånd en enhetlig brottsbekämpningsorganisation? Om det går skulle jag också vilja höra med Brottsförebyggande rådet. Har ni något argument för eller emot den ena eller andra lösningen?

Generaldirektör Gudrun Antemar, Ekobrottsmyndigheten: Det är klart att eftersom all brottsbekämpning måste utgå från medborgarnas krav på rätts-säkerhet och rättstrygghet ligger det ett enormt stort värde i en enhetlig brottsbekämpning. Frågan är sedan hur det ska utkristallisera sig varje dag, så att säga, i brottsbekämpningen.

Då är det viktigt att tänka på olika saker. Olika typer av brottsbekämpning, alltså olika brott, kräver olika insatser från rättsväsendets sida. På vissa områden kan det brottsförebyggande arbetet göra sig särskilt starkt gällande medan det på andra områden är andra insatser som gör sig gällande. Vilka insatser som görs på varje område behöver vara enhetligt så att det är lika för alla. Men det går naturligtvis att lösa det här inom olika typer av organisatoriska ramar.

Jag tror att det till exempel är viktigt att man har en mycket bra organisation för bekämpning av organiserad brottslighet. Men det ena kriminalpolitiska målet får inte slå ut det andra. Vi har också ett kriminalpolitiskt mål som säger att vi måste ha en bra proaktiv och brottsförebyggande ekobrottsbekämpning. Dessa två saker måste gå att förena. Om nu statsmakterna väljer att styra och leda samordnat och bra för att få så mycket enhetlighet som möjligt är det ett val. På vissa områden kan det behövas

en unik konstruktion som arbetar med hela kedjan, från det brottsförebyggande arbetet till lagföring, medan det på andra områden kanske är en annan konstruktion som behövs.

Generaldirektör Jan Andersson, Brottsförebyggande rådet: Jag tänkte säga några inledande ord. Sedan får Lars Korsell, också från BRÅ, lägga till lite grann. Vår slutsats i vårt remissvar är att vi stöder utredningens förslag. Det gör vi i ett hyggligt omfattande remissvar som också innehåller en omvärldsanalys.

Man kan säga att vi har ställt den kontrafaktiska frågan: Hur skulle ekobrottsbekämpningen i dag organiseras om EBM inte fanns? Skulle vi ha lösningen EBM som den ser ut i dag eller med vissa förändringar? Vår bedömning är att vi kommer fram till ett nej, för den verklighet som vi lever i i dag är inte den verklighet som vi levde i när EBM bildades. Vi har skattebrottsenheter. Vi har en åklagarmyndighet som organiserar sig på ett annorlunda sätt. Vi har också en blandbrottslighet som ser annorlunda ut, vilket vi pekar på som ett hinder mot en enhetlig styrning och brottsbekämpning.

Innan Lars tar över vill vi också understryka, vilket vi också gör i remissvar, betydelsen av att den här stafettpinnen, som vi kan kalla den, verkligen tas över med en bra växling.

Verksjurist Lars Korsell, Brottsförebyggande rådet: Man kan väl säga att de som tycker att EBM bör läggas ned och inkorporeras i det reguljära åklagar- och polisväsendet i hög grad betonar blandbrottsligheten. Men vi måste också erkänna att det inte är någon stor del av brottsligheten. De som är för EBM betonar den höga kompetensen för specifika brott, exempelvis finansmarknadsbrotten. Men då måste vi väl ändå erkänna att det inte heller är så många brott.

Sedan finns den stora volymen av ekobrottslighetens vardagsbrott, bokföringsbrott och en massa skattebrott, som hanteras av både EBM, inom EBM-länen, och det reguljära polis- och åklagarväsendet. Så finns det också andra typer av ekobrott, som inte finns inom EBM. Det är alla bedrägerier, förskingringar och fall av trolöshet mot huvudman som ju hanteras av det ordinarie polis- och åklagarväsendet.

Vi har alltså en blandbrottslighet, som inte är så väldigt stor. Den finns. Vi har ekobrott som kräver väldigt hög kompetens, men de är inte så många. Sedan har vi de stora volymerna av vanliga skattebrott och bokföringsbrott samt bedrägerier, förskingring och trolöshet mot huvudman och lite runt omkring. Frågan är ju hur man ska organisera myndigheterna för att hantera detta. Vår slutsats är då att blandbrottsligheten, om man tittar på den, absolut är lättare att hantera inom det reguljära polis- och åklagarväsendet. Det är ingen tvekan som det.

Kompetensfrågorna i fråga om spetsbrotten, om vi kallar dem så, borde kunna hanteras utan att man har en särskild myndighet. Ett bra exempel är Riksenheten mot korruption, som finns inom åklagarväsendet. När det gäller de stora volymerna av skattebrott, bokföringsbrott, bedrägerier, försking-

ring och trolöshet mot huvudman ser vi en fördel i att man kan hantera detta på ett enhetligt sätt i en enhetlig organisation. Nu är de här brottstyperna splittrade inom olika verksamheter. Vi ser stora fördelar med att man lägger ihop dem inom ekorotlarna, bedrägerirotlarna.

Ordföranden: Tack så mycket. Då går frågan till Krister Hammarbergh, Moderaterna.

Krister Hammarbergh (m): Vi har diskuterat kompetens. Det har ställts ett antal frågor, och jag ska fortsätta envisas lite grann med det. Jag tänkte närmast ställa en fråga till Fredrik Wersäll och Stefan Strömberg. Den speciella kompetens som finns hos polisen nämns här, liksom naturligtvis hos jurister och åklagare, och den är väldigt viktig. Men jag har ännu inte hört den särskilda kompetens som i utredningen kallas för näringslivsinriktad kompetens kommenteras. Jag för min del är rätt övertygad om, inte minst mot bakgrund av vad Finansinspektionen säger, att den kompetensen är oerhört viktig om man ska komma åt den mer komplicerade brottsligheten. Det vore bra att få någon kommentar, om det finns tankar kring detta, om hur en rekrytering och organisation som skulle kunna täcka och hjälpa hela landet skulle kunna se ut.

Sedan tror jag att Skattemyndigheten ganska väl har fångat de uppfattningar som tycks finnas vad gäller de tre olika målen. Det här är en organisationsfråga ytterst. Korven ska skäras, men på längden eller på tvären? Förmodligen är det några som blir missnöjda. Likafullt, hur det här arbetet än organiseras, måste arbetet fungera. Därför skulle jag också vilja ha en kommentar av Gudrun Antemar. Det gäller just vad rikspolischefen säger. Han säger att han upplever att den här spetskompetensen delvis är instängd i dag.

Fredrik Wersäll: Jag delar helt uppfattningen att vi i det förändrade landskap vi har när det gäller brottsligheten måste se till att vi har utredningskompetens som svarar mot de värsta brottstyperna. Det gäller inte bara finansmarknadsbrott och andra brott som hanteras av EBM utan också andra brottstyper som jag nämnde tidigare. Det gäller korruption, som Lars Korsell nämnde, och det gäller IT-brottslighet, miljö- och arbetsmiljö och mycket annat.

Vi måste se till att vi kompletterar de traditionella utredningsresurserna med specialkompetens för olika brottstyper. Det har man i dag i EBM. Vi har också inom bland annat Riksenheten mot korruption anställt personer med vissa specialkompetenser, bland annat när det gäller ekonomi. Det är en utveckling som jag tror definitivt måste fortsätta.

Jag vet inte om jag träder Stefan Strömberg i ämbetet när jag säger detta, men min övertygelse är att vi på sikt kommer att se att brott utreds av många olika kompetenser, inte bara polisiär kompetens. Ett bra exempel på detta är skattebrottsenheterna, som har visat sig vara otroligt effek-

tiva och fokuserade. Jag tror att det är en stor del av förklaringen till att ekobrottsbekämpningen fungerar så bra som den gör i dag, och det ska vi självklart slå vakt om.

Gudrun Antemar: När det gäller myndighetsorganisationen tror jag egentligen att det är en fråga som man funderar över ur ert perspektiv, nämligen hur ni vill styra resurserna så att de används enhetligt, bra och strategiskt. Det kan ni göra genom en myndighet eller flera myndigheter. Regeringen kan sedan genom regleringsbrev berätta hur myndigheterna ska nå de kriminalpolitiska målen.

Som ett svar på din fråga fick Ekobrottsmyndigheten för några år sedan möjlighet att till exempel bedriva kriminalunderrättelsetjänst. Vi har nu inrättat en fungerande kriminalunderrättelsetjänst. Tjänstemännen där arbetar halva tiden på Ekobrottsmyndigheten och halva tiden hos polisen just för att inte stänga in kompetensen.

Det som har hänt de senaste åren är att det har blivit en väldig efterfrågan på vår lilla kriminalunderrättelsetjänst, vilket innebär att vi kanske inte orkar med alla uppgifter. Vi får många uppgifter som vi gärna vill klara av. Men instängdhet av kompetenser tror jag inte att man kan lösa lika bra genom att förändra den organisatoriska strukturen, utan det handlar om samverkan mellan olika myndigheter. Komplicerad brottslighet måste bekämpas av olika specialistfunktioner. Problemen med gränsdragningar och behovet av att låna personal av varandra och så vidare drabbar myndighetsorganisationen, oavsett vilken man har. Här handlar det väldigt mycket om samverkan. Och jag hoppas att vi i framtiden ska bli ännu bättre på att samverka med andra, om Ekobrottsmyndigheten finns kvar.

Margareta Persson (s): Jag tror att jag fick svar av Gudrun Antemar på den fråga som jag hade tänkt ställa. Problemet med att ha en myndighet som hanterar ekobrott har varit att det ibland kan vara fråga om blandbrottslighet. Ekobrott är ju en del av den grova organiserade brottsligheten, men i dag finns det former för både kriminalunderrättelseverksamhet och samverkan med andra myndigheter. Det handlar inte bara om Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten, utan vad jag förstår är det flera myndigheter som är involverade i detta. Jag tycker att jag fick svar på min fråga. Men om du kan komplettera med vilka samverkansformer man tillämpar i övrigt så vore det bra.

Gudrun Antemar: Att bekämpa ekonomisk brottslighet kräver precis som annan brottsbekämpning en samverkan mellan en rad olika myndigheter och naturligtvis också samverkan med olika samhällsinstitutioner. Vi har arbetat mycket för att myndigheten ska samverka mer med andra myndigheter. Jag tror att det mycket mer är nyckeln till en framgångsrik ekobrottsbekämpning än att förändra den organisatoriska strukturen. Det kommer ändå att ställas stora krav på samverkan.

Om du vill ha fler konkreta exempel på bra samverkansstationer tycker jag att de regionala underrättelsecenter som nu finns i Stockholm, Göteborg och Malmö är väldigt bra exempel på hur myndigheter kan samverka. Rikskriminalpolisens operativa råd är också ett bra exempel på hur man kan samverka.

Jag vill också påpeka att det finns mycket avancerad brottslighet i näringslivet som inte kommer i närheten av de samverkanssamtal som förs inom ramen för operativa rådet eller regionala underrättelsecenter men som vi också måste ha en kraftfull brottsbekämpning av.

Stefan Strömberg: Det håller jag fullständigt med om, men eftersom det är organiserat som det är i dag är det EBM som gör detta. Jag tror att vi skulle få en helt annan och mycket bredare inriktning om vi slopade den myndigheten. EBM är ju en specialismyndighet inom polis och åklagare och inte, som exempelvis Finansinspektionen, en specialismyndighet som kan tillföra oss något som vi inte har.

När det gäller specialister eller personer som har annan kompetens än den rent polisiära är det en utveckling som Rikspolisstyrelsen driver med stor kraft. Vi kommer att rekrytera ett par hundra civila, som vi säger, specialister för att komplettera de poliser vi har.

Jag ansluter mig helt till det som Fredrik säger, att om vi fortsätter den utvecklingen kommer vi om några år att ha den förmågan. Vi kommer att ha kompetensen att jobba bredare än vad vi har gjort hittills. Det mesta talar dessutom för att vi i en ekobrottsbekämpning som är integrerad inom polis och åklagare vi på vanligt sätt kommer att få en väsentligt bredare och djupare kompetens att handlägga frågorna än vad vi har i dag, till och med på EBM.

Hillevi Engström (m): Jag har en fråga till Stefan Strömberg. Polisen är en myndighet som är väldigt svår att styra. Det visar inte minst Riksrevisionsens rapport som riktar ganska kraftig kritik mot både regeringens och Rikspolisstyrelsens styrningsmekanismer. Nu vet vi att det är mycket på gång och att det är flera saker som återstår. Bland annat håller man på med olika strategier för att det ska bli enhetligt runt om i hela landet. Men om det är svårt i dag att på ett enhetligt sätt styra de 21 myndigheterna när det gäller den vanliga brottsligheten – det kan röra sig om alltifrån våld till narkotika – hur är då strategin för att kunna styra de 21 olika myndigheterna enhetligt och rättssäkert när det gäller ekobrotten?

Jag fick lite dubbla budskap. Är det tänkt att det här ska organiseras på ett annat sätt än inom myndigheterna? Eller ska det, som med annan brottslighet, vara ett lokalt geografiskt ansvar för de brott som begås i respektive län? Det var den ena frågan.

Den andra frågan riktar sig till Fredrik Wersäll. Den gäller det som kommer upp då och då om att man vill byta specialitet, att man inte vill bli instängd utan vill ändra inriktning. Man pratar ofta om detta just inom rättsväsendet, men vi hör det sällan inom andra specialiteter, till exempel att en hjärnkirurg vill jobba lite grann inom geriatrik eller gynekologi, om

man ska hårdra det lite. Är det inte så att det behövs just spetskompetens och ökad specialisering, att man får inrikta sig på vissa områden snarare än att hoppa däremellan?

Stefan Strömberg: När det gäller organisationen menar jag att för att ekobrottsbekämpningen ska fungera över hela landet måste vi hålla samman de resurser som vi i dag har i EBM och alltså ha en nationell ekopolis. Vi kan inte sprida ut dem till de olika myndigheterna. Det håller jag helt och hållet med dig om.

Vår organisation inom polisen är inte ägnad att lösa annat än möjligen lokala problem. När det gäller nationella problem eller den här typen av organiserad brottslighet som inte ser några länsgränser eller andra gränser behöver vi ett annat koncept. Det är därför som jag tror, som jag också sade i mitt inledningsanförande, att man ska hålla samman resurserna även från ett nationellt perspektiv och fylla ut de delar av landet som EBM inte omfattar i dag med en nationell lösning också när det gäller ekobrottslighet. Om man däremot, som jag också svarade på Peter Althins fråga, återbördar detta till de lokala myndigheterna försvinner det som vattnet i sanden.

Fredrik Wersäll: Vi behöver absolut spetskompetens på olika områden. Som jag sade har vi det i stor utsträckning. Ungefär hälften av alla åklagare har uppnått den grad av erfarenhet och kompetens att de har olika specialiteter. Jag tror att man, precis som du säger, behöver utveckla specialiteten under lång tid, inte minst på lite mer tekniskt komplicerade områden. Samtidigt fordras det enligt min bestämda uppfattning också en allmän åklagarkompetens som underhålls genom åren.

Vad åklagare ägnar sig åt är maktutövning mot enskilda. Man har en lång rad dramatiska, mycket ingripande verktyg till sitt förfogande, till exempel när det gäller tvångsmedel. Praktiskt taget alla åklagare deltar i en gemensam jour- och beredskapsverksamhet, där man nattetid ställs inför beslut om ifall man ska anhålla en misstänkt våldtäktsman eller gripa en 17-åring som påstås ha gjort sig skyldig till något. Om man under 30 år bara har ägnat sig åt en mycket smal specialitet, tror jag inte att man är särskilt bra skickad att fatta den typen av beslut. Jag tror att det inte minst från rekryteringssynpunkt är viktigt att man ser åklagararbetet som ett brett samhällsarbete där man kan växla mellan olika discipliner.

Ett sätt att åstadkomma detta, till exempel i en integrerad organisation, är att låta åklagare som har en ganska smal specialitet med viss regelbundenhet delta också i allmän målhantering för att upprätthålla en bred kompetens. Det tror jag är väldigt viktigt inte minst från rättsäkerhetssynpunkt.

Hillevi Engström (m): Utredaren Barbro Thorblad nämnde å ena sidan poliser och åklagare som kommer tillbaka till sina hemmamyndigheter och å andra sidan en nationell ekopolis. Jag får det inte riktigt att gå ihop. Är det tänkt att ekopoliserna ska organiseras och anställas centralt eller ska

det läggas ut på myndigheterna? Det är ganska avgörande för hur det här ska kunna styras om de är på de 21 myndigheterna eller om det är anställda på Rikskriminalpolisen och som sedan utfördelas. Hur tänker man sig detta? Det skulle vara bra att få det utrett.

Stefan Strömberg: Såvitt jag vet är de som jobbar på Ekobrottsmyndigheten anställda av Rikskriminalpolisen. Jag vet inte om detta med en lokal myndighet möjligen är ett missförstånd. Men jag tycker att de ska organiseras i en nationell resurs för bekämpning av ekobrott, helst en sådan resurs som vi kan utvidga till att omfatta även organiserad brottslighet, så att vi får en effektiv nationell kriminalpolis som bekämpar dessa två typer av brott.

Christer Adelsbo (s): Vi kan konstatera att i princip alla här talar om att Ekobrottsmyndigheten fungerar väldigt bra. Här har också talats om att man blivit allt bättre över tid. För mig verkar det därför konstigt om man skulle lägga ned en myndighet som i stort sett alla är väldigt nöjda med. Frågan till framför allt Barbro Thorblad och till viss del kanske även till Stefan Strömberg och Fredrik Wersäll är: Vore det inte bättre att bygga vidare på EBM och förbättra de brister som eventuellt kan finnas där?

Barbro Thorblad: Jag tror inte att det är så lätt att bara bygga vidare på EBM. Man får i så fall en parallell åklagarmyndighet med en allt större konkurrens och med mer behov av samverkan över myndighetsgränserna. Visserligen går det självklart att lösa sådana problem. Det är inte så att det inte fungerar i dag med de samverkansproblem som man måste lösa i dagsläget, men man bygger in mer och mer problem. Jag tror också att ju större man gör det, desto svårare blir det när det uppkommer ny brottslighet – man vet inte riktigt var den hör hemma någonstans.

När det gäller att Ekobrottsmyndigheten är effektiv i dag talar vi om den i dess nuvarande form. Likväl som vi talar om risker om man för in verksamheten till åklagarmyndighet och polis, är det en risk man tar om man förändrar verksamhetens grunder. Det är alltså svårt att säga att det skulle vara lika effektivt om vi fortsatte att bygga ut EBM.

Stefan Strömberg: Omständigheten att EBM:s konstruktion kanske inte är så lyckosam ska inte skymma det faktum att de som jobbar där gör ett väldigt bra jobb.

Ulrika Karlsson i Uppsala (m): Jag skulle vilja fylla på det som Jan Andersson från Brottsförebyggande rådet sade. Han talade om att man ska ta över stafettpippen på ett bra sätt.

I utredningen finns det formuleringar som har gjort mig lite funderad. Där står: I Rikspolisstyrelsens årsredovisning framgår att flera polismyndigheter har förklarat att de har svårt att prioritera ekobrott i sin verksamhet, samtidigt som det finns personal- och kompetensproblem samt problem med nyrekrytering när erfarna ekobrottsutredare slutar sin tjänst. Detta har föranlett ett ökat antal ärenden i balans och långa genomströmningstider.

För att fylla ut svaret på Hillevi Engströms fråga vill jag ställa en fråga till Stefan Strömberg och Fredrik Wersäll. Vilka konkreta utmaningar står Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten inför när det gäller att ta över stafettpinnen på ett bra sätt, med bättre resultat, högre effektivitet, bättre utnyttjande av skattemedel och en större rättslighet?

Stefan Strömberg: Jag tror att en av orsakerna till det som du beskriver, nämligen att det finns myndigheter som inte fullt ut har bemannat sina ekorotlar, är just den organisation som vi har, nämligen å ena sidan EBM och å andra sidan polisens organisation. Men det är också en konsekvens av den kultur som har rått och som jag beskrev i mitt inledningsanförande, som innebär att man inom polisen inte har varit så entusiastisk för lösningen för EBM och därför kanske inte riktigt har lagt ned den möda på detta som vore önskvärt.

Utredningen hade inledningsvis trots allt en annan framtoning och andades möjligen ett annat resultat än det som det så småningom blev. Vi hoppades naturligtvis att man skulle kunna hitta en enhetlig lösning som innebar att vi kunde se till att de i de övriga delarna av Sverige som jobbar med ekobrott skulle få bättre arbetsförutsättningar. Jag föreställer mig att vi trots allt måste ha en regional organisation för polisens del — lite grann som den Gudrun Antemar beskriver när vi talar om Norrland — med personal från ett knippe län samlade på ett ställe och inte utspridda i län. Då tror jag inte att det blir några större svårigheter att rekrytera, därför att då får man en kritisk massa som kan jobba med de här frågorna och får detta att fungera. Jag ser inga som helst svårigheter med att lösa detta på ett bra sätt, även om det inte blir en lika snabb lösning som att ta över EBM.

Fredrik Wersäll: Enligt vad utredningen har konstaterat har vi en väl fungerande ekobrottsverksamhet i de delar av ekobrottsbekämpningen som ligger utanför EBM. Därför känner jag stor tillförsikt inför att det ska vara möjligt att ta över stafettpinnen på ett bra sätt också i storstäderna. Det gör jag inte bara mot denna bakgrund utan också mot bakgrund av de diskussioner som vi har beträffande andra områden.

Vi har sett att det är ett framgångskoncept att ha specialdestinerade utredningsresurser för olika brottstyper som har hög kompetens och som kan jobba kontinuerligt över tiden. Vi ser det på skattebrottsenheterna och på de familjevåldsenheter som byggs upp runt om i landet. Vi ser det också på det arbete som nu börjar bedrivas alltmer aktivt inom ramen för kampen mot den organiserade brottsligheten.

Detta är arbetsmetoder som jag tror att vi definitivt ska försöka sprida till så många områden som möjligt. De finns redan på ekobrottsområdet. Där har vi en väl fungerande modell i storstäderna. Att den inte skulle kunna fungera också med en annan huvudman har jag svårt att tänka mig.

Johan Linander (c): Jag tror att den största oron för utredarens förslag är just att kompetensen ska falla bort på något sätt. Samtidigt har jag för mig att Fredrik Wersäll i sitt inledningsanförande sade något i stil med att personalen på EBM inte skulle märka att det blev en ny huvudman. Det får mig att tro att du har funderat på hur ett övertagande skulle se ut. Skulle du kort kunna utveckla dessa tankar?

Fredrik Wersäll: Som jag sade alldeles nyss har vi en väldigt väl fungerande operativ verksamhet på EBM som i de flesta avseenden är lik den operativa verksamhet som sker på andra håll. Låt mig som ett exempel ta Stockholm, där polis, åklagare och ekorevisorer sitter tillsammans i bra lokaler på Hantverkargatan. Om detta skulle vara något som skulle ske från den 1 januari ser jag inga svårigheter alls med att de skulle sitta kvar i sina lokaler och jobba tillsammans precis som i dag och med den utgångspunkt som de har i dag, men att ledningsansvaret för ekobrottsbekämpningen skulle ligga inom Åklagarmyndigheten och inte i en särskilt destinerad myndighet.

Min bedömning är att den operativa delen av EBM:s verksamhet i ett kort perspektiv skulle kunna drivas vidare precis som i dag. På längre sikt bör man fundera över vilka samordningsfördelar som finns med att integrera myndigheterna, bland annat när det gäller blandbrottslighet. Men det vore inte möjligt eller kanske inte ens lämpligt att ha ambitionen att det skulle ske från den 1 januari.

Ordföranden: Jag lämnar nu över ordet till vice ordföranden i justitieutskottet Inger Davidson.

Vice ordföranden: Jag vill på utskottets vägnar tacka alla som har varit här och gett oss värdefulla synpunkter på Barbro Thorblads utredning. Det är väldigt bra för utskottet att så här mer direkt få lyssna på kommentarerna, även om vi naturligtvis också kommer att läsa remissvaren mycket noggrant. Remisstiden gick ju ut i går, som ni vet.

Som ni har hört finns det lite olika politiska inriktningar i den här frågan. Men det som jag tror att jag kan lova att vi alla är överens om är att ekobrottsbekämpningen måste utvecklas och förfinas ännu mer, för om det är någonting som vi kan vara säkra på så är det att de kriminella nätverk som ägnar sig åt den här typen av verksamhet förfinas och utvecklar sina metoder hela tiden. Därför måste vi från politiskt håll försäkra oss om att också vi hittar den bästa organisationen. En del av oss tror att utvecklingen sker bäst genom att EBM utvecklas, medan andra menar att det ska ske i en annan organisation. Detta kommer vi att jobba vidare med i utskottet.

Jag hoppas att ni känner att ni har fått komma till tals och fått framföra era synpunkter på ett bra sätt. Tack för att ni medverkade.

BILAGA 6

Genomsnittligt antal frivårdsklienter åren
2001–2006

År	Totalt	Skyddstillsyn			I anstalt med över- vakare	Villkorligt frigivna	Villk. dom + samhälls- tjänst	Intensiv- övervakning	
		Totalt	Kontrakts- vård	Samhälls- tjänst				Korta straff	Utsluss
2001	13 943	6 938	1 048	1 156	1 895	4 233	646	202	29
2002	15 365	7 697	1 143	1 221	2 149	4 495	800	182	42
2003	15 637	7 653	1 216	1 199	2 256	4 656	778	252	42
2004	16 049	7 626	1 236	1 230	2 561	4 758	766	291	47
2005	15 750	7 266	1 268	1 179	2 384	4 930	783	313 ¹	74 ¹
2006	15 606	7 315	1 385	1 256	2 260	4 809	700	427 ¹	95 ¹

¹Målgruppen utökades den 1 april 2005.